

1960 sonrası sol hareketlerin eleştirisi

1960 sonrası sol hareketin eleştirisine, Türkiye İşçi Partisinden sonra, özellikle 1967'de billurlaşmaya başlayan, 1968 sonrasında güçlenen bir diğer önemli çizginin eleştirisiyle devam ediyoruz. Bu çizgi sonraları kendi içinde de bölünen Millî Demokratik Devrim hareketidir. Eleştirinin bu ilk bölümünde Millî Demokratik devrim hareketinin özellikle Mihri Belli'nin ilk bölünelere kadar olan dönemi ve bu dönemin görüşleri, özellikle hareketi küçük burjuvazinin peşine takma eğilimleri ele alınmıştır.

MDD eleştirisi, İLKE'nin önümüzdeki sayılarında devam edecektir.

TÜSTAV

Milli Demokratik Devrim hareketinin eleştirisi

Türkiye'de devrimci-ilerici düşünceler yani genel olarak sosyalist ve sol görüşler, çok uzun yıllar süren, ağır baskı, tahakküm ve zulüm perdesini 1960'dan sonra bir ölçüde yırtarak, önce aydın kesimlerden başlayan ama daha sonra geniş emekçi kitlere açılan bir gelişim ve tırmanma gösterdiler.

1960'dan sonra yayınlanmaya başlayan ve aydın kadrolara seslenen ilk akım, Yön'de ifadesini bulan burjuva reformizmi oldu.

Genel olarak devletçiliği (devlet kapitalizmini) savunan Yön çizgisi, küçük burjuvazinin desteklediği, ama özünde tarihsel ve politik olarak bir burjuva reformist akımdır. Köklerini Kemalist burjuva görüşlerinden ve özellikle Kadro'dan almaktaydı. Ama dünyanın gelişen şartlarında, Batı'nın kendilerine «sosyalist» adı veren partilerinin bazı şiarlarını ve genel kalıplarını da benimsemişti. Böylece Yön, radikal ve ılımlı burjuva reformizminin eklektik bir karışımını, aydın küçük burjuvazinin desteğiyle bünyesinde barındırıyordu. Nitekim daha sonraki yıllarda, bu akım, gene kü-

çük burjuvazinin desteklediği iki kola ayrıldı. *Radikaller* ve *populistler*.

Radikaller kendi programlarına uygun radikal yöntemlerle çalışmaya devam ederlerken, populistler kısmen TİP'de büyük ölçüde de, «Orta'nın solu» hareketi biçiminde, CHP içinde ve etrafında saf tuttular.

TİP'in özellikle Aybar yönetimi boyunca savunduğu popülizm ve parlamentarizm, özünde bir burjuva sosyalizmi idi. İktidara geldiğinde burjuva üst yapı kurumlarının da korunacağını savunan bu çizgi, daha sonra TİP yazısında ele aldığımız nedenlerle, sosyalist hareket içinde barınma şansı tarihsel olarak imkan olmadığı için sosyal pratiğin gerisine düşerek ikiye bölündü ve böylece burjuva sosyalizmi iflas etti. Buna karşılık, gene küçük burjuva desteğiyle ve populist şiarlarla, burjuva reformizmi CHP'de güçlenerek partiyi ele geçirdi.

1960 sonrasında ortaya çıkan Yön hareketinin amacı, küçük burjuvazinin desteklediği ve büyük umutlar bağladığı 27 Mayıs hareketinin ideolojisini oluşturmaktı.

Fakat, radikal veya ılımlı burjuva reformizm mi 27 Mayıs hareketinin gelişmesine etkili olamadı. Bu bakımdan başarısız kabul edilmesi gereken hareketi, gene bürokrat küçük burjuva atılımlarını tekrarlayarak canlandırmak ve bu atılımları belirli bir ekonomik-politik programa bağlamak isteyen yurtsever küçük burjuva aydınları, sınıf pusulasından yoksun oldukları ve sosyal olaylara sınıf açısından bakamadıkları için, umutsuz ve başarısız girişimlerde bulundular.

27 Mayıs hareketi, emperyalizme bağınımlı egemen sınıflar tahakkümüne ve bu tahakkümün açtığı ekonomik-sosyal politik bunalıma karşı güttüde güçlenen emekçi halk hareketinin bir yansıması olarak geldi. Ne var ki, işçi sınıfı yeterince örgütlü olmadığı, işçi sınıfı politikası emekçi halk hareketini yönlendiremediği için, 27 Mayıs, çoğunluğu yurtsever küçük burjuva ve bürokrat kadroların bir atılımı şeklinde gerçekleşti, ve en kısa zamanda egemen sınıfların kontrolüne girdi. İşçi sınıfının politik hareketi güçlü olmadığı gibi, 27 Mayıs öncesinde reformist ve sol görüşler de yaygın değildi. Bu nedenle 27 Mayıs hareketi hiçbir ekonomik program taşımadan, sadece iktidardaki politik kadroyu alaşağı etmekle kaldı. Ama hareketin ilk gününden itibaren, gerek devlet katlarında, gerekse bakanlıklarda ve siyasi partilerde, egemen sınıflar hakimdiler. Egemen sınıflar kısa zamanda siyasi arenada örgütlenerek 1960 öncesindeki politik iktidar yapısını yeniden sağlamak için kendi temel ittifakları doğrultusunda yol aldılar ve koalisyenlerle, sıkıyönetimlerle geçen bir dönemden sonra, 1965'de istedikleri siyasi biçimlenmeye ulaştılar.

İşte Yön hareketi, bu süreç içinde, küçük burjuva aydınlarının muhalefeti olarak çıkmıştır ve yaşamıştır. Ama, modern kapitalist toplumda, işçi sınıfı ve burjuvazi şeklinde kristalleşmiş olan temel sınıflar dışında «bağımsız» ve «tarafsız» bir muhalefet kalıcı bir başarıya ulaşamayacağı için, Yön çizgisi de politik planda güçsüz kalmıştır.

1960 sonrasının ilk yılları, finans kapitalin eskiye nazaran daha düzenli ve «planlı» bir şekilde, sanayile yöneldiği; gerek te-

kelleşmesini, gerekse kendi maddi ve politik gücünü arttırdığı bir dönemdir. Uluslararası finans kapitalle birlikte, yerli finans oligarşisi, 1960 sonrasında montajçılık vb. biçiminde bile olsa, pek çok ortak yatırıma girişmiş, egemenliğini güçlendirmiştir.

İşte Yön çizgisi bu güçlenmeyi görerek, özel sektöre karşı «devletçilik» (devlet kapitalizmi) sloganıyla çıkmış, küçük burjuva destekli burjuva reformist bir çizgidir. Bu dönemde, bu çizginin genel programıyla donanmış iki girişim başarısızlığa uğramış; Yön de, ikinci hareketin sonunda sıkıyönetim tarafından kapatılmış, ve bir buçuk yıl süren sıkıyönetim sona erinceye kadar da yeniden yayına başlayamamıştır.

Öte yandan burjuvazinin, bu dönem içindeki yatırımları bir ölçüde meyvalarını vermeğe başlamış, yurt dışına işgücü ihraçı işsizlik sorununun kısmen hafifletmiş, hiç değilse geçici olarak yavaşlatmıştır. Böylece egemen sınıflar statükoda nisbi bir istikrar sağlayabilmişlerdir. İşte böyle bir dönemde, radikallerin muhalefeti genel emekçi sınıflar mücadelesiyle de bütünleşmediği için zayıf kalmıştır.

Böyle bir kısmi ekonomik istikrar ortamında, TİP'in parlamentarist ve popülist çizgisi güçlenmiştir. Ayrıca Yön'ün salt bir küçük burjuva dergisi olmasına, karşılık TİP'in bir siyasi parti olarak çalışması ve yaygın ajitasyon yapabilmesi, Yön çizgisinin giderek etkisini yitirmesine sebep olmuştur. Bunun ötesinde, TİP, Yön'ü destekleyen geniş küçük burjuva aydınlarının desteğini sağladığı gibi, genel ajitasyon ile kitlelere açılabilmiştir. Gene TİP'in ajitasyonu, kurtuluşa susamış ve aramız içindeki emekçi yığınlarının uyanık kesimlerinde büyük bir uyarma niteliğini taşımış, bu ajitasyon üzerine TİP, bilimsel olmasa bile, genel bir «sosyalist» (sosyalizan) propogandayı, kısmen başarabilmiştir. Gene TİP etkili bir demokratik mücadele vermiş. Bunun yanı sıra aydınların dinamik kesimleriyle, emekçilerin uyanık kesimlerini bir süre için bünyesinde toplayan bir örgüt olmuştur.

Böylece TİP'in solda en güçlü olduğu ve uyanık emekçi kitleler için umut ışığı niteliğini taşıdığı dönem, 1964-1966 yılları

rıdır. Parlamentarist popülist bir partinin o yıllarda nicel olarak ve zahiren güçlü kalmasının nedenlerinden, biri de hakim sınıfların sağladığı geçici ekonomik istikrar olsa gerektir. Bu nedenle gerçek bir işçi sınıfı partisi olmayan TİP, emekçi kitlelerin fazla hareketli olmadığı, sınıf mücadelesinin keskinleşmediği dönemde, o zamanki devrimci ilericilerle birikimli yönlendirdiği sanısına kapılmıştır.

Ama 1966'lerden sonra, ekonomik bunalım derinleşmeye başlamıştır. 1960 sonrasındaki egemen sınıfların ektiği tohumlar meyvalarıyla, birlikte toplumsal anti-tezini de getirmiştir. İşçi sınıfı nicel olarak çoğalmış; sanayi merkezlerinde yoğunlaşma ve sendikal örgütlenme güçlenmiştir. Bunun yanı sıra emperyalizme bağımlı güdük sanayileşme ve kapitalist-prekapitalist karması bir ekonomik düzenin bunalımları ve olumsuzlukları da, o geçici istikrar dönemi ni aşp bunalıma doğru yol almıştır.

Dünyada yaklaşan genel emperyalist-kapitalist krizin ilk öncü belirtileri, şüphesiz ki bu sisteme bağlı az gelişmiş ülkelerde kendisini gösterecekti. Böylelikle ekonomi bir yandan dar boğazlara girerken, öte yandan başta işçi sınıfı olmak üzere, geniş emekçi yığınlarının ekonomik ve demokratik mücadeleleri de güçlenmiştir.

Toplumda sınıf mücadelelerinin giderek keskinleştiği bu yıllarda, emekçi sınıfların hareketi «kendiliğindenlik» niteliğini korumuştur. İşçi sınıfının politik hareketi ve ağırlığı emekçi sınıfların sosyal muhafetini (politik mücadelesini) yönlendirememiştir. Böylece bir yanda kendiliğinden emekçi hareketi yükselirken, öte yandan egemen sınıflar arasında, çıkar sürtüşmeleri ve çekişmeleri de su yüzüne çıkmaya başlamıştır.

İşte böyle bir ortamda, işçi sınıfının iktidara aday gerçek politik örgütü güçlü bir şekilde bulunmadığı için, emekçi sınıflar iktidara talip olamamışlardır. Bu emekçi sınıf ve tabakalar siyasi bakımdan örgütlenememiş, ne de proletaryanın politik ağırlığı ve öncülüğü tüm emekçi sınıf ve zümreleri bir cephe halinde toplayabilmiştir.

TİP'in gelişen sosyal dinamizmin gerisine düşmesi, onun bir işçi sınıfı partisi

niteliğini taşımasından ileri gelir. TİP bu niteliğiyle bilimsel sosyalizme sahip çıkmıyor ve proletarya sosyalizminin teorik pratik gereklerini, devrimci sosyalist kadrolaşma ve örgütlenme zorunluluğunu, görevini yerine getiremiyor. TİP'in bütün yesinde proletarya devrimciliğine namzet kadrolar vardı. Ancak proletarya devrimciliği sadece teorik bakımdan gerçekleşmez. Bu nitelikler ancak, bir örgütün, proletarya partisinin organları ve prensipleri bütünlüğü içinde sentezleşir. İşçi sınıfı sosyalistleri tek tek değil, ancak gerçek bir sosyalist örgütün bünyesinde kaynaştıkları zaman yetişip gelişirler. TİP böyle bir örgüt olmadığı için, işçi sınıfı sosyalizminin kadrolaşmasını gerçekleştiremediği için, pek çok devrimci unsurun başka yanlış çizgilere kapılmasına yol açmıştır.

TİP; sosyal pratiğin gerisinde kalmaya başladığı sıralarda, sosyalist hareket içinde bir başka yanlış çizgi, yeni bir sağ eğilim, etkinlik kazanmaya başlamıştı: Millî demokratik devrim çizgisi...

Millî Demokratik Devrim, kısaca MDD hareketi, TİP'in sağ çizgisine bir tepki olarak ortaya çıkıyor, ve TİP'in devrimci, fedakâr, yiğit, genç ve dinamik unsurlarını bünyesine alıyordu. Bu bakımdan MDD hareketi sol unsurları bünyesinde barındıran ve sağ amaçlar için sol unsurları harekete geçiren bir çizgiydi. Ve geçici olarak o kadrolara TİP'e karşı bir devrimci alternatif halinde görünse bile, MDD'nin bir sağ çizgi olduğu sol unsur ve eylemlerin, yanlış bir harekete alet edildiği, zamanla ortaya çıkmıştır.

MDD hareketinin güçlenmesinin temelindeki neden, gittikçe gelişen emekçi sınıflar hareketinde işçi sınıfı sosyalizminin ve işçi sınıfı politikasının etken ve öncü olamamasıydı. Böylece küçük burjuva devrimciliği, TİP'in sağ ve parlamentarist çizgisine karşı devrimci bir alternatifmiş gibi öne çıkmaktaydı.

İşçi sınıfı politik olarak sosyal muhafetini başını çekemeyince, egemen sınıfların gittikçe artan çıkmazında, küçük burjuva ilericileri ve radikalleri sosyal muhafetini başını çekmeye kalkıştılar.

Böylece Yön'de yankısını bulan görüşler, bu kez sosyalist hareketin içinden de

destek alıp, dinamik gençlik kitlesini, MDD teziyle yanına çekiyordu.

Böylece, Türkiye'de sosyalist hareketin ezeli sapmalarından birisi, yeni şartlar da yeni kadrolar ve desteklerle bir süre için etki alanı kazanıyordu. Türkiye sosyalist hareketinde geçmişte varolmuş sağ sapmalardan birisi, teslimiyetçilik ve parlamenta rizm idiye, diğer bir önemli hastalık da *kuyrukçuluk*'tu.

Bilindiği gibi kuyrukçuluk, bilimsel li teratürde, sosyalist hareketin bağımsızlığından taviz vermek ve işçi sınıfı dışındaki sınıf ve zümrelerin kuyruğuna takılmak anlamına gelir. Kuyrukçuluğun diğer bir biçimi de, kendiliğinden hareketlere teslim olmak ve kitlelerin gerisinden, kitle hareketlerinin kuyruğundan gitmektir.

MDD ideologları, ortaya koydukları tezlerde önerdikleri keskin devrimci hama set perdesinin arkasında, pratikte küçük burjuva kuyrukçuluğunun şampiyonluğunu yaptılar. Dinamik sosyalist kadroları kazanıp, gençliği bir süre için birtakım bürokratik atılımların yanına çekmeğe çalıştılar. Türkiye'de proletarya partisinin olmamasından doğan bu durum, bir süre için küçük burjuvaziden medet umma biçiminde kendini gösterdi.

TİP parlamentarizme batmıştı ve emekçi halk muhalefetinin iyice gerisine düşmüş, ona öncülük edemez hale gelmişti. Tek çalışma yolu olarak görülen ve gösterilen populizm ve parlamentarizm, meşruiyet dönemindeki önemini yitirmiş ve kitlelerle kurulacak bağlarda, etkin bir araç olmaktan çıkmıştı. Başka çalışma yoluna başvurulmadığı ve bilhassa geniş emekçi yığınlarının örgütlenmesine hiç önem verilmediği için TİP'in gelişme hızı düşmüş ve geniş kitlelerin ilgi mührakı olmaktan çıkmıştı. Oysa 69'da başa gürleşilecekti. TİP kadroları bu amacın gerçekleşeceğini pek ummasalar bile, bu denli güdük kalacağını akıllarından geçirmiyorlardı. İşte bu şartlar altında açık açık söylenmese bile, özellikle işçi sınıfından; genellikle emekçi halktan umut kesilmeye başlandı. Zaten küçük burjuva menşeli olan devrimci kadroları, devrimi bu günden yanına gerçekleştirecek diye bekliyorlardı. Oysa TİP

deneyi onlara işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin çok güç ve geç bilinçlendikleri, anlamları kendi davalarına etkin bir şekilde sahıplık çıkılmalarının çok vakit alacağı zehabını veriyordu. Aksaklığı TİP'in yanlışlarında değil, kitlelerin «objektif ve subjektif» şartlarında görüyorlardı. Devrime samsamışlardı. Mademki işçi sınıfı başta olmak üzere geniş emekçi yığınlar devrim yolunda hızlı adımlar atamıyorlardı, o halde hareketi dıştan bazı etkenlerle hızlandırmak lazımdı. İşte sosyalist hareketi, devrimci geleneği olan, «şimdiye kadar yaptığı her müdahale ileriye dönük» olan ve kısa sürede sonuç alması mümkün yegane örgütlü güç olan sivil asker bürokrat kesiminin kuyruğuna takmanın açık saçık söylenmeyen, fakat her ideolojik ve pratik davranışın temelinde yatan faktörleri bunlardı.

MDD hareketi kalıplaşmış sloganlarına rağmen, homojen bir hareket olamadı. Sağ ve «sol» sapmaları ve entellektüalizmi içinde barındırıyordu. Nitekim MDD'nin asıl güçlendiği dönem olan 1968 sonu 1969 başından bir yıl sonra MDD «safırlarındaki» bölünme su yüzüne çıktı. MDD içindeki gençlik liderlerini terörist ve anarşist diye suçlayan ve Aydınlık yazı kurulundan uzaklaştırılan pasifist ve entellektüel kanat Proleter Devrimci Aydınlık dergisini çıkardılar. Daha sonra da kendi kariyer selametlerini «Mao Zedung düşüncesi» adında bir *mezhep* girişimini başlatmakta buldular. Aydınlık Sosyalist Dergi çevresinde kalan ve Dev Genç'te egemen olan unsurlar ise, zamanla birkaç gruba bölündüler. Bazı bölünmeler P.D. Aydınlık çevresinde de oldu.

Bu gelişmeleri de gözönünde bulundurarak, MDD hareketini incelerken, orijinal tezleriyle ele almak gerekmektedir. Bu yazıda, MDD'nin sonradan farklı çizgiler izleyen gruplarını değil, Türk Solu ve Aydınlık Sosyalist Dergi'nin tek grup halinde olduğu dönemi ele alacağız. Bugün o çizginin devamı Emekçi dergisi adı altında yeniden ortaya çıkmıştır.

Orijinal biçimiyle Yön'de kendisini gösteren, Daha sonra 1967 kasımında Türk Solu Dergisinde kristalleşen, 1968 Aralık

ayında Aydınlık Sosyalist Dergi ile devam eden MDD tezinin baş ideoloğu Mihri Belli idi.

Aydınlık Yazı Kurulunda aynı kuyrukçu eğilimi sonuna kadar paylaşmış bir ekip, daha sonra Aydınlık yazı kurulundan uzaklaştırıldı. Böylece, başlangıçta farklı birşey söylemeyen P.D. Aydınlık doğdu. Bu bakımdan, dünyada evrensel olarak yarı sömürge, yarı feodal ülkelerde doğru ve geçerli bir devrim tezi olan «millî demokratik devrim», Türkiye’de küçük burjuva kuyrukçuluğu ve asker-sivil aydın zümre şakşakçılığı, Kemalizm övgücülüğü biçiminde getiren ilk MDD ideologları arasında, daha sonra P.D. Aydınlık’ın kurucusu olan unsurlar da vardır. MDD’nin teori ve pratiğinin hatalarında ve olumsuzluklarında bu ekibin kuyrukçuluk payı ve günahları en az diğerleri kadardır. Aydınlık Sosyalist Dergi dışına itilen bu entellektüeller grubu, bir süre için asker-sivil aydın zümre kuyrukçuluğunda devam ettikten sonra, MDD’yi destekleyen gençlik tabanından hiç bir destek alamadıklarını görünce yokolup gitmemek için bir mezhep anlayışıyla «Maoçuluğa» başlamışlar, sürekli hedef şaşırtarak, birgün söylediklerini ertesi gün geri alarak aşırı derecede zılcaklı bir çizgi izlemişlerdir. Bugün Aydınlık isimli haftalık bir dergiyle sahneye çıkan ve objektif olarak likidatör’lük «misyonunu» üstlenmiş olan, sol adına işçi sınıfı hareketini parçalamaya, yıkılmaya uğraşan işçi sınıfı düşmanı bu çizgiyi daha sonra ele alacağız.

Türkiye’de Kuyrukçuluk Hastalığı

MDD çizgisini kişilere veya sosyalizm içinde belirli bir grubun sübjektif yanlışlarına bağlamak doğru olmaz. TİP’in sağ günahları ve işçi sınıfı politik hareketinin sosyal muhalefetin başını çekememesi, MDD’yi doğuran ve geçici bir süre yaşatan başlıca etkidir. MDD ideologlarının hatalarını ancak bu objektif zeminde ele alırsak doğru tahlilde bulunmuş oluruz. Ayrıca MDD ideologları, Türkiye Sosyalist hareketinin içinde varolan ve geçmişten devraldıkları bir hastalığı devam ettirmişler.

dir. Yani sadece somut maddî şartlar içinde ortaya çıkmamışlar, aynı zamanda geçmişten uzanagelen ve kendilerinin de içinde çıkıp geldikleri hareketin eski hastalığını yeni şartlarda ve yeni kadrolarla sürdürmüşlerdir.

Türkiye’de sosyalizm içinde ortaya çıkan bu hastalık, Kemalizm kuyrukçuluğudur. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren başlayan Kemalist burjuvazi şakşakçılığı, Türkiye’de, işçi sınıfının bağımsız hareketinin üzerinde, Demoklesin kılıcı gibi sallanmış, kuyrukçular işçi sınıfı sosyalizmine karşı, daha sonra likidatörlüğe varan ağır saldırılarda bulunmuşlar ve işçi sınıfı sosyalizminin savunucu ve dövüşçülerini, tasfiyeye gayret etmişlerdir. Kuyrukçuluk aynı zamanda teslimiyetçilik demektir. O yıllardaki kuyrukçular da, Kemalist burjuvaziden ve onu destekleyen bürokrat küçük burjuvaziden medet umarak teslimiyetçiliğin çeşitli örneklerini vermişlerdir. Eğer işçi sınıfının politik hareketi Türkiye’de çok uzun yıllar güçlenememişse, bunun bir etkeni burjuvazinin militarist ve despot basıncı, diğer etkeni ise hareket içine sokulmuş uzlaşmacı ve kuyrukçu eğilimlerdir.

Bir avuç proletarya sosyalisti, işçi sınıfının bağımsız hareketi için fedakârca mücadele ederken, birçok kuyrukçu ve teslimiyetçi de hareketi burjuvazinin kuyruğuna ve direktifine bağlama çabası göstermiştir. 1920’lerdeki ilk Aydınlık Dergisi koleksiyonları incelendiği zaman, Aydınlık dergisinde, işçi sınıfı sosyalistlerinin yanı sıra kuyrukçuların ve teslimiyetçilerin de bulunduğu görülür. Aynı kuyrukçular ve uzlaşmacılar, şüphesiz ki Parti’yi de likide etmek için ellerinden geleni ardlarına koymamışlardır. Nitekim, Aydınlık başyazarı Sadrettin Celal’den tutun da, Eczacı Vasıf, Vedat Nedim Tör, Şevket Süreyya, Hasan Âli Ediz’e kadar niceleri, işçi sınıfı hareketinin bağımsızlığını yıkmak için çaba göstermişlerdir. Bunlardan bir kısmı, daha sonra kendi gerçek saflarına gitmişler ve burjuvazinin mutemet adamları olarak, ihanet belgelerleriyle işçi sınıfı tarihine kapkara lekeler halinde örnekler olarak gömülmüşlerdir. Fakat gerek burjuvazinin safına geçenlerin, gerekse mücadeleyi kaldıramayıp hareketi terkedenlerin yıkıcı gayretleri sos-

yallst hareket içinde derin izler bırakmış. tır.

İşte 1960 sonrasında aydın ve bürokrat küçük burjuvazi Kemalizm etiketiyle ve reformist isteklerle yeniden ortaya çıkınca, geçmişten sürüp gelen izler, gene sosyalizm adına gündeme getirilmiş, ve işçi sınıfı bağımsızlığı Proletarya Partisi halinde somutlanmadığı için, kuyrukçuluk, bu kez yeni maddi ortamda ve yeni kadrolarla, küçük burjuva izleyiciliği biçiminde ortaya çıkmış ve yeni birikimleri bir süre için küçük burjuvazinin kuyruğuna bağlamağa çalışmıştır.

MDD ideologları, 1942'ye kadar olan dönemi devrimci bir dönem diye tanıtırken ve 1938'de Türkiye'nin sosyalist devrime 1968'dekinden çok daha yakın olduğunu i. leri sürerken, sadece asker-sivil aydın zümreyi okşamak, ona hoş görünmek çabasını gütmüyor, o dönemden kalmış kuyrukçuluğu yeniden canlandırıyor. Yani MDD ideologları, bu dönemi «devrimci» olarak nitelerken samimi idiler; fakat ne çare ki, samimiyetleri kuyrukçuluktan ö. teye gitmiyordu:

«...Arkadaşlar, 1946'dan bu yana olan (hiç kendimizi aldatmayalım) 27 Mayıs dönemi hariç, Türkiye'de olan anti-kemalist karşı devrimdir. Ve Türkiye'de objektif şartlar bakımından 1937'de bugünkünden daha yakındık sosyalizme. 1937'de Atatürk sağken ve Türkiye bağımsızken daha yakındık sosyalizme. Sosyalizm şiarını atmak için objektif şartlar bakımından sebepler vardı 1937'de. Bunu anlamamız gerek. E. vet seçim yoktu. Seçim oldu. Seçim yoktu o şartlarda. Bir devrim iktidarı idi Kemalist iktidar, diktatörlüktü. Yumuşak yüzlü bir diktatörlüktü ama partilerin yeri yoktu, tayinle gelirlerdi mebuslar.» (Mihri Bel li, Yazılar, Sol Yay. sf. 40-41)

«Kemalizmle sosyalizm arasında aşı. maz duvarlar yoktur. Atatürk'ün en büyük çabası genç kuşaklara Türk gururunu telkin etmek olmuştur. Millî gurur iyi şey dir. Millî gurur insanı sosyalizme götürür. (M. Belli, a.g.e. sf. 96)

«...Üretim tarzı Kemalist Türkiye'de kapitalizm idi, bugün de kapitalizmdir. Yalnız bir nitelik farkı vardır. Komprador teşvik görmüyordu. Kemalist Türkiye'de

Yabancıların mülkiyeti olan müesseseler, de. miryolları, madenler vb. devletleştiriliyo. du. Bir millî burjuvazi yaratma çabasında idiler. Bu çaba pek başarılı olmadı. Devri mi yöneten aydın zümre bunu görecektu. rumda değildi. Niyeti hiç şüphesiz iyi idi. Ama iyi niyet yetmez. Çağın bilecek sin. Tuttuğun yolun bu çağda çıkar yolu o. lup olmadığını bileceksin... Emperyalizm çağında kapitalist yoldan kalkınma yok tur, bunu göremiyorlardı. Az çok sezenler vardı bu gerçeği. Tereddüt edenler vardı. Devletçilik ile serbest teşebbüs arasındaki zıkkakları bu tereddüdün bir belirtisi saya. biliriz. Devrimi bir kalıp olarak almazsak, üretim tarzı değişikliği doğrultusunda iler. riye doğru adımlar mecmuası olarak ele alırsak, Türkiye'de son çeyrek yüzyılda o. lan karşı devrimdir. Çünkü Türkiye devrim açısından ilerkiye doğru gitmedi, geriye doğ ru gitti. Eğer nihai amaç sosyalizm ise (iki sosyalizmdir) 1930'lar Türkiye'si objek. tif olarak sosyalizme bugünden daha ya. kındı. Bugün sosyalizme giden yolda önü. müze yeni engeller, 1919'a benzer durum. lar çıkmıştır.

Bir dağa tırmanıyoruz; dağın doruğ. na vardığımızda insanın insan tarafından sömürülmesi olanağı ortadan kalkacak ve sosyalist düzen içinde Türkiye emekçisi gerçek mutluluğu tadacaktır. Tırmanıyoruz 1919'danberi bu dağa. İlk tırmanış dön. münde aşılması zor büyük engeller var ö. nümüzde. O engelleri aşıyoruz. İstiklal sa. vaşını kazanıyoruz, siyasî bakımdan ba. ğımsız bir ülke kuruyoruz. Sonra duraksamalar, zıkkaklar oluyor, gene de genel doğ rultumuz doruk yönündedir. Bir noktaya varıyoruz, ayağımız kayıyor ve 1919'da bu lunduğumuz noktaya yakın bir yere düşü yoruz. Bu düşüşü yükseliş sanmayalım. O yanlışlığa düşersek doruğa doğru rotamızı gerektiği gibi çizemeyiz. Ve rotayı yanlış çizerseniz, doruğa varmamız çok güçleşir. (a.g.e. sf. 88-91)

Yukardaki görüş ve tahlillerin bilim dışı olması (metafizikliği) bir yana, kuyrukçuluğu açıkça bellidir. Ve, ayağın dağ. dan kayma noktasının Atatürk'ün ölümü olduğu da anlaşılmaktadır. Bunu izleyen dönemde, asker-sivil aydın zümrenin biraz daha, (Refik Saydan kabinesinin sonuna

kadar: 1942) dayandığını ileri süren yazar, karşı devrimin 1942'den sonra başladığını belirtir. 1923'den sonraki gelişimin ve iktidarın, bir burjuva militarist iktidar olduğunu görmeyen ve o dönemi bir devrimci diktatörlük olarak, ilerici bir aşama gibi yorumlayan yazar, egemen zümre olarak küçük burjuvaziye ve «ilerici» asker-sivil aydın zümreyi gördüğünden, her türlü sınıf pusulasından yoksun biçimde tahlillerini yapmakta ve stratejisini bu metafizik tahlillere oturmaktadır. 1923'ler sonrasında sosyalist hareket içinde görülen, teslimi yetçilik biçiminde ortaya çıkan, sonra da diktatörlüğe kadar varan tahlilleri, yazar iyi niyetle ve devrimci amaçlarla benimsemiş olarak tekrarlamaktadır. Ne var ki bu görüşler de, bu görüşlere uygun tavırlar da, kuyrukçuluğun yeni yansımalarıdır. Kemalizm hayranlığı öylesine yaygındır ki, her ilerleme ona bağlanır:

«...Halk Partisi İstiklal savaşının öni ne geçmiş olanların örgütüdür de... Halk Partisi bir zamanlar M. Kemal'in başında bulunduğu bir örgütüdür de... Ve bu partide ortaya çıkan ortanın solu hareketini ben Halk Partisinin Kemalist köklere dönüşü şeklinde olumlu olarak karşılıyorum. Ve bu tutumumuzun devrimci, sosyalist marksist bir tutum olduğu kanısındayım.» (M. Belli, a.g.e. sf. 45)

Büyük övgüler düzülen ve «devrimci bir diktatörlük» diye adlandırılan 1923-38 döneminde, iktidardaki diktatörlüğün ne yaman olduğunu ve burjuva niteliğini her şeyden önce işçi sınıfı ve emekçi kitleler bilir.

Bu dönemde, işçi sınıfı devrimcileri en acı bir biçimde ezilmiş, zindanlarda, işkence odalarında çürütülmüş, işçi sınıfının ve tüm Türkiye'deki emekçi halkın ekonomik ve demokratik hareketleri, grev ve direnişleri baskı altına alınmıştır.

O dönemdeki üç beş devletleştirmeye, millileştirmeye, bazı ekonomik tedbirlere ve devlet kapitalizmine bakıp, bu süreyi devrimci ilân etmek, işçi sınıfının bağımsız hareketine, kitlelerin kurtuluş mücadelesine, toplumun demokratlaşmasına asla önem vermeyen, kitlelere inanmayan bir görüşün yansımalarıdır.

Kaldı ki bu dönem, ekonomik bakım-

dan da gerçek anlamda bağımsız olduğumuz bir dönem olmamış, devletçilik denilen şey tekelci burjuvaziye yaratıp palazlanırmaktan başka bir işe yaramamıştır.

Türkiye ile yakından ilgili yabancı Marksist uzmanların bile, incelemelerinde daha 1929 yıllarında tesbit edip kaleme aldıkları gerçekleri, yerli bir Marksistin bilmemesi imkânsızdır. Hele hele bizzat o militarist baskı döneminin bir kısmını yaşadktan sonra, Kemalist dönemi «devrimci diktatörlük» diye ilân etmeyi ne bilimselle, ne de içtenlikle bağdaştırmağa imkân yoktur.

O dönem burjuva egemenliğinin, diktatoryasının tek Parti uygulayıcısı olan CHP despotizmi, MDD ideologunun ağzından şöyle savunulmaktadır:

«...Emekçi halk, küçük burjuva bürokrasinine karşı şartlanmış. Bunun da sebepleri vardır. Ben bir anımı anlatayım size: 1941 yılında ben askerdim. Süvari bölüğünü topladım. Çayırda Yurtbilgisi dersi veriyoruz. Konu: Jandarmadan sopa yediğini İçlerinden biri jandarmadan sopa yediğini söyledi. Yüzyirmi kişilik bölük...» Jandarmadan sopa yemiş olan elini kaldırsın dedim. Önde biri oturuyordu. İstanbulun Fatih'inden Vatman onbaşı Cavit. Onbaşı Cavit elini kaldırdı. Dedi ki «Efendim Fatih'te jandarma yok. Ben yalnız polis sopalı yedim» Bölüğün 120 kişisi de 1941 yılında jandarma sopalı yemişti. Şimdi Türkiye'nin gerçeklerinden bahsettijimizde bunların üzerinde duracağız elbette. Bu baskının gereği var mıydı? Bir devrim yapılmıştı. Yobazın kafası ezilmeli idi. Ve tabii ki kimse'nin gözyaşına bakılmazdı. Devrimde sert tedbirler alınır. Bunlar doğru, fakat hiç şüphe yok ki gereksiz şiddet olmuştur ve hele o köyün bünyesini köy emekçisinin yararma deñiştirme yolunda kayda değer bir çaba olmadan aşırı sertlik büyük günahtr.» (M. Belli. Bugünün Türkiye'sin de Devrimci Eylem Nedir? 17 Aralık 1967, SBF'de Konferans, Yazılar, sf. 42)

Yukarıdaki sözleri söyleyen, açıkça jandarma dayasını, burjuva militarizmini ve despotizmini savunmaktadır. Neden? Çünkü iktidardaki sınıfı «devrimci asker-sivil aydın zümre» sandığından... Aynı asker-sivil aydın zümre kafasıyla, emekçi

ler üzerine zulmü «devrimci amaçlarla» mübah gördüğünden... Burjuvazinin beyaz terörünü savunmağa çalışan hatip, bunu bir ölçüde insafsız ve fazla sert buluyor ve arkasından «köy emekçisinin lehine kayda değer bir çaba olmadan aşırı sertliğe gitmek doğru değildir» diyor. Yani eğer zamanın militarist burjuva iktidarı, kazara kurlarda bazı demokratik reformlara giriş seydi aşırı sertlik normal ve mübah olacaktı.

Bu anlayışın sahibi aynı zamanda şu düşüncelere inanmaktadır: «Bugünün sorusu millî bağımsızlıktan yana mıdır, tam bağımsız Türkiyeden yana mıdır değil mi?» sorusudur. «Sosyalizme inanıyor musun, inanmıyor musun?» sorusu sonraki iş. Kaldı ki kemalizmle sosyalizm arasında aşılmaz duvarlar yoktur. Atatürkün en büyük çabası genç kuşaklara Türk millî gururunu telkin etmek olmuştur. Millî gurur iyi şeydir millî gurur insanı sosyalizme götürür. En sağlam sosyalistler o yoldan gelmişlerdir sosyalizme. Bir adamda gerçek millî gurur varsa korkma! Ergeç temel ülkelerde birleşirsin onunla. Ergeç bu dünyada Türk olarak başı dik yaşamının kapitalizmin son aşaması olan emperyalizmin dünya yüzünden silinmesi ile mümkün olabileceğini anlayacaktır. Ben bunu kendimden bilirim. Bizim delikanlılığımızda biz «Bir Türk dünyaya bedel» «Ne mutlu Türkiyim diyene» sloganlarını ciddiye alan bir kuşaktık.» (M. Belli, yazılar, sf.96)

Burada, Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın bu sözlerle verdiği kısa cevabı hatırlıyoruz:

«...Kemalizmle Sosyalizm arasında aşılmaz duvarlar yoktur.» Bu «duvar» nedir? «Belli» değil. Yahut «Belli»dir. «Millî gurur insanı sosyalizme götürür.» Faşizme de götürmez mi? Gene: «Belli». (Dr. Hikmet Kıvılcımlı, Devrim Zorlaması ve «Devrimci» Zortlaması Tarihsel Maddecilik Yay. İst. 1970, sf. 149)

Özetle MDD tezi, orijinal biçimiyle kuyrukçuluğun ve Blankizm'in ta kendisiydi. Kitlelere inançsızlığın işçi sınıfına güvensizliğin işçi sınıfı bilimini tahrif etmenin karmaşasıydı. Ve MDD bütün tahlillerini görüşlerini, öneri ve çalışmalarını, şiarlarını kuyrukçuluğun ve Blankizmin gereklerine göre düzenlemişti.

Bu nedenle, Cumhuriyet devriminin öncüsünün burjuvazi değil asker sivil aydın zümre (küçük burjuva bürokrasisi) olduğunu söyler MDD. Yani kendisi bir ara tabaka olan küçük burjuvaziye büyük misyonlar yükler ve aynı misyonları gene aynı asker sivil aydın zümreden bekler. Sınıfları ve sosyal olayları oldukları gibi görüp bilimsel yolla tahlil etmek yerine, kendi inki ve keyfi isteklerine göre ideolojisi ve strateji düzenler.

MDD hareketinin en önemli niteliği, belirleyici vasfı asker-sivil aydın zümre kuyrukçuluğudur. Bu bakımdan MDD'nin sınıf analizleri ve emperyalizm tahlilleri, Türkiye ile emperyalizm arasındaki ilişki nasıl gördüğü, birinci derecede önem taşımaz. Çünkü MDD stratejisi sözkonusu analizlerin üzerine oturmuş olmayıp, sözkonusu analizler Türkiye sosyalist hareketindeki ve küçük burjuva kuyrukçuluğuna bir kılıf olmak üzere oluşturulmuşlardır.

Kemalizm ve Asker-Sivil Aydın Zümre Üzerine

Siyasi bağımsızlığın elde edilmesinden sonra, uluslaşma sürecine bağlı olarak, Kemalist burjuvazi bol bol «Türkçülük» propağandası yapmış ve milliyetçiliği pekiştirmek, güçlendirmek için yoğun bir ideolojik ve kültürel çabaya girişmiştir. Bu çabalar aynı zamanda militarizmi yüceltmeyi de birlikte getirmiştir. Özellikle yeni yetişen kuşaklara, okullarda «vatan-millet-Sakarya» edebiyatı ile aşlanmaya çağrılan ve «Atatürkçülük» adı altında dünyada yepyeni bir ideolojymiş gibi ileri sürülen bu ideolojik çabalar, okuyabilme imkânına sahip pek çok küçük burjuva zümrelerinde etkili olmuştur, olagelmektedir.

İşte ahntılarda da görüleceği gibi MDD ideolojisi böylesi bir küçük burjuva zümresini kendisine hedef ve destek edinmiştir. MDD ideolojisi, bürokrat küçük burjuvazi ile küçük burjuva gençliğini bir cephe adı altında birleştirmeye çalışmış, bunun da adını «proleter devrimcilik» olarak ilan etmiştir.

MDD ideolojisi dinamik gençlik kitle-

lerindeki Kemalist şartlanmaları sosyalizm kılıfı adına mobilize etmeğe çalışmış ve bu dinamizmi işçi sınıfının yanına değil, özün de burjuva reformizmi olan «küçük burjuva radikalizminin» peşine takmağa uğraşmıştır. İşte orijinal MDD tezinin asker si vil aydın zümre ve Kemalizm üzerine bazı görüşleri:

«Asker-sivil aydın zümrenin ideolojisi nin günün şartlarına uydurulmuş bir Kemalizm olduğu söylenebilir. Kemalizmin milliyetçi anti-emperyalist ilkelerinin Türkiyede sosyal adaletin gerçekleştirilmesiyle sıkı sıkı bağlı olduğu ve köklü alt yapı dönüşümlerinin gerçekleştirilmesinin bugünün Kemalist politikasının gereği bulunduğu bilinci bu aydın çevrelerinde yaygındır. Denebilir ki, asker-sivil aydın zümre, gerek kök bakımından gerek genel durum bakımından içinde sayılması gerektiği küçük burjuvazinin en bilinçli kolunu teşkil etmektedir. Son yıllarda sosyalist akım bu zümrenin geniş çevrelerini etkilemektedir. Ve Türkiye sosyalistleri ne sektarizme ne de oportünizme sapsadan gerçekten sosyalist bir politik çizgi izleyebildikleri ölçüde, yani gerçek sosyalistler olabildikleri ölçüde demokratik devrim aşamasında pek önemli bir rol oynaması kaçınılmaz olan bu zümrenin önemini doğru değerlendirmek zorundadır. İçinde bulunduğumuz aşamada asker-sivil aydın zümre demokratik devrimden yanadır. Geniş çevrelerinin sosyalist devrime karşı olması için de sınıf açısından bir sebep yoktur.» (E. Tüfekçi 5.8.1966 Demokratik Devrim Kime Karşı, Kimle Birlikte)

Gerçekten sosyalist bir politik çizginin nasıl izlendiğini, daha doğrusu nasıl izlenmediğini MDD broşürünün ikinci baskısına eklenen aşağıdaki dipnottan anlamak mümkün. Broşürün 1968 sonundaki ilk baskısı, daha sonra 1970 nisanında önemli bazı değişikliklere uğratılmıştır. Aradan geçen zaman içinde işçi sınıfının öncülüğü meselesi daha geniş kadrolarca kabul edildiğinden bu mesele ikinci baskıya eklenmiştir. Şimdi ikinci baskıda, birinci basımla ilgili olarak yapılan açıklamayı birlikte okuyalım:

«Bu yazı Türk Solu dergisinin 19 Kasım 1968 tarihli 53 cü sayısı ilavesi olan

Milli Demokratik Devrim broşürünün geliş tirilmiş yeni baskısı olarak tasarlanmıştır. Yazı kaleme alınırken bazı arkadaşların önerileri gözönünde tutulmuş, ayrıca yazı tamamlandıktan sonra bu arkadaşlara okutulmuş ve görüşleri dikkate alınarak bazı düzeltmeler yapılmıştır.

Türk Solu'nun ilavesi olan broşürde «devrimde hegemonya» meselesi ayrı bir konu olarak ele alınmamıştır: ancak gerek demokratik devrim aşamasında gerekse onu izleyecek sosyalist evrimde, proletaryanın en devrimci sınıf olarak devrimci çizgiyi sonuna kadar izlemesinin ve tarihi görevine kendi damgasını vurmasının (s. 17) kaçınılmaz olduğuna işaret edilmekte yetinilmiştir. Türk Solu dergisi hiç değilse broşürün yayınlandığı tarihte bir cephe dergisi niteliği taşıdığından, dergiyi ilzam eden imzasız bir yazıda devrimde hegemonya konusunun cephenin unsurlarından birinin açısından konması doğru bulunmamıştır. Burada devrimde hegemonya konusu üzerinde biraz daha ayrıntılı durulmuştur» (Yazılar, sf. 201)

Evet, «gerçek bir sosyalist politika» proletaryanın devrimdeki yerini yuvarlak ve muğlak bir cümleyle geçiştirmek ve «cephe dergisi çıkarıyoruz, cephe kuruyoruz», ya da «güçbirliği yapıyoruz» diyerekten, müttefiklerimizi küstürmemek için işçi sınıfı ve sosyalizm lafını dahi ağızımıza almamağı sosyalizm sözcüğünü yasaklamağı gerektirmişti.

«Bu konunun hiç de küçümsenmemesi gereken bir de manevi yanı var: asker-sivil bürokrat zümre bir geçmişin, bir geleceğin temsilcisidir. Bu geçmişte, örneğin bir Çanakkale var dünya tarihinin ilk bağımsız millî kurtuluş savaşı var. (Yön E. Tüfekçi 5.8.1966)

Çanakkale'nin bu işle ilgisi ne diye sorarlarsa bunun da cevabı birkaç yıl sonra veriliyor,

«Türkiyede Kemalist geleceğe sahip çıkan bir ordu vardır. Bir subaylar kadrosu vardır. Ve bu ordunun tarihinde bir Çanakkale var. Millî Kurtuluş savaşımız var. Çanakkale'de Fransa'ya, İngiltere'ye dünyanın en güçlü iki devletini yendik. Avrupanın «Hasta adamı» diye anılan Türkiye'nin ordusu yendi. Alman subaylarının

stratejisine taktiğine uyarak değil, Türk subaylarının Almanların yanlış taktiğini düzeltmeleriyle ve Mehmetçigi hücumla geçirtmeleriyle yendik. Böyle büyük tarihi olayların derin etkileri olur bir milletin geleceğinde, bir milletin bilincinde.

İlk başarılı milli kurtuluş savaşını da biz verdik. Bu şaka değil. Dünya tarihinde ilk başarılı milli kurtuluş savaşını veriyorsun ve sen dünya tarihinde bir dönüm noktası yaratıyorsun. Çanakkale'den İngilizleri Fransızları geçirmemekle 1917 Ekim devrimini hazırlayan bir faktörü meydana getiriyorsun. (M. Belli Türk Solu 4.2.1966)

Çanakkale'yi bir saçı gibi tanıtmak, öyle ele almak yetmiyormuş gibi bir de 1917 devrimini de Türk ordusuna medyun kılmak aklın alamayacağı bir demagoji ve yutturmaca; ya da gerçekten önce bir avunma, bir gerekece arayış... Büyük Ekim devrimini hazırlayan bir faktörün de Türk ordusu olduğunu, Belli'den öğreniyoruz. 1915'de biten Çanakkale'nin 1917'deki Ekim devrimine ne gibi bir karkısı olduğunu ta bir anlayamıyoruz. İşte «millî»ci bir ajitasyon daha. Kime hitap ediyor? Sivil asker küçük burjuvaziye!... Onları harekete geçirecek, kendilerinin tarihi misyonları yönünde devrimci mücadeleye sokacak. Oysa herkes gayet iyi bilir ki, emperyalizme karşı verilen mücadelede önemli bir yeri olmasına rağmen, kurtuluş savaşı dünya tarihinde dönüm noktası filan değildir. Dünya'da Sosyalist Devrimler ve ulusal kurtuluş savaşlarının dönüm noktası, Büyük Ekim Devrimi'dir. Bu devrim tüm dünya proletaryasına rehber olmakla kalmamış, aynı zamanda ulusal kurtuluş mücadelesinin ve halk kurtuluş savaşlarının da umudu ve bayrağı olmuştur.

M. Belli bu kadarla da kalmıyor. O YAK'ın asker bürokrat zümre üzerindeki etkisiyle ilgili bir soruya da şu cevabı veriyor:

«Kaldı ki OYAK'dan emekli subayın eline geçen parayı da abartmamak gerekir. Diyelim ki adam albaylıktan emekli oldu ve diyelim ki eline 100 bin lira geçti. İşbirlikçi sermaye ve feodal ağa ekonomiyi hükmettiği sürece o parayı onun elinden almak kolaydır. Bir enflasyon oldu mu o paranın değeri kalmaz...

...Hatta ilkten ben asker sivil aydın zümrenin sözünü ettiğimiz devrim süresince durmadan azalan gerçek gelirlerini eski seviyeye yükseltmenin adil bir davranış olacağı düşüncesiyle bu yoldaki girişimleri olumlu karşıladım. (27 Mayıs kastediliyor) Benim asker arkadaşlarım vardır. Adam albay oluyor emekli oluyor. Çoluk çocuğu nu barındırmak için ev alacak hali yok. Üsteğmenliğinde yüzbaşılığında çakı gibi halini hatırladığım adamı bir gün üç günlük sakalla muhallebicilik ederken görüyorsun. Bu biçimsiz bir durum... Mehmetçiğe «hücum» emrini verdiği zaman onu ölüme doğru yürütecek vasıfta olan adama sen bezirganlık tezgaharılık falan yaptırma. Yaşamam gerekir. Bezirganlığın topluma bu ölçüde hakim olmasına izin vermemen gerekir. Bu işbirlikçilerin asker aydından öğ almasından başka bir şey değildir. Gayrı millînin millîye gadrîdir bu.» (Türk Solu. 4.2.1969 M. Belli)

«Kurtuluş Savaşımızı zafere ulaştıran ordunun şerefi hepimizin şerefidir. Bunun bilincinde olalım. Elbette ki asker sivil aydın zümrenin egemen güç iken büyük hataları oldu. Emekçi halk karşı hataları oldu. Ama biz kana kan davasıyla zihniyetiyiz hareket edemeyiz. Özellikle Doğru arkadaşlar böyle bir yanlıya düşmemelidirler. Doğrunun emekçi halkın da meselesi. Millî Demokratik Devrimin ve ardından sosyalist devrimin gerçekleşmesi. Ve önümüzdeki devrimci adımların atılmasında asker aydının da rolü vardır. (M. Belli Aynı kaynak)

Kuyrukçu görüşün kanıtlarına devam edelim:

«...Küçük burjuva bürokrasisi yarım milyonu çok aşan bir kitledir Türkiye'de. Ve çok etkin bir kitledir. Bu zümre millî yetçidir ve bu milliyetçilik devrimci bir potansiyeli ihtiva eder. Bu zümreyi küçümseyemeyiz. Millîci ve devrimci potansiyelini doğru değerlendirip ona göre karar vermezliyoruz. Bu zümre kilit noktalarını elinde tutmaktadır orduda ve devlet mekanizmasında. Stratejimizi bu zümrenin devrimci potansiyelini doğru değerlendirip ona göre saptamalıyız.» (M. Belli, Bugünün Türkiyesinde Devrimci Eylem Nedir Aralık 1967)

«Harp tarihinin kaydettiği en büyük savaşlardan muzaffer çıkan Türkiyenin asker aydını...» (Yazılar sf. 254) (MDD Broşürü ikinci bas.)

«Biz tarihin ağır basacağına milli geleceği üstün geleceğine inanıyoruz. Mustafa Kemal geleneği, işbirlikçiler ittifakı ile asker-sivil aydın zümre arasında uzun süreli bir uzlaşmayı imkânsız kılacak kadar güçlüdür. Türkiyenin asker-sivil aydınlarının kendi kendilerine saygıları olan başı dik insanlar gibi yürüyebilmeleri için Bağımsız bir Türkiye şarttır.» (MDD Broşürü ikinci baskı)

«Küçük burjuva bürokrasisinin ideolojisinin günümüz şartlarına uydurulmuş bir Atatürkçülük olduğu söylenebilir. Türkiyenin küçük burjuva radikalizmi budur. Kemalizmin milliyetçi anti-emperyalist iktidarlarının Türkiye'de sosyal adaletin gerçekleştirilmesi ile sıkı sıkıya bağlı ve köklü dönüşümlerin bugünün politikasının ayrılmaz bir parçası olduğu bilinci aydın çevrelerde yaygındır (MDD broşüründen 2. ncı baskı)

Öncülük

MDD kuyrukçuluğu orjinal biçimlenişiyle, devrimde işçi sınıfı öncülüğüne inanmıyordu. Gerçi işçi sınıfı öncülüğünü reddetmek düpedüz kelimelerle ifade edilmiyor, genellikle muğlak lâflarla geçiştirilirdi. Ama aşağıda sıralayacağımız örneklerden, MDD'nin öncülüğünden ne anladığı, işçi sınıfının öncülüğünü ne denli benimseydiği veya benimsemediği daha iyi anlaşılabilir:

«Böyle bir gelişme karşısında, gerçek sosyalizm açısından doğru yol, tarihsel gelişme umduğumuz gibi gelişmedi diye olumsuz bir tutumu benimsemek değildir... Belli bir gelişme aşaması içinde bir toplumun ileriye doğru hangi devrimci adımları, hangi sınıf ya da sınıfların öncülüğünde hangi sınıfların desteğiyle atabileceğini doğru olarak kestirememiz gerekir. Ve eğer o belli gelişme aşaması içinde sözkonusu toplumu yöneten sınıf ya da sınıflar, olanaklı olan ileri adımları o topluma atabiliyorsa ve toplumun devrimci potansiyeli şimdilik o kadarsa bizim kendi özel

açımızdan bu, yeterli görünmese bile biz o toplumun düzenini tutmalıyız. Gerçek sosyalist tutum bunu gerektirir. Böyle bir durumda olumsuz bir tutum bilime aykırı yanlış bir tutum olur, sekterlik olur. (E. Tüfekçi, Sosyalizmde Metot Meselesi, Yön, 25 Şubat 1966)

Burada söylenen özetle şudur: «İşçi sınıfı örgütlü ve hazır değildir; bu nedenle bizim işçi sınıfı öncülüğünde ısrar etmemiz gerekir. Madem devrimci bir asker-sivil aydın zümremiz vardır, bırakalım devrimi o yapsın. «ayet asker-sivil aydın zümre iktidara gelirse toplumun bağımsızlık ve demokrasi yönünde geliştirir. Bu durumda işçi sınıfının devrimci potansiyeli olmadığına göre sosyalistler mücadeleyi bırakmalı; işçi sınıfının sosyalizm mücadelesi hasır altı edilmelidir» Burada kitlelere inançsızlığın, kitleleri eğitip bilinçlendirmekten, örgütlemekten kaçmanın açık bir örneği verilmiştir. Söz konusu makale şöyle devam ediyor ve dervişin fikri, zikir halinde dönüşüyor:

«Burada sekterlik çok kez işçi sınıfı öncülüğünü mutlak bir gerçek olarak almaktan ileri gelmektedir. Oysa ki, işçi sınıfı da o sınıfın öncülüğü de tarihsel bir kategoridir. Hiç şüphe yok ki, en geri kalmış bir ülkede bile işçi sınıfı olmadan sosyalist düzen olmaz. Çünkü sosyalizm gelişmiş, sanayileşmiş toplum düzenidir. Ülkeyi sanayileştirmeden, emekçileri fabrikalara aktarmadan sosyalizm olmaz. Ve elbette ki emekçilerin yönetimde olması gereken gerçek bir sosyalist toplumda çok da ha bilinçli olan şehir emekçileri, işçiler, sosyalizm yolunda ileri gidildiği sürece er geç ağır basacaklar, öncü rol oynayacaklardır. Ama bu, işçi sınıfı her zaman ve her yerde öncü olacaktır demek değildir.» (Aynı makale).

Burada yazarın, yüzeysel ve sınıf temelinden yoksun sosyalizm anlayışı belli oluyor. Sosyalizmi bir sınıf meselesi, işçi sınıfının mutlak iktidarı olarak koymayan yazar, meseleyi sanayileşmeye bağlıyor ve sözde ekonomik temeli gösteriyor. Ve elbette günün birinde şehir emekçileri, işçiler, sosyalizm yolunda ileri gidildikçe ağır basacaklardır diye, sınıf hegemonyasını ve «sosyalist devlet»in kimin iktidarı ol-

duğunu hiç de önemsemiyor. Bir toplumda sosyalizme geçebilmek için, işçi sınıfının toplumda çoğunluğa erişmesi gerektiğini öneren menşevizmin kulakları çınlasın...

Ayrıca, yazar sosyalist devrimde, ön cütlüğü işçi sınıfının yapacağını kabul etse bile, demokratik devrimde aynı öncülüğü gerekli görmüyor. Oysa bu, emperyalizm çağında demokratik devrimlerin de başına işçi sınıfının çekeceği, hele hele günümüz koşullarında ve günümüz Türkiye'sinde işçi sınıfı hegemonyası olmadan demokratik devrimin gerçekleşmeyeceğini görmüyor,, bilmek istemiyor.

«Bu bakımdan çağımızda, bir toplumun hangi gelişme aşamasında olduğunu ayrı ayrı bilinç, tutum ve devrimci potansiyelini iyice incelemeden, o toplumun özel koşullarını gözönünde tutmadan her yerde ideolojisiyle birlikte işçi sınıfı önderliğinde bir devrim hareketi aramak sosyalist metotlu bağdaşmayan bir davranıştır.» (Aynı makale)

Böylelikle, marksizmin genel lafları arasına sıkıştırılmış ne yaman bir kuyrukçuluğun ve işçi sınıfı inkarcılığının yer aldığı bu paragrafta açıkça görmekteyiz. Yazar, «Her yerde ideolojisiyle birlikte bir işçi sınıfı önderliği» aramayı «sosyalizmle bağdaştırmayacak» kadar ileri gidebiliyor ve işçi sınıfı öncülüğünü işçi sınıfı bağım sızlığını savunan görüşleri, sosyalizme ters düşmekle suçlayabiliyor.

Yazarın anlayamadığı ve anlamak istemediği nokta, metafiziğe ve bilim dışına düştüğü nokta şudur: işçi sınıfı öncülüğünü bilimin ve tarihsel koşulların dayattığı bir zorunluluk olarak değil, kişilerin subjektif istekleriymiş gibi görmek...

Daha sonra MDD hareketinin geliştiği yıllarda, öncülük kavramı gene kısmen yularlak sözlerle örtülmeğe çalışılarak, ama açık bir kuyrukçulukla ortaya kondu:

«...Ama gene çağımızda şunu görüyoruz. Cezayir örneği, Küba örneği var. Pekala işçi sınıfını temsil eden örgüt türlü nedenlerle pasif kalıyor ve burjuva demokratik devrimde ve sonra da sosyalizme yönelen hareketin başına küçük burjuva bürokrasisi geçiyor, emekçileri ve özellikle köylüleri peşine takarak... (M. Belli, SBF Konferansı, 17.12.1967)

Görüldüğü gibi, Belli, Cezayir'deki hareketi bir küçük burjuva hareketi olarak görüp, hareketin sosyalizme yönelik olduğu yanılısıyla yetinmiyor, Küba'nın sosyalist devrimini de küçük burjuva bürokrasisine yaptırıyor.

«Ama o hareketler dahî devrim yolunda yürüyeceklerse, mutlaka egemen güç olarak işçi sınıfı, şehir ve köy proletaryasını kendi tarafına almak zorundadırlar: Küba örneği... Alamadıkları takdirde, bu konuda bocaladıkları takdirde devrimde bocalar: Cezayir örneği.» (aynı konf.)

«Türkiye gibi bir ülkede... bağımsız bir güç olarak ele alınması gereken bir küçük burjuva bürokrasisi vardı... Castro ile birlikte dağıtılanlar aynı zümrenin aidanlarıydı» (Türk Solu, Kapak, 9.1.1968)

MDD, görüşü, Küba devrimi ile Cezayir devrimini en azından öncülük bakımından aynı kaba koyarken, bu devrimlerin sınıf karakterleri hakkında gerçekten bilgisi mi yoktu, yoksa bu devrimleri kendi ideolojisine uyarlamaya mı çalışıyordu bilemeyiz. Ama millî burjuvazinin öncülüğünde yürütülen ve işçi sınıfı öncülüğü olmadığı için sadece geçici bir başarıya ulaşmış, kalıcı zafere varamayan Cezayir devrimi ile, işçi sınıfı öncülüğünde gerçekleşmiş ve kalıcı başarıya ulaşmış Küba Sosyalist Devrimini küçük burjuva bürokrasisinin öncülüğüne bağlamak bilimselliğe sığmaz... bilimsizlik ve sınıfı pusulasızlığının getirdiği yanılğı, bir sosyal devrim olan Küba ile bir sosyal devrimi gerçekleştirmemiş olan ve devlet kapitalizmini uygulamakta devam eden Cezayir'i aynı kaba koymayı getirmiştir. Küba'da, çelişkilerin yumağının büyüdüğü, çelişkilerin üstüste yığıldığı; egemen sınıfların yönetemez olduğu, emekçi sınıfların da yönetilmek istemediği, emekçi sınıfların devrim için ölümü göze aldığı, ülkeyi büyük bir buhranın sardığı, emekçi kitlelerin bu buhranın sonucu olarak sefaletin pençesinde kıvrandığı şartlar da; yani devrimin objektif koşullarının var olduğu bir durumda; Partinin örgütlenme düzeyinin ve hazırlık derecesinin başlangıçta zayıf olması, yani subjektif faktörün yetersiz kalması nedeniyle, ilk hareketin küçük burjuva ihtilalcileri tarafından başlatıldığı doğrudur. Ama verilen gerilla savaşı

boyunca, aralarında marksist-leninistlerin de bulunduğu gerillalar, mücadele içinde giderek bilinçlenmişler, sosyalizm ve sosyalist disiplin giderek harekete hakim olmuş, mesele bu kadarla da kalmamış, Parti'den ve Partinin örgütlü gücünden yararlanmışlar, ve Parti mücadele içinde giderek öncülük gerçekleştirmiştir. Küba devrimi iktidar planında başarıya ulaştığı an, iktidara el koyan küçük burjuva devrimcileri olmamış, Parti olmuştur. Ve iktidar zaferi, ancak Partinin öncülüğünde sosyal devrim biçiminde perçinleşmiş ve Proletarya Partisi'nin öncülüğünde proletaryanın mutlak iktidarı gerçekleşmiştir. Her devrim gibi Küba devriminin de kendine özgü, orijinal bir yol izlediği doğrudur. Ama bu devrimi işçi sınıfından ve onun partisinden bağımsız görmek, Partinin mücadele süreci içinde öncülüğü aldığı ve sosyal devrimi gerçekleştirdiği doğrusunu görmemeğe çalışmak, sosyalizmin bilimiyle bağdaşmaz. Hele hele gerillaları küçük burjuva bürokrasisine mensup göstermek, Türkiye için önerilen devrim yolu na dünyadan bir örnek aramaktan başka birşey değildir.

MDD'nin ilk biçimlenişinin teorisyeni, devrimde öncülüğün bir pazarlık meselesi olmadığını söyler, ve sadece demokratik devrimde değil, sosyalist devrimde de küçük burjuvazinin öncü olabileceğini, her nasıl sağızından kaçıtır:

«Bizim gibi toplumlarda millî demokratik devrimde hegemonya kurması mümkün olan sınıf, Türkiye proletaryası dışın da, ancak küçük burjuvazi ve onun en bilinçli, en tecrübeli, en örgütlü kolu olan asker-sivil aydın zümre olabilir. Şehir ve köy proletaryası başta Türkiye emekçileri demokratik devrimde olsun, sosyalist devrimde olsun hegemonyasını kuracak bilinçlenme ve örgütlenme gücüne ulaşamamakları takdirde, devrimde hegemonya küçük burjuvaziye geçecektir» (Türkiyede Karşı Devrim, M. Belli'nin SBF'de verdiği 5 Aralık 1968 tarihli konferans, Türk Solu, 4.2.1969)

Ve Türkiye proletaryasının henüz «kendisi için sınıf» durumuna gelmediği, örgütlenme düzeyinin düşük olduğu, Millî Demokratik Devrim'in ise, MDD ideolog

ları tarafından acilen gündemde ve pek ya kın olduğu belirtildiğine göre, en azından MDD'de öncülüğün asker-sivil aydın zümrede olması gerektiğinin burada savunulduğu açıktır... Böylece kısa vadede gerçek leşeceği sanılan Millî Demokratik Devrim'den sosyalizme geçileceğine göre, işçi sınıfı o aşamada da hegemonyasını kuramazsa, ne beis var, «ezeli ve ebedi» asker-sivil aydın zümremiz, işçi sınıfı adına o işi de yapabilir ve bize sosyalist devrimi gerçekleştirebilir...

«Güçlü yeten çözümler, devrimde önderlik sorununu. Kim güçlü ise o hegemonyayı kurar. Böyle önderliğe talip olmakla olmaz bu iş, hepimiz isteriz ki, en devrimci sınıf önder olsun». (M. Belli, Aralık 1967 tarihli konferans)

Görüldüğü gibi MDD tezinin ilk biçimi, bir ülke halkının, dolayısıyla o ülkenin emperyalizmden gerçek bağımsızlığının ancak işçi sınıfının bağımsız siyaseti, düşünce ve davranışı ile gerçekleştirebileceğini, bağımsızlığın biricik teminatının proletaryanın bağımsız örgütlenmesi ve bağımsızlık mücadelesine öncü sınıf damgasını vurması olduğu gerçeğini reddetmiş veya en azından hasır altı etmek için bin bir «teorik» kılıf aramıştır. Çünkü, kendilerinin kuyruğuna takıldıkları «küçük burjuva bürokrasisi» proletarya sosyalizmine karşıdır, proletaryanın iktidarına karşıdır. Bağımsızlığın teminatının işçi sınıfı bağımsızlığından geçtiğini söylemek, asker-sivil aydın zümre bürokratlarımızı küstüreceklerinden, ürküteceklerinden ötürü, sosyalizm lâfını bile yasaklamak gerekir (ve yasaklanmıştır da). Anti-emperyalist mücadelenin ancak işçi sınıfı öncülüğünde başarıya ulaşabileceğini söyleyenleri susturmak gerekir, işçi sınıfının siyasi mücadelesini bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinden ayrı görmek ve göstermek gerekir. (ve öyle yapmıştır) ...İşte ilk MDD ideologlarının, devrimden, cepheden ve ittifaklardan, öncülüğün anladığı, «kuyrukçu kavrayışın» özeti... İşçi sınıfının bağımsızlığını, sosyalizmin bağımsızlığını asla dikkate almayan, dikkate almadığı gibi, bu bağımsızlığın adından bile bahsetmeyen, düşünce ve davranışın bir yansımasıydı. MDD tezi...

Güçbirliği ve Öncülük Meselesi

MDD tezi, cephe ve güçbirliği ve görüşleriyle ve «devrim stratejisi» tartışmalarıyla ortaya çıkmıştı. İşçi sınıfı partisi meselesine ve işçi sınıfının örgütlenmesine yaklaşmadan, Partisiz stratejinin, nasıl çileceği, Partisiz bir cephenin nasıl oluşabileceği gibi, MDD'nin en büyük, en temel zaaflarını şimdilik bir yana bırakalım. Kuyrukluğun ve işçi sınıfı bağımsızlığına ters düşmenin bir parçası olan bu örgütsüzlük konusuna sonradan değineceğiz.

MDD parti olmadan, Proletarya Partisi sorununu (devrimin en hayati sorununu) çözmeye yanaşmadan, strateji tartışmalarını başlattığında, devrimci güçbirliği ni de ortaya atmış ve bu konuda birtakım emekli bürokratlarla tabela örgütleri kurmuştu. Maddi zemini olmayan bu örgütlerin, pratiğe hiç bir şey getirememeleri bir yana, bu örgütler sanki gerçekten «güçbirliğini» temsil ediyorlarmış gibi maddi varlıklarını gibi ciddiye alınmış ve güçbirliğinin nazariyesi, gene kuyrukçu bir yaklaşımla oluşturulmuştu.

«Benim söylediğim, bu anda devrimci güçbirliğinde önderlik meselesinin (yani devrimde hegemonya meselesinin) bir tartışma, bir pazarlık konusu olarak ele alınmaması gerektir. Bundan, devrimde hegemonya meselesinin önemsiz olduğu ve sosyalistlerin bu konuyla ilgilenmemeleri gerektiği anlamı çıkarılmamalıdır. Devrimde hangi sınıf ve zümrelerin ağır bacağı meselesi devrimin kaderini etkileyen son derece önemli bir meseledir. Ama bu meseleyi doğru bir biçimde ele almak ve çözüme bağlamak için yapılacak şey emekçi yığınların geniş çevrelerinin tarihi misyonlarının bilincinde olmadıkları ve tutucu güçlerin ideolojik etkisi altında buldukları bir anda, gerçek gücümüzle orantılı olmayan iddialarla müttefiklerimizin karşısına, çıkmak ve hegemonya konusunda onlarla ağır kavgasına tutuşmak değildir.» (M. Belli, Yazılar, sf. 133)

Kim müttefiklerimiz? Küçük burjuva bürokrasisi... Örgütsüz olan ve tarihi mis-

yonunun bilincinde olmayan kim? *Emekçi yığınlar...* Şu halde boşuna öncülük pazarlığına tutuşup müttefiklerimizi ürkütme, yelim, onlar hazır, bizim için devrim yapacaklar, onları itmeyelim. Emekçi sınıfın bilinçlenip örgütlenmeleri ise nasıl olsa uzun vadenin işi, önce şu küçük burjuva bürokrasisinin bizim için açacağı kapıdan içeri girelim, gerisi Allah kerim!..

«Gerçek gücüyle orantılı olmayan iddialar, tekelcilik şekter davranışlar, sosyalistlerin güçbirliğindeki etkisini arttırmaz, eksiltir. Aynı biçimde oportünizme kayış, sosyalizmin temel ilkelerinden taviz pahasına birlikte yana olmak ve kendi gerçek gücüne orantılı olmayan aleyhte şartları kabullünmek de hareketi güçlendirmez zayıflatır.» (Yazılar, 133)

Böylece her iki yanlış eğilime de karşı çıkma görünümü altında, gerçekte sosyalizmin temel ilkelerinden taviz verilmektedir.

Revizyonizmin kurnaz metotlarını kul lanıp yanı marksizmi dayanak gibi gösterip, Marksizmi katledenler gibi, oportünizme karşı çıkıp, düpedüz kuyrukçu bir politika, devrimcilik diye tanıtılmak istenmektedir.

Gerçi MDM teorisyenleri, devrimde öncülüğün, güçbirliğinde öncülüğün işçi sınıfına geçebilmesi için işçi ve yoksul köylü yığınları içinde çalışmayı önermişlerdir, ama Parti meselesini çözmeye çalışmadan başka meseleyi Parti olarak değil hep «sosyalistler» olarak koydukları sürece, bu çabaları «devrimci» lafazanlıktan ileri gidemezdi zaten bu önermeler çoğu zaman yasak savma kabilinden ve işçi sınıfına ve emekçi kitlelere inandırmış samimi devrimcileri MDD hareketine çekmek için yapılmıyordu. Kaldı ki, MDD kitlelere inançsızlığın ve kestirme yol aramanın esas alındığı bir tezdî. Ve müttefik güçlere büyük bir güven vardı:

«Proletarya ve yoksul köylülük, milli demokratik devrimde olsun, onu izleyen sosyalist devrimde olsun, toplumda en devrimci güç olarak hegemonyanın kendilerine düştüğünü kavradıkları gün, devrimci misyonlarının bilincine vardıkları gün, bu

hegemonyayı kuracaklardır. Tartışma götürmez bir biçimde kuracaklardır ve öteki devrimci güçler onlara hakları olan şeyi ta nımakta kusur etmeyeceklerdir.» (Yazılar, sf. 129)

Mantık açıktır: küçük burjuva bürok rasisi devrim yapacak, bu arada işçi sını fı ve yoksul köylülük örgütlenecek, ve kü çük burjuva bürokasisi «buyrun beyler, iktidar zaten sizin hakkınız, ben geçici bir misyonu sizin adınıza üstlenmişim, görüyo rum ki, kendî kendinizi idare edecek ve ülkeyi selamete götürececek olgunluğa geldi niz, alın iktidarı, kutlu olsun, ve hepimizi sosyalist topluma götürün...» diyecek!..

Öncüllük kavramının genel laflar al tında, fiyakalı sözler ve sübjektif, metafi zik görüşler ışığında, nasıl *ardçılığa* dönüş türüldüğüne dair bir örnek daha görelim:

«Yani devrimci güçbirliği... Burada kim öncü, kim ardçı pazarlığı yok. Kim en iyi savaşırsa o öncü! Öncünün kim olacağını mücadele gösterecektir. Ben kendi hesabı ma eminim ki, sosyalistlerin önderliğinde olacaktır bu mücadele. Ama pazarlık yok. Pazarlık bölücülüktür. Kardeşçe, omuz o muza, bilinçli olarak; ve temel devrimci şiar 'Tam Bağımsız Gerçekten Demokra tik Türkiye' şiarıdır.» (Yazılar, sf. 107)

Güçbirliği diye tanımlan şeyin, bazı e meklilerle yapılmış ittifak olduğunu ve Türk Solu'nun ilk çıkışından, Dev.Güç ad lı tabela kuruluşunun oluşturulmasına ka dar geçen süreçte, «müttefiklerin» güçbir liğinden ne anladığına bir göz atalım:

«...Son olarak belirleyelim ki Devrim ciler Güçbirliği hareketinde sosyalist olan ve olmayan iki devrimci akım işbirliğinde dir. Her ikisi de Mustafa Kemal mihveri nin dışında değil, içindedirler.... Bu hare ket Atatürk Milliyetçiliği olarak nitelenen katıksız ruh ile halka dönük demokratik bir toplumculuğu temsil eder.» (Kadri Kaplan, Türk Solu, sayı 33)

Yani sosyalist hareket bir burjuva ide olojisi olan «Mustafa Kemal mihveri»nin içinde olacak. Neden?! Çünkü müttefikimiz sivil asker bürokral sosyalizmi böyle anlıyor. Ve o nasıl anlıyorsa bizde öyle an lamalıyız! İşte MDD hareketinin işçi sını fı sosyalizmi anlayışı!

Blankizmin ve Kuyrukçuluğun Ajitasyonu

Yukarıda kuyrukçuluk ve blankizmin teorileştirilmiş ve sosyalizm kılıfına bürün dürülmüş propogandasına dair pek çok ör nek gördük. MDD literatürü böyle sayısız örneklerle doludur. Şimdi MDD'nin yani ilk konuluş biçimiyle Blankizmin, bürokral kuyrukçuluğuna bunların çeşitli sunuluşları na ve ajitatif yanına dair birkaç örneğe ba kalım (parantezler bizim notlarımızdır):

«Vatanseverlerin savaşıdır bu... Top lum polisini işgal edip gençliğe saldırtmak ta başarı sağladımız ama, gücünüz yine yet medi. Askere başvurduunuz. Asker iğrenç maksatlarınıza boyun eğer mi sanıyorsu nuz? (Bürokraasiye o denli bağlılık var ki, toplum polisi bile işgal edilmiş sayılıyor.)

Ordu-Gençlik dayanışması geleneksel dir? Her Türk genci askerdir. Her Türk genci her zaman orduyu temsil eder. Or du yabancıya, bir de yabancı çıkarlara alet olan satılmışlara karşıdır. Bu fakir millet büyük fedakârlıklar pahasına orduyu bu nun için besler.» (Türk Solu, 30.7.1968)

Ve MDD daha Türk Solu'nun ilk sayı sının ilk paragrafında Blankiden alıntı ya parak, kendi kendini ele veriyor. Belki de tesadüf olan bu alıntı, MDD yayın orga nın ilk sayısının ilk paragrafında tüm ha reketin amacını itiraf etmiş olmuyor mu?

«Fırtınalı zamanların önderi büyük Blanqu'nin ünlü sözleri bize bu yolda ki lavuz olacaktır:

«Halkın davasını savunmak için sava şın en ön safında dimdik dururken bana in dirilen darbeler karşımdan gelmedi. Safım dakilerin sırttan ve yanlardan saldırılarına uğradım. Ama ben bu şaşkınca saldırılara yüzümü çevirmedim ve gözlerimi düşman dan ayırmadım. Ve zaman açıkça göster miştir ki, hangi elden gelirse gelsin bana atılan otların tümü gövdeyi delip geçerek Devrimi yaralamışır. Görevini sakın ve a zimle yerine getirmiş olmanın bu bilincidir ki, en çetin deneylerde başımı dik tutmamı sağlamıştır.» (Türk Solu, Sayı 1, Neden Çıkıyoruz)

Bu sözler bir devrimci için gerçekten

güzel sözler, ama fazla bir seysel kahramanlık kokmuyor mu? Gerçekten Blanqui, 19. yüzyılın yiğit bir devrimcisidir. Ve var gücüyle proletaryaya hizmet etmek istemiş ve elinden geleni yapmıştır. Blanqui Mark sızım öncesinde Fransa'da proletarya hareketini Baböf'ten sonra sürükleyen lider olmuş, içinde pek çok ütöpik motif taşımalarına rağmen, marksizm onun çabalarından yararlanmıştı. Ama, Blanqui, sosyalist rejimin kurulmasının tek yolu olarak küçük bir öncü devrimci grubun diktasını öngörmektedir. Bu nedenle, Blanqui pek çok işçi hareketine ve ayaklanmasına katıldığı halde, zamanla dar bir devrimciler gurubunun, kestirme yoldan, komplo ile iktidarı ele geçirmesini savunmuştur ve bu tür kitlelerden kopuk, veya kitleleri yeterince örgütlemeyen girişilecek hareketler, genel olarak Blanquist hareketlerdir. Bu nedenle marksistler, Blanqui'nin devrimci eylemini ve yiğitliğini daima teslim emekle birlikte onu bir işçi sınıfı mücadelesi lideri olarak örnek göstermezler. Hefe 20. yüzyılda, leninizizm çağında, Blanqui'yi örnek devrimci diye göstermek bilimsellikle bağdaşmaz. Ancak devrimci kişilerin ve grupların sübjektif isteklerine bağlayanlar, kitlelerle değil, dar ekiplerle devrim yapılacağına inananlar Blanqui'yi örnek devrimci olarak kabul edebilirler.

Kuyrukçuluk Adına Tahrif ve Zorlamalar

Yukarıda Küba devrimi örneğinde gördüğümüz gibi, kuyrukçuluk adına dünya devrimci pratiğini yanlış göstermeğe çalışan sayısız örnekler vardır. Örneğin:

«1917 devriminden hemen sonra, o anın devrimci görevini, yani burjuva demokratik devrimi gerçekleştirme görevini...» Böylece sosyalist iktidarın, proletarya iktidarının demokratik görevleri ile burjuva demokratik devrim iktidarının yapısını karıştırmaktadır yazar. Çünkü devrimi hiç bir zaman işçi sınıfının bir iktidar meselesi olarak görmemektedir ve sosyalist devrime de, demokratik görevlerinden (toprak görevlerinden) ötürü rahatlıkla bur

juva demokratik yaftasını yapıştırabilmektedir.

«...Solda güç kazanan Millî Demokratik Devrim hareketi, Mustafa Kemal devrimi ve bu devrime güç veren düşüncelerle bir fikri sentez yapmadan başarı sağlayamaz.

«...Kalıyor geçici bir silâhlı faşist cunta. Bu da Türk silâhlı güçlerinin gelenek ve yapısına aytır. Mustafa Kemal hareketini bağrından fıskırtan bu gelenek toplumun gerisinde değil, ilerisinde yürümektedir. Türkiye'de gerici hiçbir hareket herhalde bu canipten gelmeyecektir» (Türk Solu, 6.8.1968)

«İşbirlikçilerinin temsilcisi AP iktidarının şu anda devlet dümenini elden bırakmasıyla o dümene sarılacak gücün küçük burjuva bürokrasisi yani asker-sivil aydın zümre olduğu besbellidir.» (Türk Solu, 13.8.1968)

«Öteki ülkelerin tarihinde sık sık görülen, asker tarafından bastırılan halkçı ilerici hareketler bizim tarihimizde yoktur. Ve bu gerçek bizim ilericiler olarak Türk Ordusuna karşı tutumumuzun Batı anti-militaristlerinin tutumunun tam karşısı olmasını gerektirir» (Türk Solu, Başyazı, 4.2.1969)

«Yol eylem içinde eğitimle emekçi kitleleri uyandırma yoludur. Nisan 1960'da gençlik-subay güçbirliğinin kurulduğu gibi, şimdi de bu güçbirliğine önce işçi, sonra da KÖYLÜ'lerin katılması için çaba gösterme yoludur» (Türk Solu, 18.6.1968, R.N. İleri)

«Sonuç olarak şunu söyleyelim: anti-emperyalist mücadele mi yoksa sınıf mücadelesi mi, sorusu yanlış bir varsayımdan hareket eden temelsiz bir sorudur. Anti-emperyalist mücadele aynı zamanda sınıf mücadelesidir de, Türkiye'nin işbirlikçisi nıflarına karşı mücadele. Ve bu mücadele bir avuç işbirlikçi asalak ile tüm Türk ulusunun mücadelesidir. Bu mücadele Kemalist Devrim doğrultusunda 27 Mayıs Hamlesi doğrultusunda atılması zorunlu devrimci adımın gerektirdiği ulusal bir mücadeledir.» (Türk Solu, Başyazı, 9.1.1968)

Aynı yazıdaki şu satırları okuyalım:

«Ama sanayi olan, işçi sınıfının toplumsal bir gücü temsil ettiği geri kalmış

ülkelerde, devrimci şiar elbette ki sosyalist kuruluş olacaktır. Örneğin, kurtuluşunda sanayinin 200 bin istihdam gücü olan Cezayir'de «kapitalist olmayan yoldan» söze dilemezdi ve nitelik de edilmedi, bu ülkede sosyalist kuruluş şiarı ıleri sürüldü» (M. Belli, Devrimci Şiar Meselesi, Türk Solu, 15.12.1967)

Böylece yazar, kendi kanısınca öncü saydığı küçük burjuva bürokrasisinin devrimci niteliğini göstermek için, 1938 Türkiye'sinin sosyalizme bugünkünden daha yakın olduğunu ispatlamak için, Kemalizmin faziletlerini, dış örneklerle de besleyebilmek için Cezayir'in hem de küçük burjuva kadroların yönetiminde sosyalist kuruluşa geçmek doğrultusunda olduğunu ih-sas etmektedir.

Şovenizm ve Milliyetçilik

MDD hareketi, ilk ortaya çıkış ve güçlenişleriyle, sosyalizmle karışık bir küçük burjuva milliyetçi hareketi niteliğini taşımaktadır. MDD tezinin tahlilleri ve stratejisi sadece kuyrukçuluğun değil aynı zamanda kuyruğuna takılan zümrelerin ideolojisine uygun bir şekilde tanzim ve inşa edilmiştir. Hiç şüphesiz küçük burjuva kökenli MDD ideologları, güçlü küçük burjuva milliyetçiliğini sosyalizmle karıştırmışlar, sınıf mücadelesini değil, «milli mücadele» ön plana çıkarmışlar, anti-emperyalist mücadelenin sınıfsal karakterini hasır altı etmeğe çalışmışlar veya saptırmışlardır.

MDD hareketinde sadece küçük burjuva devrimciliği değil, aynı zamanda küçük burjuva milliyetçiliği de egemen olmuştur. Ve sosyalizm adına şovenizm ve milliyetçilik körüklenmiş, genç dimağlarda ve bilinçlerdeki milliyetçi tortular kullanılarak, bu dinamizm sosyalizm doğrultusuna değil, küçük burjuva milliyetçiliği doğrultusuna kanallene edilmek istenmiştir.

Böylece sosyal şovenizm, enternasyonalist anlayışa egemen kılınmak istenmiş ve ne yazık ki, geçici süre için de olsa, «milliyetçi sosyalistleri» bu tavırları güç kazanmışır. MDD bu yanıyla da bilinçlenme üzerinde hayli olumsuz etkilerde bulun-

muştur. MDD literatürü baştan sona, «milliyetçilik», «millicilik», «millilik», «milliyetlik», «milli gurur», «milli şahlanış» edebiyatıyla doludur. Hatta «milli cephe» uğruna o Türkiye'nin partisi CKMP'nin genel sekreterinin bile anti-emperyalist bir çizgi de olduğu yolunda imalarda bulunulmuştur (Türk solu, sayı: 7)

Aşağıda milliyetçilik ve sosyal şovenizm konusunda bir dizi örneği, yorumsumuz verecek sadece dikkat çekici noktaların altını çizeceğiz:

«...Bugünün Savaşı her içtenlikle 'Türkiyim, diyenin savaşıdır» (Türk Solu sayı 1, Çıkış Bildirisi niteliğindeki Niçin Çıkıyoruz)

«Türk toplumunun bu adamı atabilmesi için millici güçler safında, emperyalizm ve yerli işbirlikçilerine karşı mücadele de yerini alan herkes, en aşırı solcusundan gelenekçisine kadar herkes devrimcidir, herkes soldadır» (Türk Solu Sayı 4, Başyazı, 8.12.1967)

«Mussolini'nin ordusu Yunan halkının bir milli şahlanışı ile yenilgiye uğratılmadı...» (Türk Solu, Sayı 6, Kapak,) (Türk Solu milliyetçiliğe o kadar bağlıdır ki Yunan halkının anti-emperyalist ve anti-faşist eylemini bile, bir şoven ağzıyla milli şahlanış diye niteliyor. Devrimcilikle milliyetçilik böylesine özdeş olursa, devrimci şahlanış elbette yerini milli şahlanış terimine bırakacaktır.)

«Türkiye proletaryasının da Türkiye'nin siyasetinde kendi yansımaları bulması mukadderdi. Ve nitelik buldu. Bu yansıma Türk sosyalizmidir. Türkiye emekçileri nasilsiz milli güçler arasında sonuna kadar devrimci, en tutarlı milliyetçi güç ise, Türk sosyalizmi de en derin anlamı ile milli bir akımdır ve her zaman öyle olmuştur.»

«CKMP'nin milliyetçi mukaddesatçı diye nitelendirilen kitleye dayanma çabasında olduğu bilinmektedir. Bu kitle ise belirli bir bilinç düzeyindeki (bilinçsiz demeye ağzı varmıyor, çünkü serde milliyetçilik var) emekçi halkın bir bölümüdür. Ve bu kitle her zaman tutarlı, her zaman bilinçli olmasa da milliyetçidir. Ve er geç anti-emperyalist ve milliyetçi bir çizgiyi izlemesi kaçınılmazdır. Türkiye'de bu

kitle şu anda Türkiye'nin Nato içinde kalan bir Türkiye'nin tam bağımsız olamayacağını kavramaktadır. Ve işte bu kavrayıştır ki Kaplan'ın basma son beyanında ifade sini bulmuştur...

Yerinde olarak Millî Sağ diye nitelenen dirilen Millet Partisi'nin yabancı üsler konusundaki milliyetçi tutumunu da aynı biçimde açıklayabiliriz...

...Biraz gecikmeli de olsa baklayın ağzından çıkarılan siyasi Parti Natodan çıkma sloganını açıkça ileri süren tek parti TİP'dir. (Türk Solu, Başyazı, sayı 7)

Bu başyazıda AP'den Birlik Partisine, CKMP'ye, Millet Partisine kadar partilerin milliyetçilikleri ele alınmıştır. Faşistlerle bile cephe kurmanın imalı zeminini hazırlayan Türk Solu ideologlarının, TİP'i de girkin bir şekilde aynı şekilde ele alması, sanki TİP de diğer partilerden herhangi biriyim gibî davranması asla devrimcilikle bağdaşmayan bir tutumdur. Ama mesele, sosyalizm ve sınıf mücadelesi değil milliyetçilik olursa, elbette MDD'nin küçük burjuva sosyal söven ideologları, gözlerini «millîci partilerin» ambarına dökceklerdir. Nitekim sözkonusu yazı şöyle bitmektedir: *«Siyasi eğilimi ne olursa olsun, bütün Türk milliyetçilerine söyleyeceğimiz şudur: Gençliğe bak, hırsıza gel.»*

Ve bu satırların yazıldığı dönem, ülkücü faşist komando taslaklarının yazık komando kamplarında faşist eğitimle hazırlanmaya başladıkları ve tüm kamuoyunun bunu bildiği yıllardır. Genç arkadaşlardan bilmeyenler varsa hatırlatalım, CKMP, o yıllarda Başbuğ Türkeş'in başında olduğu faşist partiydi. Adını daha sonra MHP diye değiştirdi... Ve millîcilik adına bu partinin genel sekreterine göz kırpması da, milliyetçiliğin gereği oldu...

1967 sonbaharında patlak veren Kıbrıs olaylarında MDD'nin nasıl söven bir politika izleyerek, millî şahlanmış şiarlarını attığını, daha önce Kıbrıs olaylarının geçmişi ile ilgili olarak Kitle'de ele almıştı. Bu nedenle, Kıbrıs'la ilgili MDD sövenliğine burada yeniden değinmeyeceğiz.

Faka MDD'nin milliyetçiliği o denli ileri gitmiştir ki, Fransız finans kapitalinin ünlü siyasetçisi, sağcı ve işçi sınıfı

düşmanı general De Gaulle'e bile övgü düzülmektedir. Türk Solu'nun 29 Ekim 1968 tarihli sayısında De Gaulle'in Türkiye'ye gelişi kapak konusu yapılmıştır. Emperyalizmin başlıca sözcülerinden olan De Gaulle'ün anti-amerikan tavırları övgüyle anılmıştır. Anti-faşist mücadeledeki başarılarıyla haklı bir ün edinmiş olan De Gaulle'ün, Fransız finans.kapitalinin aczini kapatmak ve ülkede sarsılmakta olan burjuva yönetimini pekiştirip güçlendirmek için, Fransız büyük sermayesi tarafından ve geniş küçük burjuva yığınlarının da desteğiyle iktidara getirildiğini örtbas eden yazar pervasızlığı şu cümlelere kadar vardırırmaktadır:

«Bu bakımdan Fransız millî burjuvazisinin adamı olan De Gaulle bize Amerikaya yüzü yumuşak NATO'cu «Sosyalist» Miterand'ın çok daha yakındır.»

Küçük burjuva destekli bir burjuva sosyalisti olan Mitterand'a sahip çıkmak elbette ki işçi sınıfı sosyalistlerinin görevi değildir, ama De Gaulle'ü savunmak da ne oluyor?. Kaldı ki MDD ideologunun De Gaulle'den daha uzak bulunduğu Mitterand' daha sonra yapılan seçimlerde, Fransız işçi sınıfı hareketinin de içinde bulunduğu Birleşik Sol Cephe'nin adayı olmuştur. Ama yazarı işçi sınıfı ve onun hareketi değil, «millîcilik daha çok bağhyormuş! O başka!

Üstelik de Fransız finans kapitalini, oligarşisini, millî burjuva diye göstermek hangi bilime, hangi sosyalist anlayışa sığar bilemeyiz.

«De Gaulle'ün düne kadar güttüğü iç politikada, «iktisadi istikrar» politikasında sermayedar sınıfını kolladığı ve Fransız işçi sınıfının çıkarlarını çiğnediği gerçeğini bir Fransız iç meselesi saymak durumundayız. Ve ilerici dış politikayla gerici iç politika uzun süre bağdaşamaya çağına göre, General'in olumlu sürprizlerinden birini daha yapmasını ve iç politikasını dış politikasına uydurmasını dilemekle yetinmekteyiz.

... Ama şu kadarı bizim için tartışma götürmez: işçi ücretlerini arttıran ama Amerikaya yaklaşan «sosyalist» bir kablenin yönettiği bir Fransa ile işçi ücretlerini arttırmayan ama Amerikaya karşı

duran De Gaulle'ün yönettiği bir Fransa arasında tercih yapmak sözkonusuysa, Biz De Gaulle'ün Fransasından yanayız. ... Kaldı ki, De Gaulle Mayıs-Haziran öğrenci ayaklanmasından sonra iç politikasında da işçilerin ve öğrencilerin lehine reformlara yönelmiş bulunmaktadır...

... Böyle bir konuya biz Türkiye devrimcileri adına, Türkiye milli güçleri adına içtenlikle «hoşgeldin» diyoruz. Türkiyenin de De Gaulle Fransası ile eşitlik şartları için daha yakın iktisadi siyasi, kültürel bağlar kurması, ülkemizin Amerikan boyunduruğunu atarak Kemalist geleneğe sadık başı dik bir dış politikaya yönelmesi yolunda bir adım sayılır. «(Türk Solu, sayı 50-Kapak yazısı)

Böylece milliyetçiliğin çoğu bizi enternasyonalizme .ama bu enternasyonalizm fransız işçi sınıfı ile değil, onun baş düşmanı tekelci sermayenin muteber adamı De Gaulle ile ilişkiler şeklinde biçimleniyor. yormuş olsun varsın. daha fazla yaklaştırmış oluyor, ve sosyalizm (ya da Kemalizm) adına ehveni şeri seçmemiz isteniyor Türk Solu, De Gaulle'e Türkiye Devrimcileri adına «Hoşgeldin» demiş. Biz bu Hoşgeldin'in bizi değil Türkiye hakim sınıflarını bağladığını, onların adına yapıldığını söylemeliyiz. Ve millici Türk solunun, millici ideologları, sömürgelerde ulusal kurtuluşçulara kan ve ölüm saçmış Fransız finans. kapitalinin güçlü adamına, antiemperyalizm adına «hoş geldin» deniyor ve bu pervasızlık, millicilik adına antiemperyalist anlayıştan yapılan bu kocaman sapıtma «sosyalist» düşünce adına «sol» bir yayın organında boy gösterebiliyor!...

Devrimci Gelenek Meselesi :

MDD hareketi ilk çıktığı günden itibaren devrimci geleneğe sözde sahip çıkmıştır. Mücadelenin geçmişinin önemini döne döne vurgulamıştır. Ne var ki, geleneğe sahip çıkmak sözle olmaz.

Geleneğe sahip çıkmak, proletarya sosyalizminin evrensel ilkelerine, ortodoksça bağlı olmakla başlar.

Geleneğe sahip çıkmak herşeyden önce proleteryanın devrimci örgütlenmesin sahp çıkmaktır. Soyut bir gelenek olamaz.

Proletarya sosyalizminin tarihinde, ve herhangi bir ülkenin proletarya sosyalizmi tarihinde milliyetçilik yapmak, uluslararası işçi sınıfı hareketine ve dayanışmasına aykırı da davranmak, işçi sınıfının politik hareketinin bağımsızlığını çignemek yoktur.

TİP geçmişin mirasını reddetmiş, herşeyi kendisinden başlatma eğilimine girmişti. Ve MDD ile TİP arasındaki kavga arasında bu nokta da önemli yer tutuyordu. Ne var ki, MDD de sözce sahip çıktığı geleneği, özce reddediyordu. *MDD hareketinin, teori ve pratiğinin temel eleştirisini Devrim Zorlaması kitabında yapan Dr. Hikmet Kıvılcımlı*, bu noktaya da değinmiş ve Yeni-Sosyalistlere sembol olarak gösterdiği Aybar ve Belli'ye bu konu da şu eleştiriyle yöneltmişti:

«Yeni sosyalistleri çokça kınamıyoruz. Eneski - Sosyalizme karşı pek şahbaz pozlarla «Susuz Kumkuması» olmakla Burjuvaziye taş çıkartmış Eski.Sosyalizm cüceliğinin gelenek-göreneğini güdüyorlar. Ama her arkadan gelen kuşak, önceki kuşakların izlerini kazımdan başka «Teori» ye önem vermez ise . *Devrim* lafı bir yana. en basit *evrim* nasıl bağarılır.

«*Sosyalizmin Bilimi*» dedikleri şey de her *bilim* gibi ister istemez önce *Birikim Bilimi* aşamasından geçmek zorundadır. Her gelen kuşak, kendinden önceki kuşağın *savaşlarını* ve bilimsel *araştırmalarını* . *sırf* «herşey bizimle başladı» demek için yok sayarsa, Sosyalizmin Bilimi nasıl birikir? Her ülkenin kendi *orijinal* ekonomik ve sosyal ilişkilerini iyice öğrenmezse, sırf dünya sosyalizminin genel formüllerinin bir ülkenin düşünce ve davranışlarını nasıl sosyalizmin bilimi *«payesine yüksele*te» bilir? Türkiye Sosyalizminin trajedisi bu?» (Devrim Zorlaması sf. 187).

TİP ile MDD arasındaki kavga, işçi sınıfı sosyalizmi ile burjuva-küçük burjuva sosyalizmi arasındaki kavga değildi. Parlamentarist-popülist-sendikalist burjuva sosyalizmine karşı küçük burjuva sosyalizminin, küçük burjuva milliyetçiliği ile karışık kuyrukçuluğun kavgasıydı.

İncelememizin başında da kısaca izah

ettiğimiz maddî şartlarda bu iki sağ sosyalizmden önce biri, sonra diğeri «hareket içinde etki alanı kazandı. MDD sağ sapmasının dinamik devrimci gençliği yanına almağı başarması MDD hareketinin heterojenliğini getirdi, sağ ve sol davranışlar bir süre birarada gittikten sonra, yollar kaçınılmaz olarak ayrıldı.

MDD incelememizin buraya kadar olan kısmında MDD tezinin ilk biçimlenişini ele aldık ve koyduğu analizlerden çok dayandığı kökenleri ve taşıdığı ana motifleri anlatmağa çalıştık.

Gerçekte millî demokratik devrim yarı-sömürge, yarı-feodal ülkeler için geçerli bir tezdır.

Türkiye'deki ilk MDD teorisyenleri ise bu Millî Demokratik Devrim tezinin alıp,

«küçük burjuva bürokrasisi» öncülüğünde bir devrim için ajitasyon yapmışlar, tezi bu esas üzerine yeniden düzenleyerek kuyrukçuluğun teorisini ve propagandasını kurmuşlardır.

Özellikle gençliğimizin devrimci heyecanı ile birleşen MDD hareketinin emperyalizm ve Türkiye tahlillerine ve ana mesele olan örgüt (Parti) meselesine burada değinmedik. Gelecek sayı, sosyalist pratiğin örgüt - strateji ve taktik - ajitasyon ve propaganda üçlüsü açısından MDD hareketini ele alıp, MDD ciliğın tarihsel yerini özetlemeğe çalışacağız. MDD hareketi içinden doğan ayrı ayrı hareketlerin incelenmesi ise ilk MDD teori-pratiğindeki köklerinden başlamak üzere gene ayrı ayrı yapılacaktır.

TÜSTAV

İnkılâp nedir?

Dr. Hikmet KIVILCIMLI

İnkılâp önce insanlar arasında bir harptir. Ondan sonra harbin başarısıyla gelen bir değişikliktir.

Fakat her harp ve her değişiklik inkılâp mıdır? Hayır. Tersine inkılâp çok defa harple iki zıt kutup halinde olur. İnkılâp harbin neticesi olabilir. O zaman, harbin sebeplerini kaldırabilirse, harbi yok edebilir. Ancak birçok harplerde savaş sebepleri derinleştirilirse görülür ki, harpler Kadim Çağlardan beri hep inkılâpları önlemek uğruna yapılır.

İnkılâp ile harbin farkını göstermek, inkılâbın nasıl bir harp olduğunu belli eder. Onun için inkılâbı harpten ayırdedecek hususiyetleri kısaca gözden geçirelim.

İnkılâp ile harbin hususiyetleri üç bakımdan ele alınabilir:

- 1 — Harp ile inkılâbın farkları,
- 2 — Harp ile inkılâbın diyalektiği,
- 3 — İnkılâbın olağanüstü diyalektiği...

1 — Harbin ve inkılâbın farkları

«İnkılâp bir harptir. İnkılâp tarihin bildiği bütün harplerden hakikaten daha büyük, biricik kanunlu, hakkaniyetli bir harptir.» (V.İ.U.: «İnkılâp Günleri», Ocak 1905, C. IV, s. 71)

Bu tanımlamaya göre inkılâbı harpten ilk bakışta ayıran iki keskin çizgi vardır:

1 — İnkılâp bütün harplerden büyüktür,

2 — İnkılâp biricik kanunlu, hakkaniyetlik harbidir...

Harp ile inkılâbın bu ve bundan başka olan farklarını ayrı ayrı gözden geçirelim.

A. — İnkılâp ulu harptir:

Bütün harplerden büyük inkılâp dedince ne anlıyoruz? Rakamca ve insan sayısı bakımından büyüklük anlıyoruz. Me-

selâ, iki millet harbediyor. Her ikisinin harbe süreceği kuvvetler nüfuslarının belli cins ve yaşlarda olan ufak bir kısmıdır. Bir milyon nüfuslu memleketin harbe süreceği kuvvetler onbinleri güç geçer. İnkılâpta ise, milyonluk nüfusun kadını, kızı, yaşlısı, çocuğu ile hemen hemen bütünü nü kavgayı sokar. İnkılâp metod ve teşkilatları buna göre düşünülüp davranılacak işlerdendir.

Bu kural kimi zaman gözden kaçabilir. Yerleşmiş bir istibdat ile inkılâptan önce çarpışan kuvvetler bir avuç insanı geçmiyebilir. Meselâ Çarlık Rusyasında ilk inkılâpçılar «MAHFİL» (serki)lerde çalışırlardı. O devrin inkılâpçıları ancak yüz rakamları ile ölçülürdü. İnkılâp patlayınca iş ve rakamlar ansızın büyüdü.

«(Mahfil devrinde) propagandacının henüz kitleleri götürmemiş küçük grup üyelerinin tabii olarak yaptıkları gibi yüze kadar saymak lâzımdı. İnkılâpta ise milyonlarla ve on milyonlarla sayı saymak gerekir.» (V.İ.U.: «Solcu Çocuk Hastalığı», 1920, C.XVII, s. 180)

Bu neden böyledir?

Çünkü harp oldu olasıya azlığın menfaati uğruna yapıldı. Hiç değilse yeryüzün de sosyalist devletler doğuncaya kadar bilinen klâsik harpler böyle kaldı.

İnkılâp çokluğun ve büyük kitlelerin menfaati uğruna yapılır.

Onun için, harbe ancak nüfusun azlığı ve o da zorla sokulabilir. İnkılâba en büyük kitleler kendiliğinden, gönüllü olarak atılırlar. Harpte asıl muharebeyi yapan cephedeki kuvvetler çok defa yüzbinleri geçmez. Muharipler nadiren milyonları bulur. İnkılâba bir anda milyonlar ve on milyonlarca insan bilfiil ve hep birden katılır.

Her memlekette beslenen ordularla yaşıyan kitlelerin sayılarını göz önüne getirmek, harp ile inkılâbın kemmiyet farkını, sayı başkalığını anlatmaya yeter.

İnkılâplar çağında (meselâ: emperyalist cihan harpleri sırasında) harplere TOTAL harp denilmesi o bakımdan özelliiktir.

B. — İnkılâp haklılık ve meşrûluktur:

Sosyalist devletler doğuncaya kadar bilinen her klâsik harp, kuvvetinin zayıf saldırmasıdır. Savaşlar hep başkasının hakkını elinden zorla almak için yapılır.

İnkılâp daima o zamana dek ezilmiş, soyulmuş bulunan insanların ezenlere ve soyanlara karşı ayaklanmalarıdır. Bu ayaklanma sonunda hâkim sınıfların bir zaman ekonomi yahut politika zoruyla halktan aşırıdıkları kitle mülkleri ellerinden alınır. Bütün mülkler ve haklar eskiden beri sahipleri iken sonra yoksul bırakılmış olan kitlelere geri verilir. İnkılâbın birinci kanunu büyük kitlelerin hakkını arama ve haklı olan milletin bütünü ölçüünde meşru bir düzen yaratmasıdır.

Sosyalist devletler doğuncaya kadar patlayan klâsik harplerde iki düşman taraf ta kendilerinin haklı olduklarını aynı kuvvetle öne sürerler. Gerçekte her iki taraf ta bir avuç hakim sınıfın menfaati uğruna çarpışır. Öyle olduğu için büyük çalışkan kitleleri kurbanlık koyun gibi meydan salhanelerine sürüklerler. Hepsi de bu bakımdan haksızdırlar. Hak iddiaları yalnız alt-sınıfları ve çalışan insanları aldatıp arklarından sürüklemek üzere uydurulmuş görüntüde süslü yalanlardır.

Ayrıca, harbe sürüklenenlerin hemen hepsi sıkı-yönetim kanunları altında zorla silâh altına alınırlar. Harbe gitmeyen kurşuna dizilir. İnkılâpta bunun tam tersine kavgayı gitmiyenler değil, girenler idam cezasıyla tehdit edildikleri halde saşşırlar.

C.: Vatandaş Harbi:

Harp hemen daima iki ayrı vatan arasında yapılır. Ayrı vatanların başta gidenleri arasındaki düşmanlıktan çıkar. İki ayrı ülkenin vatandaşları arasında kanlı bir boğuşma olur.

İnkılâp, harbin tersine, genel olarak aynı vatanın içinde yaşayan vatandaşlar arasında bir harptir. Harbe, VATAN HARBI adı verilebilir. İnkılâp vatandaşlar arasındaki kavgaadır. Onun için inkılâbın bir adı da VATANDAŞ HARBİ olur.

«Tarihte hiçbir büyük inkılap vatandas harbi olmaksızın gerçekleşmemiştir.» (V. İ.U.: «Bolşevikler Devlet İktidarını Muhafaza Edebilirler mi?» 1917 Aralık sonu, C. XIV, s. 242.243)

D. — Harp ve sınıflar harbi:

İnkılap harptir diyoruz. Bu harpte kimler dövüşür? Zıt sosyal sınıflar dövüşür. Harplerde ise, genel olarak aynı sınıflar birbirleriyle boğuşmayı başarırlar.

İnkılap, burjuva ve küçük-burjuvalara göre memlekette bir anarşidir. Vatandaşlar arasında bir kör dövüşüdür. Bu onların görüşüdür. Gerçekte inkılap önlü ve sonu belli olmayan, herkesin kim vurduya gittiği bir kargaşalık ve endeterminizm değildir. İnkılap her şeyden önce belli sınıflar arasında geçen ve kesin sınırları bulunan bir savaştır.

Modern toplumda öyle kesin sınıflar bulunduğu için ve bu sosyal sınıflar karşı karşıya açık cephele tuttukları için, sınırları zıt ama belli bir kavgaya girmişlerdir. İnkılap o sınıflar içinde olmuştur. Öyle bir determinizm bulunmasaydı ayaklanmalar, kargaşalıklar, hatta isyanlar boşuna olurdu.

Meselâ, Kadim Çağda Yeniçerilerin kazan kaldırmaları hiçbir işe yaramadı. Ancak memleketi geriye götürdü. İrtica biraz daha uzun müddet yerli yerine yerleştirdi, kuvvetlendirdi. Çünkü o çağlarda bu ayaklanmalar sınırı kesin, bilinci belli sosyal sınıflar arasında geçmedi.

Bütün Kadim Çağlarda İNKILÂB'ın olamayışı aynı sebebe dayanır. Bütün sınıflar Antika toplumda ne kendi sınıflarını ve ne de dolayısıyla sosyal bilinçlerini kavrayamamış durumda kaldılar.

Modern Çağda sınıf billürleşmesi sosyal inkılapları mümkün kıldı. Meselâ, üstün Derebeği sınıfına karşı burjuvalar, köylüler, esnaf, işçiler, aydınlar bir tek ayrı ve kesin sınırlı TIERSETA (üçüncü tabaka) idiler. O sayede Batıda burjuva inkılapları diye bir ileri adım atıldı. Toplum kısır çekişmeler ve boğuşmalar ortasında kendi kendisini yiyip tüketmedi.

Yoksa, Irak'ta, Mısır'da yeraltına gö-

mülmüş Antika Medeniyetler gibi, Orta Çağ toplumu da temelinden yok olur ve yıkılmış Avrupa Medeniyeti tarihe karıştırdı.

Harp: aynı sosyal sınıfların fertleri, zümreleri ve bütünlükleri arasında birleşmiş, büyüyen REKABETLER'in birgün ansızın kızışıp patlamasıdır. İnkılap: birbirine zıt sosyal sınıfların fertleri, zümreleri ve bütünlükleri arasında birleşmiş olan SINIF MÜCADELESİ'nin ansızın kızışıp patlak vermesidir.

E. — Harp, inkılap ve rejim:

Her memlekette REJİM denilen bir sosyal düzen vardır. Bu sosyal düzen sosyal sınıfların menfaatleri ve tuttukları yerleri bakımından kurulmuş ekonomik ve politik münasebetlerin yaratığıdır. Onun için inkılap nasıl sosyal sınıflar arasında geçen bir savaş ise, tıpkı öyle, sırf ve yalnız bir rejim harbidir.

Eğer dövüşenler arasında rejim farkı ve harbi yoksa, yapılan dövüş bayağı klasik bir burjuva harbi olur. Daha doğrusu inkılap SOSYAL REJİM değişikliği için yapılan bir savaştır. Harp ise, tersine, sosyal rejimi muhafaza etmek için yapılan bir kavgadır. İnkılap zıt rejimler uğruna yapılır. Harp aynı rejimin savunucusu olan kuvvetler arasında patlak verir.

Meselâ, İngiltereyle Almanya aynı rejime bağlıydılar. Her iki tarafta, aynı FİNANS.KAPİTALİZM herşeye üstündü. İki tarafın ağızlarına bakılsa, onlar bir takım sosyal idealler uğruna savaştıklarını ilân ederler. 1914-1918 Birinci Cihan Harbinde İngiliz ve Fransızlar «Demokrasi» adına müstebit Alman militarizmini yıkmak için dövüştiklerini söylediler. Oysa hüriyetçi geçinen bu istibdat düşmanı emperyalistlerin en büyük aylıklı asker kuvvetleri Çar idi. Hepsisi de Çar orduları ile kendi azgın militarizmlerini kaynaştırarak boğuştular. Almanlar ise, hakarete uğrayan Avusturya İmparatorluğunu İngiliz, Fransız Emperyalizminin kışkırtmalarına karşı korumaktan söz açtılar... Esas dava her iki taraf emperyalistlerinin zamanla kuvvet dengeleri değiştiği için, dünyayı yeniden sömürgeler ve nüfuz

mantıklarında halinde paylaşmak istemelerin den ileri geldi.

1939 İkinci Cihan Harbinde İngilizler Alman faşizmini, Almanlar ikiye bölünmüş demokrasilerin dünyayı plütokratlarını yeryüzünden kaldırmak için dövüşüklerine yemin ettiler. Gerçekte işler başka idl. Alman faşizmini alttan alta besleyip büyüten Finans.Kapitali: Amerikan Kellog Planları Almanyada yetiştirdi. Alman faşizmini ilk defa silâhlendiren İngiliz kapitalizmi ve siyaseti oldu. Faşizm yeryüzüne Alman Plütokrasisinin en berbat inhisarcı soygununu yaymak ve dünyayı zaptedip insanlığı bin yıl Nazi kölesi haline getirmek plânıyla saldırıya geçti... Esas dava, Birinci Cihan Savaşı ile paylaşılmamış olan kozları İkinci Cihan Savaşı ile yeniden paylaşmaktı.

Her iki Cihan Harbinde de sosyal rejim İngiltere, Fransa cephesinde olduğu gibi, Almanya ve İtalya cephesinde dahi: emperyalizm çağına ulaşmış kapitalizm düzenidir. Harp iki ayrı memleketin kapitalist rejimleri arasında olmuştur. İnkılâp: cemiyette sınıf münasebetlerini, yani sosyal düzeni kökünden değiştirecek bir savaştır. Harpte galip gelsin, mağlûp olsun aynı sosyal sınıf iktidarda kalır. İnkılâp ta mutlaka alt sınıf üst sınıfı devirerek yeni bir rejim kurar.

F. — Harp, inkılâp ve devlet:

Harp genel olarak devletler arasında yapılır. Görünüşte DEVLETİ KORUMAK için harbedilir. Harpte mevcut devlet herşeyin üstünde tutulur.

İnkılâp genel olarak devletler arasında değil, bir devletin içinde yapılır. DEVLETİ YIKMAK İnkılâbın birinci ko-nağıdır. Burjuva inkılâbında bambaşka bir devlet kurulur. Derebeyi devleti yerine, kapitalist devlet geçirilir. Proletarya inkılâbında önce kapitalist devlet yerine proleter devleti geçirilir, sonra devlet temelinden kaldırılır. Daha doğrusu, yağlı tükenmiş kandil gibi kendiliğinden söner.

Harpte kitleler devletle birliktedirler. Eski devletin koruyucu fedaisi rolüne sokulurlar ve inkılâba karşı eski devletin ihtiyat kuvveti olurlar.

İnkılâpta kitleler eski devlete karşı gelirler. Eski sınıf münasebetlerini, eski rejimi değiştirmek için mevcut devleti yökederler. Ve böylelikle inkılâbın öz veya ihtiyat kuvveti haline gelirler.

İnkılâptan önce sosyal zıtlıklar ve bütün çatışan iddialar ve kavgalar eski devletin PATRONLUĞU VASITASIYLA yaştırılır. İnkılâpta DOĞRUDAN DOĞRU YA KİTLELER silaha sarılırlar ve mevcut kuvvetlerle dövüşürler. Onun için:

«İnkılâp, devlet meselesinde «mutad şartlar»dan bilhassa şöyle ayrılır: inkılâp, devlet hayatının üzerinde kavga çıkmış meselelerin dolayısıyla sınıf mücadelesi vasıtasıyla kat'î şekillerine kadar halleder.» (V.İ.U.: «Anayasa İllüzyonlarına dair.» 26.7.1913, C. XIV, Kısım 2, S. 25)

G. — İnkılâp, harp, fedakârlık:

Harp de inkılâp da birçok fedakârlıklar ve kurbanlar ister. İnkılâbın fedakârlıkları harbinkilerden bambaşkadır.

Harp onu icat edenlerden ve yaptırarlardan pek az fedakârlık ve kurban ister. Daha doğrusu harp onu yaptırانların fedakârlığını ve kurban gitmelerini önlemek için yapılır. Harp yaptırانlar olsa olsa daha kârlı buldukları bir işe sermaye ya tırdıkları gibi, zafere kadar harp masraflarını ve harp rizikolarını göze alırlar. Ve her zaman ve her yerde harbe sebep olanlar harbi kazançlı buldukları için harp isteyen sınıflardır.

Mesela, modern harpler cihan pazarlarını ve servet kaynaklarını muhtelif kapitalist ülkeler arasında yeniden paylaşmak için yapılır. Bununla birlikte, harp sırasında fedakârlığı yapanlar aslında kapitalistler değıldirler. Tam tersine kapitalistler harbin getirdiği kârlık yüzünden stok mallarını bol bol sürümlediler. Büyük kitleler ve herkes can kaygusuna düştüğü için, müthiş yükselen hayat pahası önünde boyun eğdi. Kapitalistler o sayede eskisine nazaran beş on misli fazla kâr topladılar. Ayrıca hatır gönül, rüşvet iltimasla kendilerini ve oğullarını kayırtırlar, harp ateşine atılmaktan fatlı canlarını korumanın yolunu bulurlar. Harpte en muazzam fedakârlıklar, cepheye sürüklenen alt-tabaka

«Tarihte hiçbir büyük inkılâp vatandaş harbi olmaksızın gerçekleşmemiştir.» (V. İ.U.: «Bolşevikler Devlet İktidarını Muhafaza Edebilirler mi?» 1917 Aralık sonu, C. XIV, s. 242.243)

D. — Harp ve sınıflar harbi:

İnkılâp harptir diyoruz. Bu harpte kimler dövülür? Zıt sosyal sınıflar dövülür. Harplerde ise, genel olarak aynı sınıflar birbiriyle boğuşmayı başarırlar.

İnkılâp, burjuva ve küçük-burjuvalara göre memlekette bir anarşidir. Vatandaşlar arasında bir kör dövüşüdür. Bu onların görüşüdür. Gerçekte inkılâp önlü ve sonu belli olmayan, herkesin kim vurduya gittiği bir kargaşalık ve endeterminizm değildir. İnkılâp her şeyden önce belli sınıflar arasında geçen ve kesin sınırları bulunan bir savaştır.

Modern toplumda öyle kesin sınıflar bulunduğu için ve bu sosyal sınıflar karşı karşıya açık cephele tuttukları için, sınırları zıt ama belli bir kavgaya girmişlerdir. İnkılâp o sınıflar içinde olmuştur. Öyle bir determinizm bulunmasaydı ayaklanmalar, kargaşalıklar, hatta isyanlar boşuna olurdu.

Meselâ, Kadim Çağda Yeniçerilerin kazan kaldırmaları hiçbir işe yaramadı. Ancak memleketi geriye götürdü. İrtica biraz daha uzun müddet yerli yerine yerleştirdi, kuvvetlendirdi. Çünkü o çağlarda bu ayaklanmalar sınırı kesin, bilinci belli sosyal sınıflar arasında geçmedi.

Bütün Kadim Çağlarda İNKILÂB'ın olamayışı aynı sebebe dayanır. Bütün sınıflar Antika toplumda ne kendi sınıflarını ve ne de dolayısıyla sosyal bilinçlerini kavrayamamış durumda kaldılar.

Modern Çağda sınıf billûlaşması sosyal inkılâpları mümkün kıldı. Meselâ, üstün Derebeği sınıfına karşı burjuvalar, köylüler, esnaflar, işçiler, aydınlar bir tek ayrı ve kesin sınırlı TIERSETA (üçüncü tabaka) idiler. O sayede Batıda burjuva inkılâpları diye bir ileri adım atıldı. Toplum kısır çekişmeler ve boğuşmalar ortasında kendi kendisini yiyip tüketmedi.

Yoksa, Irak'ta, Mısır'da yeraltına gö-

mülmüş Antika Medeniyetler gibi, Orta Çağ toplumu da temelinden yokolur ve yıkılmış Avrupa Medeniyeti tarihe karıştırdı.

Harp: aynı sosyal sınıfların fertleri, zümreleri ve bütünlükleri arasında birleşmiş, büyüyen REKABETLER'in birgün ansızın kızıp patlamasıdır. İnkılâp: birbirine zıt sosyal sınıfların fertleri, zümreleri ve bütünlükleri arasında birleşmiş olan SINIF MÜCADELESİ'nin ansızın kızıp patlak vermesidir.

E. — Harp, inkılâp ve rejim:

Her memlekette REJİM denilen bir sosyal düzen vardır. Bu sosyal düzen sosyal sınıfların menfaatleri ve tuttukları yerleri bakımından kurulmuş ekonomik ve politik münasebetlerin yaratığıdır. Onun için inkılâp nasıl sosyal sınıflar arasında geçen bir savaş ise, tıpkı öyle, sırf ve yalnız bir rejim harbidir.

Eğer dövüşenler arasında rejim farkı ve harbi yoksa, yapılan dövüş bayağı klaşık bir burjuva harbi olur. Daha doğrusu inkılâp SOSYAL REJİM değişikliği için yapılan bir savaştır. Harp ise, tersine, sosyal rejimi muhafaza etmek için yapılan bir kavgadır. İnkılâp zıt rejimler uğruna yapılır. Harp aynı rejimin savunucusu olan kuvvetler arasında patlak verir.

Meselâ, İngiltereyle Almanya aynı rejime bağlıdır. Her iki tarafta, aynı Fİ NANS-KAPİTALİZM herşeye üstündür. İki tarafın ağızlarına bakılsa, onlar bir takım sosyal idealler uğruna savaştıklarını ilân ederler. 1914-1918 Birinci Cihan Harbinde İngiliz ve Fransızlar «Demokrasi» adına müstebit Alman militarizmini yıkmak için dövüştüklerini söylediler. Oysa hürriyetçi geçinen bu istibdat düşmanı emperyalistlerin en büyük aylıklı asker kuvvetleri Çar idi. Hepsisi de Çar orduları ile kendi azgın militarizmlerini kaynaştırarak boğuştu. Almanlar ise, hakarete uğrayan Avusturya İmparatorluğunu İngiliz, Fransız Emperyalizminin kıskırtmalarına karşı korumaktan söz açtılar... Esas dava her iki taraf emperyalistlerinin zamanla kuvvet dengeleri değiştiği için, dünyayı yeniden sömürgeler ve nüfuz

mantıklarında halinde paylaşmak istemelerin den ileri geldi.

1939 İkinci Cihan Harbinde İngilizler Alman faşizmini, Almanlar ikiyüzlü demokrasilerin dünyayı sömüren plütokratlarını yeryüzünden kaldırmak için dövüştüklerine yemin ettiler. Gerçekte işler bambaşka idi. Alman faşizmini alttan alta besleyip büyüten Finans.Kapitali: Amerikan Kellog Plânları Almanyada yetiştirdi. Alman faşizmini ilk defa silâhlendiren İngiliz kapitalizmi ve siyaseti oldu. Faşizm yeryüzüne Alman Plütokrasisinin en berbât inhisarcı soygununu yaymak ve dünyayı zaptedit insanlığı bin yıl Nazi kölesi haline getirmek plânıyla saldırıya geçti.. Esas dava, Birinci Cihan Savaşı ile paylaşılmamış olan kozları İkinci Cihan Savaşı ile yeniden paylaşmaktı.

Her İki Cihan Harbinde de sosyal rejim İngiltere, Fransa cephesinde olduğu gibi, Almanya ve İtalya cephesinde dahi: emperyalizm çağına ulaşmış kapitalizm düzenidir. Harp İki ayrı memleketin kapitalist rejimleri arasında olmuştur. İnkılâp: cemiyette sınıf münasebetlerini, yani sosyal düzeni kökünden değiştirecek bir savaştır. Harpte galip gelsin, mağlûp olsun aynı sosyal sınıf iktidarda kalır. İnkılâp ta mutlaka alt sınıf üst sınıfı devirerek yeni bir rejim kurar.

F. — Harp, inkılâp ve devlet:

Harp genel olarak devletler arasında yapılır. Görünüşte DEVLETİ KORUMAK için harbedilir. Harpte mevcut devlet herşeyin üstünde tutulur.

İnkılâp genel olarak devletler arasında değil, bir devletin içinde yapılır. DEVLETİ YIKMAK inkılâbın birinci koşağıdır. Burjuva inkılâbında bambaşka bir devlet kurulur. Derebeyi devleti yerine, kapitalist devlet geçirilir. Proletarya inkılâbında önce kapitalist devlet yerine proleter devleti geçirilir, sonra devlet tekelinden kaldırılır. Daha doğrusu, yağı tükenmiş kandil gibi kendiliğinden söner.

Harpte kitleler devletle birliktedirler. Eski devletin koruyucu fedaisi rolüne sokulurlar ve inkılâba karşı eski devletin ihtiyat kuvveti olurlar.

İnkılâpta kitleler eski devlete karşı gelirler. Eski sınıf münasebetlerini, eski rejimi değiştirmek için mevcut devleti yökederler. Ve böylelikle inkılâbın öz veya ihtiyat kuvveti haline gelirler.

İnkılâptan önce sosyal zıtlıklar ve bütün çatışan iddialar ve kavgalar eski devletin PATRONLUĞU VASITASIYLA yaptırılır. İnkılâpta DOĞRUDAN DOĞRU YA KİTLELER silaha sarılırlar ve mevcut kuvvetlerle dövüşürler. Onun için:

«İnkılâp, devlet meselesinde «mutad şartlar»dan bilhassa şöyle ayrılır: inkılâp, devlet hayatının üzerinde kavga çıkmış meselelerini dolayısızca sınıf mücadelesi vasıtasıyla kat'i şekillerine kadar halleder.» (V.I.U.: «Anayasa İllüzyonlarına dair.» 26.7.1913, C. XIV, Kısım 2, S. 25)

G. — İnkılâp, harp, fedakârlık:

Harp de inkılâp da birçok fedakârlıklar ve kurbanlar ister. İnkılâbın fedakârlıkları harbinkilerden bambaşkadır.

Harp onu icat edenlerden ve yaptırarlardan pek az fedakârlık ve kurban ister. Daha doğrusu harp onu yaptırınların fedakârlığını ve kurban gitmelerini önlemek için yapılır. Harp yaptırınlar olsa olsa daha kârlı buldukları bir işe sermaye yattırdıkları gibi, zafere kadar harp masraflarını ve harp rizikolarını göze alırlar. Ve her zaman ve her yerde harbe sebep olanlar harbi kazançlı buldukları için harp isteyen sınıflardır.

Mesela, modern harpler cihan pazarlarını ve servet kaynaklarını muhtelif kapitalist ülkeler arasında yeniden paylaşmak için yapılır. Bununla birlikte, harp sırasında fedakârlığı yapanlar aslında kapitalistler değildirler. Tam tersine kapitalistler harbin getirdiği kıtlık yüzünden stok mallarını bol bol sürümlemler. Büyük kitleler ve herkes can kaygusuna düştüğü için, müthiş yükselen hayat pahası önünde boyun eğer. Kapitalistler o sayede eskisine nazaran beş on misli fazla kâr toplarlar. Ayrıca hatır gönül, rüşvet iltimasla kendilerini ve oğullarını kayırtırlar, harp ateşine atılmaktan tatlı canlarını korumanın yolunu bulurlar. Harpte en muazzam fedakârlıklar, cepheye sürüklenen alt.taban-

ka halka düşer. Onlar dövüşürler; onlar ölürler, sakatlanırlar. Geride çoluk çocukları varlarını yoklarını, tarlalarını dükkânlarını yok pahasına üstsınıflara kaptırırlar. Alt sınıflar yoksulluğa boğulur. Üst sınıflar birden bire meşhur HARP ZEN. GİNİ kesilirler.

İnkılâpta, iş bunun tersinedir. Hangi sınıf inkılâbı başaracaksa o sınıf bizzat kavganın başına geçer ve dövüşün icabet. tirdiği bütün büyük fedakârlıkları göğüslemek zorunda kalır.

«İnkılâbı meydana getiren sınıflar için her inkılâp kendi muazzam kurbanlarını gerektirir.» (V.I.U.: «Komintern III. Kongresinde RKP Taktikğine dair Nutuk.», 1924, V.XVIII, Ks. 1, s. 329)

II. — Harbin ve inkılâbın diyalektiği:

Harp ve inkılâbın farklarından bahsederken, her iki olayın da benzer yanları üzerinde durmadık. Gerçekte, gerek harp gerek inkılâp, diyalektik ANSIZIN AT. LAMA MOMENTİ denilen keyfiyet değişikleridir. Harbin ve inkılâbın bütün karakteristikleri METAFİZİK KATEGORİLER değildirler. Bir yol belirince hükümleri kıyamete dek bâki kalmaz. Harbin de, inkılâbın da her karakterini birbiriyle karışık etki tepki halinde bulunan diyalektik olaylar gibi ele almak zorundayız.

Her ikisi de birer ansızın keyfiyet atlaması olan harp ve inkılâp olayları, elbet insanlık tarihi ölçüsünde büyük hengâmeler ve altüstlüklerdir. Harple inkılâbın farklarını ona göre, yani tarihin hengâme ve altüstlükleri içinde objektif ve konkret biçimleriyle izlemeliyiz. Harpla inkılâp altüstlükleri arasında göze çarpan başlıca fark şudur: Harp en çok POLİTİKA ve SINIR kabuğu üzerinde geçen bir altüstlüktür. İnkılâp toplumun ekonomisi temelinde sosyal sınıf münasebetlerine varan, içine hukuku, siyaseti alarak en yüce kültür alanına dek uzanan, en derin, en geniş altüstlükler getirir.

Harpla inkılâbın diyalektik gidişleri aralarındaki farkların zamanla değişebileceğini anlatır. Onun için harpla inkılâp arasında belirttiğimiz farkları anlatırken sık sık. «SOSYALİST DEVLETLER DOĞUN.

CAYA KADAR HER KLASİK HARP» sözlünü araya kattık. Çünkü, sosyalist devletlerle kapitalist devletler arasındaki harplerin karakterlerine inkılâbın karakterleri karışmamazlık edemez. Kapitalist ordularla sosyalist ordular arasında patlak veren savaşlarda, harbin nerede başladığını, inkılâbını nerede bittiğini kestirmek imkânsız oldu.

Dış görünüşü ile iki düşman ordu arasında alevlenen dövüşe harp diyoruz. Bu harp içyüzünde ezilen kitlelerin inkılâbını temsil eden SOSYALİST bir ordu ile, bir avuç hâkim sınıfın irticâını temsil eden saldırganı KAPİTALİST ordular arasında geçiyorsa, yapılan kavga harp midir, inkılâp mıdır? Daha ilk Sovyet İnkılâbı günlerinde bu durum ortaya çıktı. O zaman inkılâbın karakteri ile harbin karakteri bir birine girdi ve duruma İNKİLÂPÇI HARP adı verilmek icabetti. İnkılâpçı harp görül. nüşte ayrı ordular arasında geçen harptir. Ama gerçekte halk yığınlarının ordusu ile onları ezmiye gelen sömürücü sınıflar ordusu çarpışmaktadır. Harp burada mahkûm sınıflarla hâkim sınıflar arasında geçen bir savaştır.

Onun için harbin klâsik çağda inkılâptan ayırılabilen bütün karakterleri dikkate değer değişikliklere uğradı.

Kapitalizmin emperyalizm çağında harpler inanılmaz sayıda büyük insan kitlelerini boğuşmaya sürükledi. Sosyalist devletler hiç bir zaman harp tarafı olmadıkları halde, harpten başka çıkar yol bulamayan kapitalist ordularının saldırılarına uğradılar. O zaman geniş kitlelerin menfaatleri uğruna sosyalist devletlerin giriştikleri harp artık falan veya filan milleti sömürmek için değil, yabancı milletlerin de çalışkan kitlelerini başlarına musallat olmuş emperyalist canavarlarından kurtarmak için yapılan bir hakkaniyetli harp oldu.

Bugün klâsik kapitalistçe harp bile «TOPYEKÜN HARP» adını aldı. Topyekün denirken yalnız büyük milyonluk muharip ordular hep birden savaşa girmekle kalmadılar. Ordu mevcutları büyüdükçe neticeyi almakta büyük birliklerin oynadıkları rol azaldı. Alman Genel Kurmay uzmanlarının SİGNAL dergisinde açıkladık

ları gibi: tek başına bir erin savaşmak isteyip istememesi, savaşmayı candan becerip beceremeyişi zafer veya bozgun getiren en büyük faktör haline geldi. Çünkü, öylesine büyük bir ordunun her zerresi üzerindeki egemen sınıfın sıkı kontrolü imkânsızlaştı.

Onun dışında büyüyen harp tekniğinin dehşetli klâsik harplere has olan CEPHE ve CEPHE-GERİSİ arasındaki farkı git-tikçe ortadan sildi. Daha Faşizmin millet-lerarası tertibiyle patlak veren İspanya İç Harbinde birşey belli oldu: Cephede dövüşenlerden çok cephe-gerisindekiler ölüyorlardı. İkinci Cihan Harbinde uğranan cephe-gerisi zayıf ve tahribat cephedeki-nin kat kat üstüne çıktı. Birinci Cihan Harbine seferberliğe gidenler cephe ateşi veya hastalıktan ölmüştü. İkinci Cihan Harbinde cepheye gitmeyen, geride kalan çoluk çocuk, kadın, ihtiyar askerden çok kırıldı. Cephede dövüşen orduların gerisini, de gizli halk teşkilâtları çete savaşlarıyla muntazam ordu kadar kanlı harpler yaptılar.

Nazi harpçuları bir yıl önce tarafsızlık paktı yaptıkları Sovyetler Birliğine bir yıl sonra, hem de harp ilân etmeksizin baskın yapınca, harplerin iki taraf için de HAKKANİYETSİZLİK karakteri kendiliğinden kalktı. Ortaya «ilân edilmemiş harp» çıktı ve emperyalizmin başlıca metodu sırasına girdi. Böyle emperyalist haydutluklara karşı girişilen harpler: daha doğarken VATANDAŞ HARBİ karakterini aldı. Gene bu arada muntazam orduların kendileri kadar önemli «BEŞİNCİ KOL» adlı yeni harp şekilleri türedi. Buna karşılık sosyalist ordunun her girdiği yerde HALK AYAKLANMALARI kaçınılmaz oldu. Böylece artık harbin SINIFLAR MÜCADELESİ'nden farkı kalmadı.

Açılan bayağı harp, iki ayrı vatan arasında başladığı halde, çarçabuk vatan-ış harbine döndü. Harbi devlet devlete açmıştı. Nazi ordularının her girdiği ülke de en hayasızca uyguladığı metodlar harbi doğrudan doğruya millete karşı ve halklara karşı bir jenosit durumuna soktu. Bunun halk tabakalarına karşı irtica saldırısından ve katliamından farkı kalmadı.

Şu şartlar altında aynı rejim uğruna

dövüşen ordular yerine, sosyalist rejimle kapitalist rejimden birini yoketmek ya-hut var etmek uğruna savaşan ordular meydana çıktı. Harp çarçabuk bir inkılâp veya irtica kılığına girdi. O yüzden en büyük fedakârlıklar, hiç değilse sosyalist ülkelerde, inkılâbı göze alan sınıflara düştüğü gibi, harbi göze alan inkılâpçı sınıflara ve zümrelere düştü.

Harp aynı sosyal düzene mensup hâkim sınıfların fertleri ve zümreleri arasında barış zamanı barışçıl biçimde sürüp giden REKABET'in, uzun zaman biriktikten sonra, birgün ansızın kanlı ve yaman bir şekil almasıdır. İnkılâp ta tıpkı öyledir. Yalnız inkılâpta aynı sosyal sınıf ve düzenin idealini besliyen değil de, aynı sosyal bir düzen ideali besliyen zıt sınıflar arasında barışçıl bir biçimde SINIF MÜCADELESİ sürüp gider. İnkılâp uzun zaman birikmiş sınıf mücadelesinin bir gün ansızın kanlı ve yaman bir şekil almasıdır.

İnkılâptan evvel cemiyet içindeki sınıf mücadelesi «eski rejimin çerçevesi» içinde yapılan bir kavgaadır. İnkılâp sırasında eski rejimin çerçevesi çatlatılır. Gerek sınıf mücadelesi, gerekse inkılâp sosyal sınıflar arasında DOĞRUDAN DOĞRUYA GİRİŞİL MİŞ bir rejim savaşdır.

Harp aynı hâkim sınıfların aynı ekonomik ve politik düzenlerini ayakta tutabilmek için birbirlerine karşı giriştikleri bir savaştır. Bu bakımdan biraz derinliğine kurcalanırsa, harbin de altından çapan oğlu gibi REJİM MESELESİ çıkar. Yalnız rejim meselesinde harbin inkılâptan iki farkı vardır:

1 — İnkılâp rejimi yıkmak için yapılır, harp rejimi korumak için yapılır.

2 — İnkılâp doğrudan doğruya bir rejim yıkmaya savaştır, harp dolaylı yoldan bir rejimi koruma savaştır.

Onun için konkret oluşları sırasında gerek harp gerekse inkılâp kendi diyalektiklerinin momentlerini son hadlerine dek geliştirirler. Onun için harbin ve inkılâbın yalnız dış biçimlerine bakmak insanı aldatabilir. Adları harp veya inkılâp olan olaylar muhtevalarına bakılarak değerlendirilmelidir. Bu değerlendirme harbin ya-

hut inkılabın SINIF MÜNASEBETLERİ ne göre yapılabilir.

Harp daima var olan gidişi korumak uğruna açılmıştır. Dolaylı yoldan rejimi savunma savaşıdır. Ama kapitalizmin yapısı yüzünden her harp kendi diyalektiği ile korumak istediği rejimi kökünden sarıp yıkmaya şartlarını hazırlamıştır.

Hekimlikte bir organın hastalığını gi dermek için vücudun başka bir yerinde bir çıban kıskırtıp işletmeye hastalığı DE. RİVE etmek (başka yere çekmek) adı verilir. Hakim sınıflar derin sosyal hastalıkları tedavi etmek imkânını bulamadıkları zaman, bir kan alma, cerahat işletme devrasyonuna başvururlar. Bunun adı harp olur. En cengâver geçinen kahramanlar bile harbi sırf harp açmak için yapmamışlardır. Harp çoğu zaman harp yapanların kendileri de farkına varmaksızın içine düşüp sürükledikleri bir sel olmuştur. Sosyal neticeleri de öyledir.

Kadim tarihte sınıf kavgaları çetinleşti mi, onlar için harpler açıldı. Bu harpler sosyal iç kavgalara çözüm yolu getirmek şöyle dursun artlarından bildiğimiz TARIHİ İNKİLÂPLARI getirdiler. Yani, harplerle zayıflayan Medeniyetleri Barbarlar gelip kolayca yıktılar.

Modern Tarihte aynı şey görüldü. 1914-1918 Savaşı Avrupa kapitalizminin içinde biriken ve büyüyen sınıf mücadelelerini derive etmek için yapıldı. Her emperyalist devlet kendi anavatanında dizginleyemediği sosyal ihtilafların getirebileceği sosyal inkılabı önlemek için, gözdne kestirdiği devletlere karşı harp açtı. Birinci Cihan Harbinden sonra Çarlığın devrilmesiyle dünyanın beşte biri Sosyalist İnkılâba kavuştu. Alman İmparatorluğunun harp neticesi yıkılması, Orta Avrupa'da insanlara, ihtilâllere kapı açtı.

III. — İnkılâbın olağanüstü diyalektiği

İnsan topluluğunda birinci diyalektik moment *tekâmüldür*. Tekâmül yavaş bir kimle olur İnkılâp ise, diyalektiğin ikinci gelen, fakat ansızın sıçrama ile alt üstlük yaratan momenttir. O sebeple inkılâp en beklenmedik olaylara gebe olur. Harpte de az çok bu böyledir.

Yukarıda belirtilen harp ile inkılâp arasındaki farklar, sonra bu farkların zıtlarına dönüşü bize birşey gösteriyor. İnkılâp harpten çok daha müthiş bir diyalektik SİÇRAMA'dır. O kadar ki, harp biraz zorlanırsa harplikten çıkıp inkılâba dönebilir.

Onun için harp bir inkâr ise, inkılâp en keskin biçimleriyle inkârların da inkârını getirir. Harpte kolay kolay görülmemiş zıtlıkların bir arada bulunuşu inkılâp için olağan şeydir.

İnkılâbın harbe nisbetle en yaman farkı: dehşetli surette çok daha KOMP. LEKS oluşudur. İnkılâba bakarak harp az çok yalınkattır. Harpte sınırlıdır, cephe bellidir, kumanda ortadadır, ordular karışık karşıyadır. Vatandaş harbi olan inkılâp: vatandaş münasebetleri kadar çok yanlı ve karmaşık olur. İnkılâpta sınırlı diye birşey ortada yoktur. Cephele içiçe girmiştir. Ordu henüz kurulmaktadır. Kumanda bütün bu olağanüstü diyalektiğin oluşunu bütünüyle kavramadıkça şaşkına dönebilir.

«Müstesna denecek tarzda karışık şartları bulunmayan inkılâp olmaz. İnkılâp, hat ta o kadar komplike değilmiş gibi görünen şartlarla başladığı zaman bile, inkişafı sırasında DAİMA MÜSTESNA TARZDA kompleks şartlar yaratır.» (V.I.U.: «Bolşevikler Devlet İktidarını Muhafaza Edebilirler mi?», 1917 Aralık sonu, C. XIV, s. 242)

Harp da, inkılâp da yalnız inkâr değil, aynı zamanda inkârın inkârına varır. Ancak harp, bütün biçimleriyle çok sathiye kalan SİYASİ bir olaydır ve en çok SİNİRLER üzerinde birtakım değişiklikler koymak yoluyla inkârlar yapar. İnkılâp, insanlığın en derin ekonomi temelini sararak bütünüyle sosyal hayatı alt üst eden bir inkârın inkârıdır. Onun için inkılâp harbe nisbetle olağanüstü şaşırtıcı tecelliler gösterir.

Şimdi bir cephede bulunanlar az sonra inkılâbın akışıyla birbirlerine düşman kesilebilirler. Derebeğliğe karşı patron, işçi, esnaf, köylü, aydın birlikte savaşırlar. Patronluk iktidara geçer geçmez, o birlik dağılır. Eski silah arkadaşları arasında ö.

nüne geçilmez ayrılıklar ve mücadeleler başlar.

Olğanüstü şartlar deyince, pratik olarak sosyalist inkılaplarda en çok göze çarpan başlıca iki grup olaylar ortaya çıkar:

1 — İnkulâp diyalektiğinin menfi yanları,

2 — İnkulâp diyalektiğinin müsbet yanları...

A..İnkulâp diyalektiğinin menfi yanları:

Harpde bir tarafın kuvveti ne kadar büyük olursa, karşı düşman tarafın mukavemeti o kadar küçülür ve çabuk kırılır. İnkulâpta iş tersine gider. İnkulâbın kuvveti ne kadar büyükse, karşı ihtilâlin, irticanın dayanışı ve azısı o kadar çoğalır.

«Başkalarında olduğundan çok bizim inkulâbımız şu kanunu teyit etti: inkulâbın kuvveti, hücumun gücü, inkulâp zaferinin enerjisi, azmi ve hıncı (porjestvo: şahlanışı) burjuva tarafında mukavemet kuvvetini topyekünüyle güçlendiriyor.» (V.İ.U.: «IX. Parti Oturumunda RKP'nin M.K. zaptı», C. XVII, s. 67).

Harpde yenilen bir memleketin üstün sınıfları, sosyal bakımdan galip ülkenin üstün sınıflarıyla aynı durumdadırlar. Galipler üstün sınıfların savundukları rejim içinde az çok uzlaşmış çıkarlarını beş aşağı, on yukarı sağlayabilirler. Belki eskisinden daha azca kâr etmekle kalınır. Birinci Cihan Harbinden sonra Alman sanayicileri galip Amerikan ve Fransız kapitaliyle pekalâ anlaşabildiler. Gözlerini açmış kârlarını yükselttiler. O aşırı-kârdan azıcık haraç vermekle, saltanatlarını ve sömürülerini sürdürdüler.

Almanya'da inkulâp olsaydı, bütünüyle kapitalist sınıfı kökünden yok olacaktı. Alman finans.kapitali milletlerarası kapitalle her zaman işleri kırışabilirdi. Onun inkulâpla anlaşmasına imkân yoktu. Onun için Alman hâkim sınıfları, muazzam Alman donanmasının SOLDATENRAT (Asker Şuraları) tarafından ele geçirilmesinden, İngiliz düşmanına teslim edilmesini göze aldılar. Yeter ki bu donanma Alman inkulâpçılarının emrine geçmesin.

Hele «Dröledeguerre» (tuhaf harp)

adı verilen ilk günlerdeki İkinci Cihan Harbinde üst sınıfların gizli flörtleri bütün daha itçe şekillere büründü. Nazi saldırısı önünde koskoca Fransız ordusu, muazzam Majino Hattı ile birlikte, göz göre göre torbada keklige çevrildi. Her iki cihan harbinde Fransız ve Alman kumpanyaları kendi genel kurmaylarıyla gizliden gizliye bombardıman edilecek ve edilmeyecek yerleri tesbit edebildiler.

Birinci Cihan Savaşından sonra inkulâp geçiren her memlekette: İtalya'da, Macaristan'da, Bulgaristan'da, Lehistan'da, Almanya'da inkulâp düşmanlığı en azgın biçimlere girdi. Modern tarihte görülmemiş derecede alçak ve koyu bir irtica, faşizm biçiminde kendi burjuva kanunlarını bile köklerinden yoldu. Nerede inkulâp canlandı ise orada milli ve milletlerarası kıskırtmalar, gizli açık yardımlarla faşizm metodları denendi. Yunanistan, İspanya gibi küçük ülkelerde inkulâp düşmanlığı resmen uluslararası zorla yerleştirildi.

Fransa gibi kendi iç kuvvetleriyle inkulâbın kabarcığını durduramayan ülkelerin hâkim sınıfları, harbettikleri düşmanı imdatlarına çağırdılar. 1870 Harbinde Fransız burjuvazisi Paris'te kurulan Halk Komünasını yıkmak için, Bismark Almanya'sını serbest bıraktı. İkinci Cihan Harbi dolayısıyla aynı sosyal inkulâp belirtisi sezilir sezilmez, Fransız burjuvaları, Fransız Genel Kurmayındaki adamlarıyla anlaşarak, daha zorbaca inkulâp düşmanı olan Alman Nazilerine karşı Fransa'yı mağlûp ettirmek için ellerinden geleni yaptılar. Fransız sanayicileri fabrikalarını yakmaması şartıyla, Hitler'in Paris'e ve bütün Fransız vatanına girmesini, inkulâpçı Fransız işçilerini kanla bastırıp yennesini kabul ettiler. Teslim oluş merasiminin başına en ünlü ve şanlı generallerini, mareşallerini geçirdiler.

İnkulâbın bu tezathî karakteri, ileri hareket için çok MENFİ ve aşırıca TEHLİKELİ birşey olur. Ama hayatta tek başına menfi kalan hangi gerçeklik olabilir.

B. — İnkulâp diyalektiğinin müsbet yanları:

İrticanın aşırı menfi direnme tehlikesine karşı, inkulâbın başka karakterleri ve

kuvvetleri dengeyi kurar. Hatta denilebilir ki, inkılâp diyalektiğinin menfi yanı ne kadar büyük ve yaman olursa, müsbet yanı da en az o kadar büyük ve yaman olur. Müsbet yanları iki grupta toplayabiliriz:

- 1 — İhtiyat kuvvetler grubu,
- 2 — Tezatlari hal grubu...

1 — İnkılâbın ihtiyat kuvvetleri:

Harp sırasında dövüşen taraf ancak kendi dostları arasından yardım görebilir. Karşı düşman cephe, düşmanla müttefik olan kuvvetlerden fayda bekleyemez.

«İnkılâp harbini öteki harplerden ayıran şudur: inkılâp harbi başlıca ihtiyat kuvvetlerini daha dün inkılâp düşmanıya müttefik olanlar kampından çıkarır.» (V.I.U.: «İnkılâpın İlk Zaferi», 19.10.1905, C. VI, s. 542).

Harpte düşman cephesinde ve düşman içinde beri tarafın adamları bulunabilir. Fakat o adamlara casus denir. Casuslar, ya düşman tarafın kendi fedaileridir, yahut bir takım satılık serserilerdir. Hepsisi de gerçek kuvvet olmaktan ziyade, bir tarafın kuvvetine yol gösterirler.

İnkılâp zamanı ise, bizzat irtica ile müttefik olmuş kitleler arasında inkılâba dost ihtiyat kuvvetler bulunur. Meselâ, u. mumiyetle küçük burjuvazi burjuvaya yakın olan bir sınıftır. Büyük burjuvazinin fırsat buldukça fıskırdığı köktür. Onun için kodaman burjuvalar işçi kadar, bazan daha fazlasıyla köylüleri ve esnafları teker teker yakalayıp sıkboğaz ederler. Ona rağmen burjuva inkılâplarında veya inkılâptan sonra, birçok esnaf ve köylüler kendilerini soyan burjuvaların kampında bulunabilirler.

Buna karşılık, işçi sınıfı kat'i kararlar inkılâp hareketine giriştiği zaman, bir gerçek kuvvet olduğunu gösterir göstermez, geniş küçük burjuva tabakalarının arasından gelmiş müttefikleri artar. Çünkü, küçük burjuvazinin ideali olan demokratik inkılâpı ancak işçi sınıfı tamamıyla gerçekleştirdiği gün, mütereddit küçük burjuva kitleleri düşman irtica kampından proleter inkılâbı cephesine geçerler. Böylece

inkılâp büyük bir İHTİYAT KUVVETİ kazanır.

Bu düşman kampından kazanılmış ihtiyat kuvvetler, burjuvazinin artan direnme kuvvetini ve tehlikesini karşılar. İnkılâbın kudreti nisbetinde artan irticanın mukavemeti azdikça, baskı ve soygun artar. Sovyet inkılâbı günlerinde Çar generalleri yetmiş yedi buçuk emperyalist devletin yardımı ile, Rusya halklarına karşı yapmadık eziyet bırakmadılar. O zaman bu ağır irtica baskısı kendi kampında derin hoşnutsuzluklara kapı açtı. Tedirgin olan büyük halk yığınları inkılâptan yana çıkıp ihtiyat kuvveti oldular.

Bir memleket içinde işçi sınıfının küçük burjuvaziyi ve bahuş köylülüğü burjuva kampından kendi cephesine çekmesi gibi, dünya içinde yapılan emperyalizme karşı mücadelelerde milli hareketlerin inkılâba ihtiyat kuvveti olmaları daha az önemli değildir. Doğrusu birçok müstemleke yarım müstemleke hareketleri, esasına bakılırsa, o yerlerdeki milli burjuvazilerin derebeğliğe ve yabancı sermayeye karşı isiklâl kazanmalarıdır.

Milli hareketlerin son duruşmada birer burjuva hareketi olarak başlaması budur. Proletarya inkılâbı, kendisinin doğrudan doğruya düşmanı olan emperyalist burjuvazilere karşı milli uyanışa kavuşan yerli kapitalistlerin teşkil ettikleri ihtiyat kuvvetlerinden yararlanır. Böylece aslında burjuva karakterli olan müstemleke isyanları, milli kurtuluş hareketleri: işçi sınıfının sermayedar düzenine karşı açtığı inkılâp savaşına yardımcı olur. Bu ihtiyat kuvvetler sayesinde inkılâp zafer kazanır.

2 — Tezatlarm halli:

Harp da inkılâp da insan toplumunda kördüğüm olmuş bir çıkmaza yol açmaktır. Sosyal kördüğümleleri çözmek, her iki düşman memleketin üstün sınıflarının menfaatleri uğruna patlak verir. İnkılâp ise, alt ve üst sınıfların arasındaki zıtlıklardan doğar.

Harpte bir taraf mağlûp edilince, mesele gaalip taraf lehine hallolunur. İnkılâp zıtlıkları kitlelerin doğrudan doğruya mücadelesiyle halleder. İnkılâpın mese-

leleri halledişi, harbin kör düğüm çözüşün-
den iki karakterle bambaşka olur:

- a) Kat'i halletmek.
- b) Alemşumul halletmek...

a) Zıtlıkların kat'i halledişi:

Harp iki memleket arasındaki zıtlıkla-
rı hem geçici bir zaman için, hem de ancak
üstünkörü olarak halleder. Aynı zıtlığın
derin kökleri olduğu gibi kalır. Bu kök-
ler çok geçmez yeniden filizlenirler ve bu
sefer eskisinden daha müthiş biçimde harp-
lere kapı açılır.

Meselâ, Birinci Büyük Cihan Harbi
Alman emperyalizmiyle İngiliz emperyaliz-
mi arasındaki cihanı paylaşma zıtlıklarını
gelgeç olarak sözde Anglo-Saksonlar ve
Fransızlar grubu lehine bastırdı. Bu gö-
rünüştü. İşin içyüzünde zıtlık ortadan kalk-
madı; zıttın bir ucu baskı altına alındı,
susturuldu.

20 yıl sonra aynı zıtlıklar aynı emper-
yalist devletler arasında tarihin o zamana
dek yazmadığı kadar müthiş bir İkinci
Cihan Harbine kapı açtı.

İş o kadarla kalmadı. Cihan harpleri,
kapitalizmin cihan sömürgelerini ve pazar-
larını yeni kuvvet dengelerine göre pay-
laşmak için açıldı. Her kapitalist devleti,
üstün gelirse daha büyük bir sömürge, da-
ha geniş bir pazar elde ederim umuduyla
insanlığı kana boyadı. Netice ne oldu?
Harp biter bitmez, hatta harp bitmeden
sosyalist ihtilalleri patlak verdi. Ezilen iş-
çi sınıfı kurtuluşunu başarıp iktidara ge-
lince, halden anladığı için, yeryüzünde ezi-
len bütün milletlere ve müstemlekelere a-
yaklanma örneği oldu. Millî kurtuluş ha-
reketleri ve müstemleke ayaklanmaları
patlak verdi. Bu sefer emperyalizm tam
Dimyat'a pirince giderken evindeki bulgu-
rundan oldu. Daha fazla müstemleke ve
pazar yutacağı derken, elindeki müstem-
lekleri ve pazarları da kaçırdı.

Gerçek bir inkılâp ise, kendisini yara-
tan zıtlıkları bir daha geri dönmemesi.
ne, kat'i ve nihai olarak kesip atar. Mese-
lâ, 1789 Fransız Büyük İhtilâli kendisinden
önceki derebegilik düzenini ta kökünden
kazıdı ve kestirmeye yok etti. Kapitalizmin
en son zaferine yol açtı. O zamandan beri

Fransa'da artık ikinci bir burjuva inkılâ-
bına hacet kalmadı.

1917 Büyük Sovyet İhtilâli Rusya'da ka-
pitalist düzenini ta kökünden, geri gelme-
mecesine yok etti. Sosyalizmin son zaferi.
ne yol açtı. O zamandan beri Rusya'da i-
kinci bir Sovyet ihtilâline yer kalmadı. Ve
bu hakikat şöyle ifade olundu:

«İnkılâp: devlet hayatının kavgalı me-
selelerini doğrudan doğruya sınıf mücade-
lesi ve kitle mücadelesi ile kat'i şekillerine
kadar halleder. Yoksa, bunu yapmadıkça,
kitle hürriyeti ve kitle silahlanması müm-
kün olamazdı.» (V.İ.U.: «Anayasa İllüzyon-
larına Dair, 27.7.1913, C. XIV, Ks. II, s.
25)

b) Alemşumul halledişi:

Harp kendi konusunu, yani harbi doğu-
ran zıtlıkları yok etmez. Gelgeç olarak
BASKI altına alır, dedik. Fakat oracıkta
kalmaz. Harp kendisini doğuran zıtlıkları
kaldırmak şöyle dursun, tersine, gittikçe
tekmil yeryüzüne doğru yayar. Harbin se-
bepleri ve kendisi iki memleket arasında
görünürken, bir patladı mı öteki memleket
lere de yayılır. Harp tezatları cihan ölçü-
sünde hallolmak şöyle dursun, büsbütün
kankıranlaşır. En sonunda kapitalizmin iç
ufuneti gaalpler için de, mağlûplar için
de bir yanda sosyalist ihtilâllerle neticele-
nir, öbür yanda sömürge ayaklanmaları ve
millî kurtuluş hareketleriyle büyür.

İnkılâbın bir hususiyeti de kendisini
doğuran zıtlıkları inkılâbın patladığı yerde
yok etmek, hem kat'i surette yok etmek-
tir. Fakat o kadarla kalmaz. Aynı zıtlıkla-
rı başka memleketlerde ve tekmil cihan-
da dahi yok etmeğe doğru yollar açar.

Her büyük inkılâp kurduğu düzeni is-
tese bile alemşümlenştirmekten, kâinatı
kaplar hale getirmekten geri kalmaz. İkt-
idar mevkiini bir varlıklı sınıfın elinden
(derebegilerden) başka bir varlıklı sınıfın
eline (kapitalist sınıfa) geçiren Fransız
Burjuva İnkılâbı, Fransa'da kalmayıp cihan
ölçüsünde yankılar yaptığı ve yayıldığı i-
çin, «BÜYÜK» adını aldı.

Bütün dünya irticai ve Fransız burju-
vazisinin rakipleri Büyük Fransız İhtilâli-
ni boğmak istediler. O zaman bu inkılâp
düşmanı saldırılar hiç farkına varmaksı.

zın Fransız burjuva hürriyet ve demokrasi inkılabının dünyaya yayılmasına sebep oldular. Ortaya çıkan bir Napolyon avântüryesi, başka memleketlerde uyanan burjuvaların pasif mukavemetleri yardımıyla, bir anda cihangir oldu. Fransız inkılabını Orta Avrupadan Rusya içlerine dek götürdü. Burjuva inkılablarının geri ülkelerde hayranlık uyandıran kahramanı ve şampiyonu sayıldı.

«Muzaffer olduktan sonra cebe konulacak ve defneleri üstüne yatırılacak bir inkılâp tarihi olmadı. Her kim bu çeşit inkılâp fikirlerini düşünüyorsa, o kimse yalnız inkılâpçı olmamakla kalmaz, işçi sınıfının da en beter düşmanı olur.» «İnkılâp

gayet ciddi olan imtihanını vak'a, mücadele ve dövüş içinde geçirir. Eğer sen ezilen ve istismar edilen sınıfla istismarcıların iktidarını kaldırmak fikrinde isen, eğer sen insanın insanı soyup işletmesini a-laşağı etme davasını sonuna erdirmeye karar vermişsen, şurasını iyi bilmen lâzım gelir: sen bütün dünya istismarcılarının kaldırılmasına arka vermelisin; ve ancak mücadelede sıkı durmak üzere hücumu mukavemetlendirmeye ve yeni fedakârlıkları göze almaya hazır isen, inkılâpçısın, aksi halde, kendini yok bil (parçalanırsın: tediye razdavyat).» (V.İ.U.: «Sovyetler İktidarının Muvaffakiyeti ve Gerçeklikleri», 13.3.1919, C. XVI, s. 69-70)

İNKILÂPLARIN TARİFİ VE İZAHİ

En basit şekliyle inkılâp: sosyal bir değişiklik yapmak için muayyen şartlar ve usullere göre yapılan bir harptir.

Bu tarifte üç tabir var: 1) Değişiklik, 2) Harp, 3) Şart ve usul...

Harbin ne olduğunu ve inkılâptan nasıl ayrıldığını gördük. Her sosyal değişiklik yapan harp inkılâptır. Fakat her sosyal değişiklik inkılâp mıdır? Hayır.

Öyleyse, inkılâbı anlamak için, onun önce nasıl bir sosyal değişiklik ve nasıl bir harp olduğunu, dolayısıyla da hangi şartlar ve metodlarla gerçekleştiğini arayıp bulmalıyız.

1 — İnkılâp değişikliği:

İnsan topluluğunda başlıca iki türlü değişiklik vardır: 1) İslahatlar (reformlar), 2) İnkılâplar (revolüsyonlar)... İslahatla inkılâp arasındaki farkı bulmak, inkılâbın ne olduğunu daha iyi kavramağa yarar.

A. — Reform ve inkılâp nedir?:

İnkılâp (insan toplumu içinde geçtiği-ne göre) bir sosyal değişikliktir, deyince ne anlıyoruz?

Kâinatta olan bütün değişiklikler başlıca iki merhale geçirerek olurlar:

1 — Tedrici tekâmül, yani zıtlıkların basamak basamak birikme merhalesidir. Buna KEMMİYETÇE BİRİKME denir.

Ana karnında tohumun çocuk haline gelinceye kadar geçirdiği gebelik devrinin değişiklikleri bir tekâmül, yahut kemmiyetçe birikiştir.

2 — İnkılâp, eski keyfiyetten bambaşka olan yeni bir keyfiyete atlayıştır. Bu sıçramaya KEYFİYETÇE DEĞİŞME denir. Çocuğun ana karnından dış dünyaya gelmesi, gürültülü ve kanlı hadiselerle doğması bir inkılâp, bir keyfiyetçe değişştir.

İşte gerek tabiatta gerek cemiyette bütün değişiklikler bu iki merhaleli safhalar dan, iki basamaklı konaklardan birisi, yahut ötekisi şeklinde görülür. Bu iki konaktan birincisi olmaksızın, yani kemmiyetçe birikme olmaksızın, ikinci konak, yani keyfiyetçe değişme meydana gelemez.

Cemiyet içinde kemmiyetçe birikme şeklinde olan derece derece tekâmül devrinin değişikliklerine REFORM (İslahat) denir. Bir insan topluluğunun rejimi içtimai bir keyfiyettir. Bu rejim düzeni içinde kalmak şartıyla olan değişiklikler reform adını alır.

Meselâ, işçi ile patron arasındaki iş gücünü satın ücret almak ve işleyici karışında işletici olmak münasebetleri baki kalmak şartıyla, topluluğumuzda birçok değişiklikler olur. Bunlar hiçbir zaman kapitalist düzenini değiştirmez. Sermayenin emeği işletip soyması ve sömürmesi key-

fiyetini ortadan kaldırmaz. Fes atılır, şap ka giyilir; Arapça harfler gider, Lâtinçe harfler gelir; Sultanî mektebi adı kalkar, okul lise olur; âşar kaldırılır, yerine arazi vergisi konur; eski ceza kanunu batar, yeni ceza kanunu çıkar... Bütün bu değişiklikler sırasında işçi gene eskisi gibi başka bir şahsa ait fabrika veya mağaza, yahut toprakta çalışmak için işgücünü satarak geçiniyorsa, düzen, rejim olduğu gibi kalmıştır. İnkılâp yoktur. Çünkü işçinin mukadderatı gibi, memleketin siyaseti, idaresi, kanunları da kapital sahiplerinin emrinde dir.

Öyleyse, sosyal düzenin keyfiyeti değişmemiştir. Eski rejim keyfiyeti içinde bir takım tekâmül hamleleri yapılmıştır. Bu hamleciklere inkılâp değil, islahat, reform denir. Ama Türkiye’de bir zamanlar Avrupa emperyalistlerinin dayatması ile birtakım uydurma değişikliklere, hiçbirşey değiştirmeyen gevezeliklere hep islahat adı verilmişti. Onun için, sahiden ufak tefek değişiklikler yapılmak istendiği vakit, bunlara reform manasına gelen islahat adını vermek gülünç kaçacaktı; inkılâp denildi. Hâlâ da inkılâp sözcüğünün reform mu, yoksa revolüsyon mu olduğunu herkes bol bol karıştırmaktadır.

Eğer toplulukta görülen değişiklik sosyal düzenin temelinde, rejimin keyfiyetinde olursa, o değişikliğe inkılâp denir. Meselâ, bütün fabrika ve işletmelerin işçi sınıfına, toprakların çalışan köylülere geçmesi, siyaset ve devlet idaresinde işçi ve köylülerin hâkim olmaları, sermaye ve büyük arazi sahiplerinin ortadan silinmeleri kökten bir alt-üstlüktür, bir keyfiyet değişmesidir, bir inkılâptır.

Reformu kim yapar ?

Reformu bir topluluğa hâkim olan sınıflar ve zümreler yapar. Meselâ, kapitalizmde reformlar bizzat kapitalist sınıfları tarafından kanunlaştırılır. Gerçi bu islahatlar da tevekeleli değildirler; daima aşağıdan gelen zorla, yani halk tabakalarının hoşnutsuzluğunu önlemek için yapılır. Ama reformları yapanlar ve formülleş-tirenler, kabul edenler yukarı sınıflardır.

Yukarı sınıflar reformu niçin yaparlar ?

Aşağıdan gelen zoru yumuşatmak için,

halk hoşnutsuzluğunu önlemek için, tek sözle, eski rejimi muhafaza edip inkılâp alt-üstlüğüne meydan vermemek için. İnkılâbı kim yapar ?

Bir toplulukta mahkûm olan sınıflar ve zümreler yapar. Meselâ, kapitalizmde inkılâp işçilerle fakir köylülerin elele verip silaha sarılmalarıyla (başarılır)

İnkılâp niçin yapılır ?

Hâkim sınıfların mukavemetini kırarak eski rejimi yıkmak ve onun yerine daha ileri, daha yeni bir rejim kurmak için.

B. — İnkılâp ve reformun hudutları diyalektiktir:

Yukarıda yapılan tarife göre, inkılâpla reform arasında tam bir zıtlık vardır. Reformu üstün sınıflar kendi düzenlerini ko-mak için yaparlar. İnkılâbı alt sınıflar ortadaki rejimi kökünden değiştirmek için yaparlar.

Öyleyse, reform madem ki inkılâbın zıttıdır, inkılâpçılar her türlü reformun düşmanı mı olmalıydılar? Hiçbir vakit. Reformla inkılâbın karşılıklı münasebetlerini yukarıda gördük. Bir reform mutlak surette ve toptan, yani her zaman için ve her yerde hemen iyi yahut kötüdür denilemez.

«Reform anlayışı süphesiz inkılâp anlayışının zıttıdır. Bunu unutmak her türlü tarihi muhakamelerde insanı daima pek ciddi yanlışlara götüren iki anlayış arasındaki sınırları unutmak olur. Fakat bu zıtlık mutlak değildir. O sınırlar ölü değil; canlı, ilerliyen sınırlardır. Onları tek başına her konkret ahval ve geriat içinde tayin etmek lâzım gelir.» (V.İ.U.: «Jübile Münasebetiyle», 1911 Şubat, C. XI, Ks. II s. 235)

Bu tarifle iki şey öğreniyoruz: 1) Reformun bir sınırı vardır; 2) O sınır zaman ve mekân şartlarına göre değişir...

BİRİNCİSİ: Reformun bir sınırı vardır deyince, şunu anlıyoruz. Tedrici tekâmül gibi, reform da bir düziye ve sonuna kadar gidemez. Muayyen bir olgunluk ve birlikme devrinden sonra reformlar mutlaka bir inkılâp alt-üstlüğüne varırlar.

Meselâ, bir atmosfer tazyik altında insan su 99 dereceye kadar «tedrici tekâmül» veya «reform» diyebileceğimiz şekilde iç hararetini yavaş yavaş değiştirecek

eski halini muhafaza eder. Fakat 100 derecede ısınır ısınmaz, artık su bir derece daha fazla «reforma» yani haremete tahammül edemez. Ani bir kaynama patlak verir.

Tabiiatta olduğu gibi cemiyette de değişikliklerin böyle bir «galeyan noktası», «kaynama derecesi» vardır. O dereceye reformun sınırı denir. O sınıra erişildikten sonra, artık beklenemez. Reformdan bir inkılâbın çıkması gerekir.

Topluluğun gidişini kavramak için birinci şart, reformla inkılâbın o belli edilmesi gereken sınırını kestirmekle hülâsa edilebilir.

İKİNCİSİ: Reform sınırı canlıdır, de yince neyi anlıyoruz?

Gene klâsik su misalinin ele alalım. Suyun kaynaması kadar basit bir hadisede bile, her zaman ve her yerde yürür, mutlak bir sınırı yoktur. Çocuk kitaplarında suyun yuvarlak hesapla 100 derecede kaynadığı söylenir. Ancak kaynama derecesi suyun ve hararetin içinde buldukları bir çok şartlara bağlıdır.

Kaynama derecesini belli eden şartların birisi de «atmosfer tazyiki»dir. Suyun üzerindeki tazyik bir atmosfer olduğu zaman, su 100 derecede kaynar. Ama, suyun üzerindeki hava ağırlığı arttıkça, kaynama sınırı olan hararet derecesi de gittikçe çoğalır. Tersine, tazyik azaldıkça kaynama derecesi düşer.

Su kadar basit bir cisim için bile kaynama sınırı böylesine şarta bağlı olunca, insan topluluğu gibi bin bir münasebet ve zıtlıkların kasırgalar çevirdiği sahada ne çok şartlar bulunacağı kendiliğinden anlaşılır. Bütün sosyal davranışlarda o şartları ve sınırları tayin edebilmek başka önem taşır.

Her reformun nerede bittiği ve inkılâbın nerede başladığı umumi bir kaide ile formüleştirilemez. Her tek vak'ada ayrı ayrı izahlar yapmak ister.

C. — Sınırı tayin eden şey inkılâbın gücüdür:

Reformla inkılâbın sınırı değişiklik geçiren elemanların kuvvet derecesine bağlıdır. Bir memlekette değişiklik istiyen ve değişiklik geçiren canlı elemanlar inki-

lâpçı sınıflar ve zümrelerdir. İnkılâpçı elemanlar nerede zayıf iseler, orada reform olur; nerede kuvvetliler orada inkılâp olur.

Meselâ, Türkiye'de «TANZİMAT» hareketi, derebegilik içinde yapılmış bir reform idi. Osmanlı derebegiliğine Tanzimat yıllarında kafa tutacak bir burjuva sınıfı yoktu. Halk tabakalarını derebegiliğe karşı ardından sürükleyecek güçte bir kapitalizm gelişmemişti. Onun için Tanzimat devrinde birkaç Osmanlı aydını Avrupa sermayesine dayanarak Türkiye'de sermayeye ufkak tefek «hayat hakları» sağlamaya çalıştı.

1908 Meşrutiyet Devrinde: İstanbul, Selânik, İzmir gibi mühim ticaret merkezlerinde oldukça bir komprador burjuvazi teşekkül etmişti. Dış tehlikelerin artması, aç kalmak tehlikesine düşen yarı-müstemle Osmanlı okuryazarları arasında derin hoşnutsuzluk uyandırdı. Osmanlı burjuvazisi bu hava içinde kitlelerin rejime karşı hoşnutsuzluğunu az çok sezdi. Bu sayede kalabalıkları harekete geçiren bir siyasî inkılâp görüldü.

Gene bunun gibi meselâ Rusya'da:

«1861 yılının şubatı, derebegi reformu oldu. Bunun bizim liberaller «barışçıl» reform diye süsleyip püsleyebilirler. Çünkü Rusya'da o zaman inkılâp hareketi yok denecek kadar zayıftı. Oysa, ezilen kitleler arasında inkılâpçı sınıf henüz yoktu.» (V.İ.U.: «Bin dokuz yüz on bir», C. XI, Ks. V, s. 260-261)

1905'te ise mesele değişti. Kanlı bir inkılâp patlak verdi: «Çünkü, 1861 yılının tek tek inkılâpçıları unutulabilirler; fakat 1905 inkılâpı asla unutulamaz. 1905 yılı, Rusya'da inkılâpçı sınıf, proletarya büyü müştü. Bu sınıf köylü kitlelerine de yaptıkları inkılâpçı harekette arka çıkmayı düşündü. Herhangi bir memlekette inkılâpçı sınıf büyüdüğü zaman, o sınıf takiplerle ezilemez; o sınıf ancak bütün memleketin yok edilmesiyle mahvedilebilir ve ancak mağlûp olarak ölebilir.» (V.İ.U.: keza)

Daha açıkcası, bir memlekette değişiklik temayülünün bir reform hareketi mi, yoksa bir inkılâp mı doğuracağını tayin eden şey o memleketteki İNKİLÂPÇI Sİ. NİF'in varlığı ve kuvvetidir. İnkılâpçı sı-

nıf henüz yoksa, yahut «yok denecek kadar zayıf» ise, orada reform mümkündür. İnkılâpçı sınıf yeterince kuvvetli ise inkılâp olur.

Her memlekette inkılâpçı sınıfın varlığı ve kuvveti hususi araştırmalar ister. Şimdiye kadar geçen modern inkılâp tecrübelerinden çok şey anlaşılır. Anlaşıldığına göre, bir memleketteki inkılâpçı sınıfın VARLIĞI: o memlekette umumiyetle işçi sınıfının ve hususiyetle işçilerinin tekmiil nüfusa nisbeti ile ölçülür.

Bir memlekette inkılâpçı sınıfın KUVVETİ: o nisbet ve kuvvet göz önünde tutulmak şartıyla, işçi sınıfının bir memleket içindeki, söz yerinde ise, TOPOĞRAF-YASI ile hesaplanabilir.

İşçi sınıfının topoğrafyası, işçilerin bir memlekette muayyen muntikalarda ve işletmelerde derli-topluluk, temerküz derecesidir. Bir memlekette ortalama her işletme başına düşen işçi sayısı işçi sınıfının stratejik topoğrafyasını belirtir.

İşçi sınıfının varlığına ve kuvvetine başka şüphesiz birçok maddi, manevi, içtimai ve tarihi sebepler de tesir eder. Ancak, bu hususta şöyle bir kaide konulabilir: Bir memlekette işçi sınıfının sayısı tek mil memleket nüfusuna nisbetle ne kadar çoksa, ve bu sayıdaki işçiler ne kadar daha fazla muayyen istihsal merkezlerinde, ve daha büyük fabrikalarda kalabalıkça derli-toplu bulunursa, inkılâp kuvveti o kadar büyük olur. Reform yerine inkılâp imkânı o nisbette çoğalır.

Yalnız, tekrar edelim, işçi sınıfının sayıca nisbetini ve temerküz topoğrafyasını bulmak için, her memlekette ayrı ayrı ve etraflıca araştırmalar yapılmalıdır, ezber hükümler yetmez. Bir memlekette muayyen bir zamanda hissedilen değişme temayülünün inkılâp hareketine varıp varmayacağı, inkılâbın kendine has alâmetleriyle anlaşılır. O alâmetleri aşağıda «İNKİLÂP DURUMU» faslında göreceğiz.

D. — Reformun nihenk taşı inkılâptır:

Buraya kadar söylediklerimizden ne çıkar? Reformun takdiri kıymeti, değerlendirilmesi, yani nihenk taşı çıkar.

Ne oportunistler gibi, «sadece reform

yeter» denilebilir, ne de alelümum küçüncü burjuva palavracıları anarşistler gibi, «reforma hiç lüzum yok» denilebilir,

BİRİNCİSİ: Reform hiçe sayılamaz. Çünkü birikmeden inkılâp, hız almadan atlayış olamaz.

Meselâ, bizde 1923 Cumhuriyet değişikliğinden beri türeyen birtakım fikir şartlatanları çıktı. Bunlar «egsiz ve örnek siz inkılâpçı» görünmek sevdasına düştüler. Gerek Tazminat ve gerekse Meşrutiyet hareketlerine karşı tiksinişme afakonları geçirdiler. Onlara göre, Tanzimat bir orta-oyunudur. Meşrutiyet sokağı velveleye veren bir «cemmi gafır» (kara kalabalık) karışığıdır.

Oysa, Meşrutiyet inkılâbı mantıklı neticelerini veremedi. Hele Tanzimat sanki ölü doğdu. Ancak, şüphe yok ki, şayet Tanzimat hareketi başlamasaydı, Meşrutiyet inkılâbı gelmezdi. Gene, Meşrutiyet inkılâbının attığı temeller Cihan Harbi içinde Anadolu burjuvazisinin gelişmesine dayanak olmasaydı, bugünkü Cumhuriyet şekli mümkün olamazdı.

Netekim, Rusya'da dahi 1861 reformu değişiklik isteyen elemanların pek cılız ve guursuz bir hareketi idi. Orta-çağ damgasını taşıyordu:

«Fakat, bilinen sosyal elemanların cılızlığı çerçevesi içinde kalan bu reform, bütün karşı koymalara ve engellere bakılmıyarak, o elemanların daha ileriye doğru gelişmeleri için gereken şartları yarattı; eski zıtlıkların üzerinde rol oynadıkları temel genişleten, o tezatların «rol oynayış»larına şuurlu bir surette katılabilecek halk sınıflarının, tabakalarının, gruplarının ufkunu genişleten şartları yarattı.» (V.İ.U.: «Jübile Münasebetiyle», Şubat 1911, C. XI, Ks. II, s. 236)

Onun için reformu gelişigüzel inkâr etmek, anasız babasız çocuk doğmasını istemek, karanlıkta geçtiği için ana karnındaki hayatı ve gebeliği lüzumsuz saymaya benzer.

İKİNCİSİ: Reformu kendi başına yeten, inkılâba hacet kalmaksızın sosyal meseleleri halleden bir değişiklik sanmak, reformu hiçe saymaktan daha sık ve daha tehlikeli bir sapıtmadır. Reform istemek: gebe kalınmadan doğum beklemeye

benzerse, reformdan başka bir şey beklememek dahi: çocuğun ana karnında ilani-haye kalmasını, yani hiçbir zaman doğmasını arzulamaktan farksızdır.

Herkes bilir ki, muayyen bir müddet sonunda doğum denilen inkılâpla neticelenen miyen her gebelik; çocuğun ölümlü ile sona erer. Tıpkı öyle, muayyen tekâmülü hazır layan reform inkılâba varmazsa, sosyal gelişme dejenere olur. Reform irtica haline gelir. Bu yüzden inkılâbın ölüm kalım kertesinde gerekliliğini, ehemmiyetini inkâr eden ıslahatçılar REFORMİST adıyla mürtecilerin en kurnazı ve en korkuncu sayılırlar.

İşte reformun takdiri kıymeti, yani bir ıslahatın değerini biçmek, yukarıda anlatılan iki uçtan sakınmakla olur. Gerçek inkılâpçılar ne ihtilâl şarlatanlardır, ne de reformisttirler. Hakiki inkılâpçılara göre her sosyal hareket gibi reform da inkılâp açısından incelenir ve ölçülür. Çünkü reform inkılâba tabidir.

Reform inkılâpçılar tarafından ve inkılâp için yapılırsa, tarihi bir değer ve ileri bir adım kazanır. Reform inkılâba karşı olursa, inkılâbı önlemek için yapılırsa, irticam domuzudur. Bu hakikat şöyle düsturlaştırılır:

«İnkılâpçılar: her türlü reformları yaratan kuvvetin şefleridirler. Reformlar: İnkılâpçı mücadelenin ikinci derece mahsulleridirler.» (V.İ.U.; «Köylü Reformu ve Proleter-Köylü İnkılâbı», 1.4.1911, C. XI, Ks. II, s. 226)

Bu formüle göre bir reformun ileriye yahut geriye doğru hareket olup olmadığını anlamak için elimizde tutacağımız mihenk taşı inkılâptir. Reformun hakiki değerini inkılâpla olan münasebeti ortaya çıkarır. Bir reform inkılâba yarıyorsa, yani inkılâpçı elemanları geliştiriyorsa, inkılâbı yaratacak zıtlıkların temelini genişletiyorsa, inkılâpçı elemanların şuurunu uyanıtıyor, gözlerini açıyorsa, o reform inkılâpçı, ileri bir harekettir.

Gerçi hiçbir reform inkılâp değildir, ama inkılâba zemin hazırlaması bakımından, o zeminin yok olduğu yerler için zaruri bir tekâmüldür. Tersine, inkılâp şartlarına erişmiş bir yerde inkılâp olacağı zamanda, sırf o inkılâbı körletmek için re-

form yapılıyorsa, o reform tersine işler. Reform inkılâbı yaratacak zıtlıkları soy-suzlaştırıyorsa, inkılâpçı elemanların şuurunu bulandırıyor, geniş kitlelerin görüş ufuklarını daraltmaya yarıyorsa: o reform mürteci, geri bir harekettir.

II — İnkılâbın şartları ve usülleri:

İnkılâbı başka şeylerle karıştırmamak için, inkılâp şartlarını ve usüllerini ayrıca gözden geçirmelidir.

4 — İnkılâp ve Taklib-i hükümet: (*)

İnkılâbın nasıl bir değişiklik olduğunu anlamak için onun *harpten*, ve *reformdan* farkları üzerinde durduk. İnkılâp hakikaten ne reform gibi bir değişikliktir, ne de harp gibi bir savaştır. İnkılâp o iki şeye kısmen benzediği halde, her ikisiyle de tabii tabana zıt denecek biçimde ve özdedir.

İnkılâbı herşeyden önce reformdan ve harpten ayırdetmek şarttır. Ancak, inkılâbın görünüşte benzediği bir üçüncü şey daha vardır, O da PUÇİZM yahut PRO-MONÇIAMENTO denilen hükümet darbeciliği ve ona benzetilen başka hareketlerdir.

İnkılâpçılık milyonların ve sınıfların katıldıkları savaşla sosyal bir keyfiyet ve düzen değişikliğidir. Böyle bir değişikliği, bizde «Babıâli Baskını», Avrupa'da Faşist «Yürüyüş» diye maskara örneklerini gördüğümüz ya bayağı, yahut mürteci hükümet darbelerinden yeterince ayırdetmek gerekli olur.

Doğrusu, inkılâp da en sonunda bir hükümet devrilmesiyle neticelenir. Ama, Faşist yahut iptidai ve anarşist Puçlardaki gibi, kitlesiz hareket değildir. İnkılâp büyük yığınların ilgisi ve ayaklanmasıyla yapılır. İnkılâpta sınıfların kavgası ve alt-üst olması vardır. Hükümet darbelerinde ne sosyal ve ekonomik rejimde, ne sınıfların münasebetlerinde ve durumlarında herhangi bir keyfiyet değişikliği görülmez.

Hükümet darbeleri bir memlekette esasen hâkim vaziyette olan sınıflar veya zümreler arasında olur. Bir hâkim sınıfın

(*) Hükümetin düşürülmesi, devrilmesi.

çeşitli zümreleri birbirlerine düşebilirler. Meselâ, Fransa'da «ULU İHTİLÂL» denilen burjuva inkılabından sonra, zaman zaman şu veya bu sülâle adına birtakım hükümet darbeleri yapıldı. Gerçekte bu darbeler politikaya hâkim olmak isteyen büyük arazi sahipleri (lejitimistler) ile büyük sermayedarlar (orleanistler) arasındaki çekişmelerden ileri gelir.

Meşrutiyet Türkiyesinde İtilafçılar (büyük arazi sahipleri) ve İttihatçılar (büyük sermayedarlar) arasında Fransa'dakine benzer çekişmeler oldu. Bu çatışmalar Babiâli baskınlarına kapı açtı. Yalnız, Meşrutiyet Türkiyesindeki Puçizmleri 19 uncu Yüzyıl Fransasında olanlarla karıştırmamalıdır. Çünkü bizde geçen büyük arazi sahipleri ile büyük sermayedarlar arasındaki kavgalar derebeği artığı şartlar ve 20 nci yüzyıl tekelci şirketleri ortasında geçmiştir.

Her ne olursa olsun, bütün eski ve yeni hükümet darbelerinde, halkın ilişiği yoktur. Kitleler bir sabah ansızın uyanınca gördükleri «değişiklik» önünde şaşakalırlar. Bazan da, üst tabakaların oyunlarına kapılırlar, basit birer dama paytağı gibi harcanırlar. Hükümet darbesi sonunda görülür ki, üst sınıflar üstünlüklerini, alt sınıflar althıklarını muhafaza edip durmaktadırlar.

19 uncu yüzyılın andığımız klâsik taklibî hükümetleri ile kıyas edilince, 20 nci Yüzyılımızın faşist Puçları büsbütün dar ve iğrenç gerilikte ve gaddarlıkta bir zümre kavgasıdır. 19 uncu Yüzyılın hükümet darbeleri: kaynaşmak üzere olan eski ve yeni hâkim sınıf güruhlarının (büyük arazi ve emlak sahipleri ile sermaye sahiplerinin) bir çeşit yerleşmek için ayarlanma sürtüşmeleri idi. Yani, az çok ayrı sınıflar arasında geçiyordu. Onun için o Puçizmlerin bile kimi zaman memlekette yeni bir gelişme, yahut kitleler arasında ufak tefek reformlara kapı açıyordu.

20 nci Yüzyılın Faşizmi büsbütün başka Puçlar icadetti. Buradaki çarpışma bir tek ve aynı kapitalist sınıfı içinde cereyan ediyor. Bir avuç inhisarcı finans kapital zümresi kendilerine benzeyen büyük emlak ve arazi sahiplerinden bir zümre ile kaynaşarak, klâsik hâkim sınıflara bile karşı

çıkan bir diktatörlük için darbe yapıyorlar. Faşizm İktidara gelirken kapitalizm o zamana dek görülmemiş kerteğe mürtece, şöven, yırtıcı, en azgın saldırgan biçimini alıyor. Alt sınıflar ve kitleler için, en ufak bir reform yapmak şöyle dursun, halkı büsbütün alçak ve yoksul bir duruma düşürüyor. Sosyal düzenin keyfiyeti eskisinden beter oluyor. Eski hâkim sınıflar gene hâkim sınıf olarak kalmakla birlikte, içlerinden finans kapitalin zalığı altında ezilirler. Kitleler ise, büsbütün feci şekilde ezilip soyulmakla kalmazlar, en iğrenç demagoji oyunlarına kurban giderler.

O gibi İRTİCA puçlarını İNKİLÂP ile karıştırmak için insanın yalnız pek cahil değil, aynı zamanda oldukça tehli keli bir sapık ta sayılması gerekir. Onun için Puçist ve hükümet taklibçisi hareketlerden inkılabın farkı üzerinde bundan fazla durmaya hacet yoktur.

B — *İnkılâp ve Jakobinizm-blânkizm:*

Sosyalizmin inkılâpçı karakterine karşı en sık yapılan suçlama: «JAKOBİNİZM» ve «BLÂNKİZM» sözlerinde toplanır.

19 uncu Yüzyıl sonuna doğru nisbeten istikrarlaşan işçi hareketi SOSYAL DEMOKRASİ adlı siyasi partiler kurmuştu. Bu İkinci Enternasyonal'a bağlı Sosyal Demokrasiler 20 nci Yüzyıl ile birlikte inkılâplar devrine girdiler. O zaman Sosyal Demokrasiler her memlekette ikiye bölündüler:

1 — Sağ kanata Batı Avrupa'da, *Opportunist* yahut *Revizyonist Sosyal Demokrasiler* denildi. Bunların Rusya'daki adları ilkin *Ekonomist*, sonra *Likidasyonist* ve en sonunda *Menşevik* oldu.

2 — Sol kanata *İnkılâpçı Sosyal Demokrasiler* denildi. Bunlara Rusya'da *Bolşevik*, Almanya'da Birinci Cihan Harbi içinde *Enternasyonalist*, Harp sonunda *Spartakist*, bütün dünyada ise, sağcı sosyalistlerden ayrılmak üzere *Komünist* adları verildi.

İkinci Enternasyonal'in gerek sağcı, gerekse «Batakt» adı verilen merkezci Sosyalistleri: kötölemek istedikleri inkılâpçılara «Jakobinist», yahut «Blânkist» ithamlarını yağdırdılar. Onlara göre, inkılâp yalnız «teoride» (nazariyede) kalacak iftihar

madalyası idi. Teorinin pratiğe geçmesi, asıl fiili inkılabın gerçekleşmesi sıraya girince: meclislerde ve zengin sendikalarda rahata alışmış olan opportunistler birden bire inkılâpçılığı Jakobinizm, Blânkizm, Anarşizm, Nihilizm gibi uydurma adlarla hor görmeğe bulaştılar. Onlar 20 nci Yüzyılın bir harpler ve buhranlar yüzyılı, ihtilâller yüzyılı olduğunu göremiyorlar, yahut görmek istemiyorlardı.

Opportunistlerin ithamlarının anlamak için, Jakobinizmle Blânkizmin ne olduğuna iki sözle dokunalım.

Büyük Fransız İnkılâbı ve sarsıntıları yıllarında başlıca iki grup Fransız topluluğunda çarpıştı:

1 — JIRONDENLER: Briso taraftarları, cenuplu mebuslar önceleri kral aleyh tarifi idiler. Fakat 1792 yılı iktidar mevkiine gelince, kralın idam edilmesi kararını reddettiler. Eylül terörünü katliam adı vererek kinadılar. Fırsat düşürünce Marat gibi halk inkılâpçılarını mahkemeye verdiler. Bu liberal burjuvalar yıktıkları Orta-Çağ'ın derebeyi artıkları ile uzlaşarak, artık inkılâba son vermek istiyorlardı. Fazla azıtınca, 1793 Mayısında kanun dışı sayıldılar.

2 — JAKOBENLER: 1789 Ekiminde kurulmuş olan İhtilâl Kulübü'nün âzaları idiler. Robespier'i ve mürteclilere ölüm yâğdıran Selâmet Komitesini tuttular. Onlar başlayan burjuva inkılâbını ciddiye almışlar, sonuna kadar götürmek için ve demokratik inkılâbı bütünü ile gerçekleştirmek için savaştılar. *Dokuz Termidor* 1794 yılında patlayan irtica üzerine Kulüp kapatıldı.

Bu iki grup arasında müthiş çarpışmalar oldu. Jakobenler 1794 yılı Jirondenleri sehpaya gönderdikleri halde, ertesi yıl ken dileri ezildiler. Yani, siyasette üstün gelmişken, iktidarda vaziyete hâkim olamıyarak yenildiler.

İşte Opportunist Sosyal Demokratlar İnkılâpçı Sosyal Demokratları Jakobenlikle suçlarlarken, şöyle demek istiyorlardı: «Siz inkılâp diye beceremeyeceğiniz, tarihte tecrübesi zararlı neticelenmiş ham hayaller peşinde koşuyorsunuz. Şu halde ezilmeğe mahkûm ütöapistlersiniz.» Fakat bunu söylerken kendilerinin Jirondenler kılığın

da burjuva irtica cephesine düştüklerini itiraf etmiş oluyorlardı.

BLÂNKİ: 1805'te doğup 1881 de ölen Fransız hayalci sosyalisti ve kuruntucu ihtilâlcisidir. 19 uncu Yüzyıl yarısında yaptığı gizli faaliyetleri ve hükümet darbele riyle ün kazanmıştır.

Memlekette inkılâpçı işçi sınıfı henüz başlangıç hareketlerinde emeklerken ve memleketin objektif şartları irticaa elverişli bulunduğu sırada isyan hareketlerine girismek hiçbir kitle hareketine dayanamıyacak ve yıllarca hapishanede yatmaktan başka netice veremeyecekti.

İşte opportunistler Marksist inkılâpçıları BLÂNKİSTLİK ile itham ederlerken şöyle demek istiyorlardı:

«Siz inkılâp adına giriştiğiniz gizli teşkilâtlar ve inkılâpçı temayüllerle boşuna zindanlarda sürünmekten başka bir netice varamazsınız, beyhude ezilirsiniz.»

İnkılâpçılar bu çeşit yuvarlak suçlamalardan korkmadılar. Tersine meseleyi pratik alanda şartları ve gerçekleriyle izah ettiler. İnkılâpçılar biliyorlardı ki, gerek Jakobenler ve gerekse Blânkistler sırf ve sadece İNKALÂPÇI oldukları için yenilmediler. İnkılâbın imkânlarını ve şartlarını iyi değerlendiremedikleri için, sosyal zaruretleri hesaba katmaksızın kişi hıızlarına ve enerjilerine aşırıca kapıldıkları için yenildiler.

Jakobenler realist inkılâpçı, yahut hiç değilse zafer kazanmış inkılâpçı olamadılar. Çünkü, onların zamanlarında idealleştirdikleri inkılâp realitece henüz tamamiyle olgunlaşmamıştı. Öyle gerçekten sosyal inkılâpçı hareket için, inkılâpçı işçi sınıfının suur ve teşkilatı gerekti. Fakat o da yetmezdi. Cihanda ve bir ülkede kapitalizmin krizler çağına girmiş olması gerekirdi.

Blânkistler hücumlarında müsbet netice alamadılar. Çünkü, inkılâbın durup gilemeye başladığı ve irticanın kuvvetlendiği bir çağda işçi sınıfına dayanmaksızın inkılâp şartları attılar.

20 nci Yüzyıla girerken ise, vaziyet tamamen bambaşka oldu. Jakobinizm ve Blânkizm ile Sosyal Demokrasi zamanını karşılaştırmak opportunistlerin yanlışlarını göstermeye yeter. Öyle bir kıyaslama için meseleyi: 1 — İnkılâp şartları bakı-

mından, 2 — İnkılâp usûlîleri bakımından ortaya koyalım.

C — İnkılâp şartları bakımından mesele:

Jakobenlerin dilekleri neydi? Marks'ın tabiriyle Jakobenlerin istedikleri: «Plepeç» (avamca: eski Roma'nın köksüz bırakılmış yavaşmaları gibi) birtakım metalibti. Bu dilekler şöyle hülâsa edilebilir. (V.İ.U.: «Demokratik İnkılâpta Sosyal Demokrasi'nin İki Taktiği», 1905, C. VI, s. 338'den alınan hülâsa):

1 — Umumiyetle küçük-burjuvazi için ve hususiyetle köylülük için inkılâpçı ve cumhuriyetçi dilekler.

2 — Hürriyet, Adalet, Müsavat, Kardeşlik için hükümdarlığa ve asilzadelığe a. mansız hücum...

Bir kelime ile Jakobenler sadece DEMOKRATİK İNKILÂB sonuna dek ve bütünüyle götürmek istiyorlardı.

İnkılâpçı sosyal demokrasinin, yani gerçek Marksizmin Jakobinizmden farkı ise şurad idi:

1 — İlmî sosyalizmin yeni Marksist parti programı vardı. Jakobenlerin böyle İLMÎ bir programları yoktu.

2 — Marksist partinin parolası: «KÖYLÜLERİN VE İŞÇİLERİN DEMOKRATİK DİKTATÖRLÜĞÜ» idi. Jakobenler ise, böyle bir sınıf suurunu benimsemiyorlar, işe bütün insanlığı karıştırıyorlardı. İnsanlık içinde ise, o zaman, dışlarına tırnaklarına dek silahlanmış, köprü başlarını tutmuş kapitalist sınıfı ile onun yeni ortakları emlak ve arazi sahipleri ağır basıyordu. Jakobenlerde SINIFI bir şların bulunmaması onları hayalci duruma sokmuştu.

Neticede Jakobinizm niçin ezilmişti? Başlıca iki sebepten:

1 — SINIFI SEBEPLER: Her inkılâp kendi zamanında öncü rolünü oynayan bir sosyal sınıfın başa geçmesiyle başarılır. Gerek inkılâpçılar, gerekse inkılâp bu öncü sosyal sınıfın karakterlerini taşır.

18 inci Yüzyıl İnkılâbının öncü sınıfı burjuvazi idi. Onun için, o zamanın gerek Jirondenleri gerek Jakobenleri burjuva inkılâpçıları idiler. Bunlar er veya geç men sup oldukları kapitalist sınıfının çerçevesi içinde kalacaklardı. O çerçevenin ge-

rektirdiği batıl itikatlar yüzünden bocalıyacaklardı.

Netekim öyle oldu. Burjuvazi hiçbir zaman demokrasiyi sonuna kadar götürmeyi göze alacak bir sınıf değildi. Kendi inkılâbını bile en mantıklı neticelerine vurdurmak cesaretini ve kuvvetini hiçbir zaman bulamamıştı.

Oysa işçi sınıfı hiçbir inkılâp tedbirinden yüzgeri etmekte bir çıkar düşünemez. Çünkü, inkılâpta «zincirlerinden başka kaybedecek birşeyi bulunmayan» tek modern sosyal sınıftır.

Gerçi 18 inci Yüzyılda inkılâp öncüsü olan sınıf (kapitalizm) mümessillerinin: Jirondenler ve Jakobenler diye ikiye ayrıldıkları gibi, 20 nci Yüzyılda inkılâp öncüsü sınıfın (proletaryanın) mümessilleri de: Opportunistler ve İnkılâpçılar diye ikiye parçalanmışlardı. Ancak, öncü sınıftan öncü sınıfa hayli fark vardı.

20 nci Yüzyılda sosyal inkılâbın öncüsü olan proletarya işçi sınıfı idi. Bu sınıf tarihte gelmiş geçmiş bütün sınıflarda hiç görülmedik ve işitilmedik derecede yaman bir inkılâpçı öze ortaya çıkıyordu. İşçi sınıfı öylesine kayıtsız şartsız inkılâpçı idi ki, yalnız kendisini ezen ve cemiyeti geriletmek isteyen hâkim sınıfları (yani, işverenlerle büyük arazi ve emlak sahiplerini) ortadan kaldırmakla kalmıyordu. İnsanlık uğruna bizzat kendi kendisini, yani işçi sınıfı da dahil olmak üzere, toplulukta var olan bütün sınıfları yok etmek azmi ile ve zarureti ile öne atılıyordu. Böyle bir sınıfın öncü olduğu bir inkılâp yolundan döndürülemez ve ezilemezdi.

Büyük inkılâpçının dediği gibi: «İşçi sınıfı ancak bütün memleketin yok edilme siyle yok olabilir ve ancak mağlûp olarak ezilebilirdi.»

2 — İKTİSADİ VE SİYASİ SEBEPLER: İnkılâp muayyen bir öncü sınıf tarafından güdülür. Ama inkılâbın kendisi: bütünüyle topluluğun en gizli zembereğine dek her sahada alt-üst olması demek tir.

Öylesine muazzam ve derin değişiklikler yalnız bir inkılâpçı sınıfla başarılmaz. Bizzat öyle inkılâpçı bir sınıfın tarih sahnesine çıkabilmesi için, bir sıra maddî manevî şartları gerekir. Jakobinizm dev-

rinde Fransız topluluğu o şartlardan mahrumdu. Onun için Jakobenler hareketi tutunamadı.

«Jakobenlerce tam zafer düşünülemezdi. Çünkü, 18 inci Yüzyıl Fransası Karar Avrupalısında geri kalmış memleketlerle sıkı sıkıya sarılı idi ve Fransanın bizzat kendisine sosyalizm için maddi temeller yoktu: bankalar, kapitalist sendikaları, makine sanayii, demiryolu yoktu.» (V.I.U.: «İşçi Sınıfı Jakobinizme Kurtulabilir mi?», 24.4.1917, C. XIV, s. 280)

Oysa 20 nci Yüzyılın yeryüzünde şimendifersiz, makine sanayisiz, kapitalist sendikası, inhisarsız, bankasız köşe bucak kalmamıştır. Yeryüzünün her parçası MİL LETLERARASI veya MİLLİ inhisarcı kapitalist şirketlerle bankaların, makine sanayii ile şimendifelerin top ateşi altına girmiştir.

Geri memleketler belki makine sanayii cihetinden biraz geridirler. Buna karşılık, emperyalist anavatan (metropol) iş tismarının yığıldığı binbir tezat geri memleketleri kutuplaştırmıştır. Bu durum en ilerleri ülkelerden daha müthiş bir ihtilâl havasını geri ülkelere yayar ve oraları inkilâp yatağı haline sokar. Artık yeryüzü bir tek cihan pazarı haline gelmiştir, İnsanlık için cihan harpleri nasıl kaçınılmaz ise, cihan ihtilâli de öylesine gerekli olmuştur.

İşte bu iktisadi ve siyasi şartlara uygun düşen işçi sınıfının yaman inkilâp öncülüğü: Jakobinizmin muvaffak olamadığı yerde ilimci sosyalizmin neden muzaffer olacağını açıklar ve garanti eder.

D — İnkilâp usulleri bakımından mesele:

Opportunist Sosyal Demokratlar İnkilâpçılara Jakobinist veya Blânkist ithamını yaparlarken, en çok göz önünde tuttıkları şey, yahut gözden kaçırdıkları şey: inkilâpçı teşkilâtlar, şiarlar ve metodlardır.

Meselâ, inkilâbın gelişmesi için gerekli olan durumlarda teşkilâtın gizli çalışması, silâhlı mücadeleye hazırlanmak, muvakkat ihtilâl hükümetine katılmak, ve ilh. gibi inkilâpçı metodları: opportunistler kimi Jakobinist metod, kimi de daha ziyade Blânkist metod olarak damgalarlar.

Oysa Blânkizm hükümeti devirmeğe teşebbüs ettiği için Blânkizm değildir. Blânkizm

kızım teşebbüs edecek zamanı seçememiştir. Dolayısıyla de, gerektiği gibi teşebbüs etmeyi bilemediği için ezilmiştir.

Blânkizm isyancılık değildir: zemini ve zamanı hesaba katmayan, şartlar dışı isyancılıktır. Meselâ, Marks 1848 İhtilâl yıllarında inkilâba ve isyana taraftardı. Ancak bu inkilâplar hızını aldığı zaman, Avrupa'da kapitalizm buhranı atlatıp yeni bir inkisaf konağına girdiği zaman: artık hâlâ 1848 isyan şiarlarını atmanın saçma olacağını anlattı.

Blânkizm ise, Marks'ın tersine: tam Avrupa'da yeni bir kapitalist gelişme isyancılığı başladıktan sonra, Fransa'da işçi sınıfının dilekleri inkilâpçı karakterini kaybettiği zaman hükümet darbelerine kalkıştı. Tam o sırada ise, mürteci burjuvaların «NİZAM» (ordre: düzen) partisi yapma bir ayaklanma için binbir kışkırtma tasarlıyordu. Maksadı meclisteki sosyalistleri sokağa döküp orada ezdirmektir. İşveren sınıfı bu plânları yaparken, Blânkizmin darbeciliği bir çeşit provokasyona kapılma oluyordu. Netekim netice de cumhuriyet devrildi, Lui Bonapart gibi profesyonel bir serseri Fransa kralı oldu.

İnkilâp bir harptir. On milyonların harbi olan inkilâp da şüphesiz gerekince silâhlı kuvvet ister. Kendisini düşmanına açık hedef kılmayacak teşkilât ister. Sınıflar ve zümreler arasında taktik kompromisleri (uzlaşmacılıklar) ister. İnkilâp sağında kimi taarruz, kimi de muntazam olmak şartıyla ric'at etmeyi bilmek ister, ve ilh. ve ilh.

Bütün bu mücadele metodları yalnız Jakobenlerin veya Blânkistlerin inhisarında değildir. Öyle bir fikire kapılmak tek sözle inkilâpçılığı anlamamak, veya inkilâptan vazgeçmek olur. Yanlış kullanıldığı için geriye tepip sahibini öldüren bir silâh, geri tepti diye atılamaz. Tersine, o silâhi en faydası dokunacak biçimde kullanmayı öğrenmek ve beceriklice kullanmak gerekir.

Opportunistler öyle açık hakikatlere karşı ilim münakaşasından çekinirler ve şöyle garip softalığa düşerler: «Marksizm, Jakobinizm ve Blânkizm değildir. Öyle ise, Jakobenlerin ve Blânkistlerin kullandıkları inkilâpçı metodlar Marksistlere yaraşmaz.»

demek isterler. Ve böylece Marksizmin o gibi metodlara zit bir doktrin olduğunu ö. ne sürerler.

Böylesine skolâstik mantık ancak soy suzlaşmış bir sofizmdir. Çünkü, Marksiz. min inkılâp metodlarına aykırı olduğunu söylemek, herşeyden önce düpedüz yalan. dır. Marksizmin kurucuları hiçbir zaman opportunistlere ve sosyal demokrasi Ji. rondenlerine hak verdirecek bir tek hare. ket ve düşüncede bulunmamışlardır. Ters. ne, pratik inkılâp meselesinde, gerek Marks gerekse Engels her zaman ön safta yer almışlardır. İnkılâp tecrübelerinde sı. rası gelince Engels gibi elde silâh kanlı isyanlara gönüllü katılmışlardır. Ve daima teoriyi pratikten (nazariyeyi ameliyeden) çıkarmışlardır.

«Engels şimdiki sosyal demokrat Ja. kobenleri (yani İnkılâpçı Marksistler) gl. bi, yalnız yukarıdan tesirin ehemmiyetini takdir etmekle kalmaz; yalnız cumhuriyet çi burjuvazi yanında muvakkat hükümete iştiraki kabul etmekle kalmaz, fakat öyle bir katılmayı ve inkılâpçı iktidarın ener. jik askeri müdahalede bulunmasını TALE. BEDER. Engels ASKERLİK heyetlerinin

PRATİK OLARAK idaresi hususundaki va. zifelerini sayıp döker. Çıtkırıldım sosyal demokrat Jirondenlerine aynı küçümseyişle karşılık verir.» (V.İ.U.: «Yalnız Aşağıdan mı, yoksa Yukarıdan mı?», Cilt IV, s. 230.231)

Madem ki Marksizm pratik inkılâp me. todlarını benimsiyor, öyle ise kendilerine Marksist ve sosyalist süsü veren kalles (opportunist) «sosyalistler» niçin pratik inkılâpçılığı kötülemeye kalkışır? Hiç şüphesiz kallesliklerinden, yani korkuların. dan, dönekliliklerinden ve dolayısıyla inkılâ. bı baltalamak istediklerinden öyle davra. nırlar.

«Gizli faaliyet ve Blânkizm karşısın. da gösterilen korkuların gerçek temeli (Bernstein ve ortaklarının uzun süre öze ne bezene ispat etmeye çalıştıkları gibi), pratik hareketin ortaya çıkması veya filân karakterlerinden ibaret değildir; çağ daş sosyal demokratlar arasında kendisine kısmen yol açılmış bulunan burjuva aydın larının, burjuva psikologlarının pısrıklık larından ve korkaklıklarından ibarettir.» (V.İ.U.: «Bir Adım İleri, İki Adım Geri», 1904, C.V. s. 455)

İNKILÂP VE KİTLE

Sosyal inkılâp demek, bütünüyle toplu luğun değişmesi demektir. Böyle bir deği. şiklik ne bir tek kişinin dehası veya gücü le, ne bir zümrenin ve hatta ne de bir sı. nıfın çabasıyla olamaz. Büyük yığınların hareketi inkılâp yaratır. Ancak inkılâp bir kitle hareketi olduğu gibi, kitle hare. keti de ancak bir parti hareketi ile yürür. Bu bakımdan inkılâpla kitlelerin münase. betlerini göz önüne getirmek için bir yan dan inkılâpla doğrudan doğruya kitlelerin, öte yandan kitlelerle partinin karşılıklı mû. nasebetleri bilinmelidir.

A. — *İnkılâpla kitlenin karşılıklı münasebetleri:*

İnkılâpla kitlenin münasebetini kavra mak için inkılâbın, inkılâp keşif kolunun ve inkılâp derslerinin anlaşılması gerekir.

1 — *Kitle ve keşif kolu nedir?*

İnkılâp değişiklik için yapılan sosyal

bir harptir. Bu değişiklik refom gibi ted. rici ve kemmiyetçe değil, ani bir keyfiyet değişmesidir. Bu değişiklik iktisadi ve sı. yasi belli bir olgunluğa erişmiş sınıf şart ları içinde muayyen metodlarla yapılır... Bunları anladık. Ama, o değişikliği kim yapar?

İnkılâp madem ki bir harptir, onun şüphesiz önce iki karşılıklı cephesi vardır.

1 — İrtica cephesi,

2 — İnkılâp cephesi...

Sosyal inkılâbı yürütecek olanlar inki. lâp cephesinde bulunandırlar. Her muha. rebede olduğu gibi, inkılâp cephesinin de savaşı orduları vardır. Ordu deyince iki şey hatıra gelir:

1 — Orduyu güden kumanda heyeti,

2 — Ordu kitlesinin kendisi...

İnkılâp ordusunun komuta ve kurmay heyeti: İNKILÂPÇI PARTİ olur. Ona kit. lelerin «KEŞİF KOLU» (öncüsü) adı ve. rilir.

İnkılâbın ordu kitlesi: doğrudan doğ ruya alt tabakalar, yani bütün ezilen ve soyulan halk «KİTLE» leridir.

İnkılâbı yürütecek olan insan gücü: inkılâp partisiyle inkılâp kitlesinin birli ğinden ve beraberliğinden doğar.

Ne yalnız başına keşif kolu, ne yalnız başına kitle inkılâbı başaramaz. Yalnız başına kurmay heyeti mühabere edemiye- ceği gibi, erkanı harbiyesiz ve kumandan- sız bir ordu da müharebeyi kazanamaz. ikisinin de aynı zamanda var olması, bir olması şarttır. Bunda anlaşılmiyacak birşey yoktur.

Tarihte ne zaman inkılâpçı bir sınıf doğdu ve geliştirse, o zaman daima bu inkılâpçı sınıfın karakterlerine uygun bir şefler kadrosu, bir inkılâp keşif kolu mey- dana geldi.

Bu demek değildir ki tek başına kitle herşeye yeter, keşif koluna hacet kalmaz.. Hayır, söylenmek istenen şey şudur: İnkılâp gibi keşif kolunda karakterini ta- yın eden ve icabettiren faktörler kitlelerin halinde ve durumunda yatar. Kediye gö re budur, vücuduna göre uzvu bulunduğu gibi, kitlesine ve sınıfına göre de partisi olur.

Bütün gerçek inkılâpların motoru her zaman büyük yığınlar ve geniş kitleler- dir. Tarifi ıktızası, kökten bir değişiklik demek olan inkılâp kitlesiz olamaz. Kitle- siz bir sosyal inkılâp tasavvur etmek an- cak kitlelerin inkılâpçı teşebbüs kaabiliye- tine inanmayanların yahut o teşebbüs ka- biliyetini kendi çıkarlarına aykırı gören mürteci sınıf ve zümre demagoglarının har- cıdır. Kitlesiz inkılâp fikri kitle menfaat- lerine ve bizzat inkılâba ihanet düşüncesi- dir.

Öyle ise herşeyden önce, inkılâp ile kitlenin münasebetini arayacağız. O sırada şüphe yok kitleyi mücerret, kendi başına ele almiyacağız. Kumanda ve kurmay he- yetiyle, keşif koluyla, inkılâp partisiyle birlikte ve karşılıklı münasebet halinde göreceğiz.

II — İnkılâp kitlesi nedir?

İnkılâp kitlesi deyince, evvelâ onun KEMMİYETİ yani sayısı hatıra gelir. Bu sayı, tekrar edelim, alabildiğine çok ola-

cak; yüzler binlerle değil, milyonlar onmil- yonlarla sayılacaktır.

«Rus İnkılâbının bilhassa teyidettiği şu esaslı Marksist dersi unutmamalıyız: kuvvetleri on milyonlar içinde talim ter- biye etmelidir. Siyasette pek az (olan şey) hesaba katılmaz; siyasette pek az (olan şey) hiç mânası olmayan kemmiyet diye bir yana bırakılır.» (V.I.U.: Sovyet İktida- rının Vazifelerine Dair Nutuk», 29.4.1918, C. XV, s. 233)

Bu on milyonlarca kitlelerin KEYFİ YETİ (kalitesi) nasıldır? Yani, hangi in- sanlar kitle sayısına girerler? Tek sözle bütün çalışan ve ezilenler kitledendir:

«Bolşevizm'de ve Rus Oktobr İnkılâ- bında başlıca ve öz olan şey, siyasete, bil- hassa kapitalizm düzeni altındaki bütün ezilenleri çekmektir. Bu ezilenler, hüküm- darlık zamanında da, demokratik burjuva cumhuriyeti zamanında da kapitalistler ta- rafından da ezildiler, aldatıldılar, çapul e- dildiler. Toprak, fabrika ve imalathaneler üzerinde şahsi mülkiyet saklı kaldıkça, ka- pitalistler tarafından halk emeğinin böyle- ce ezilmesi, aldatılması, çapul edilmesi ö- nüne geçilemezdi.» (V.I.U.: «Emekçilerin Milletlerarası Günü», 4.3.1921, C. XVII s. 99)

Demek millet içinde her ne biçim ve kim tarafından olursa olsun ezilip soyulan bütün çalışan insanların toplamı inkılâ- bı başaracak olan kitledir. Bu tarife göre inkılâp kitlesinin iki şartı vardır:

1 — ÇALIŞKAN kitle olmak,

2 — EZİLİP SOYULAN (istismar e- dilen) kitle olmak...

Ezilmeyenler zaten inkılâp isteyemez- ler. Ancak, inkılâpçı olmak için yalnız e- zilmek yetmez. Bilhassa çalışıp soyulmak, emekçi olmak şarttır. Hazır yiyen Osmanlı fodlaacıları, Romanın tayıncı ayak-takımı, yahut Faşizmin beslediği aylıklı serseriler kalabalığı: topluluğun en aşağı tabakası oldukları halde, ezilmekten ve hakaretten kurtulamadıkları halde, inkılâp kitlesi için de sayılamazlar.

Bütün toplulukların tortusu «lumpen- proletarya» (paçavra işçi sınıfı) tabakala- rı kadar sefalet ve hakaret çeken yoktur. Gene de o gibilerin çoğu ancak irtica uşak

hıgını yaparlar ve inkılâbı arkadan vururlar.

III. — *Inkılâp öğreticidir:*

Inkılâp için şüphesiz topluluğun uzun bir tekâmül devresi geçirmesi gerektir. Bununla birlikte, inkılâpta kitlelerin fiilen rol oynaması ve inkılâbın anlaşılması için, o tekâmül devrinin bilgileri hiçbir zaman yeterli olmaz. Ata binmeyi öğrenmek için ata binmek nasıl gereklyse, tıpkı öyle, inkılâbı başarmak ve öğrenmek için de bilfiil inkılâba girmek şarttır. Hele sınıf topluluk şekillerinde her türlü maddî, manevî tazyikle uyuşturulup gözlerine perde çekilen kitleler için inkılâbı TEORİ (nezariye) ile anlamaya hiç imkân yoktur. Mutlaka inkılâp PRATIĞİ (amelîyesi) lâzım gelir.

Bunun üzerine şöyle denilecektir: Inkılâp ansızın olan bir alt-üstlüktür. O kadar kısa zaman içinde yüzyıllar boyu बनाılmış olan milyonluk kitleler bir göz açıp kapamada inkılâbı nasıl öğrenebilirler? Daha doğrusu, inkılâbı öğrenmeye vakit bulabilirler mi ki, katılıp inkılâbı gütsünler?

Evet (inkılâpların büyük rollerinden biri de yalnız kitle HAYATI'nda değil, kitlele hayatı ile birlikte kitle ruhunda, kitle ZİHNİYETİ'nde dahi o zamana dek görülmemiş yaman alt-üstlükler yaratması ile belirir. Bu yüzden onlarla yıl süren tetrici tekâmül devrinin binlerce ve yüzbinlerce kürsü nutkuna ve propagandalara karşı, kitleler az çok ilgisiz kalabilirler. Birkaç haftalık inkılâbın yıldırım dersi ile aynı kitleler gözlerini faltaşı gibi açarlar. Topluluk hayatının en karışık davalarına mânen uyanırlar. Kimin ne deyip ne yapmak istediğini iyice kavıyarak en karanlık meseleleri kitle içgüdüsüyle aydınlatır ve bir vuruşta çözer.

Bütün tarih tecrübelerinin ispatladığı gibi, inkılâbın ruhlarda yarattığı bu manevî inkılâp, inkılâbın verdiği en unutulmaz derstir. Bu dersin okulu gene inkılâptır. Çünkü, ancak inkılâp günlerinde iş sözün yerine geçer. Herkesin bir zaman söyledikleriyle şimdi yaptıkları yüzleşir. İşin içyüzü ortaya çıkar. Yalan söyleyenlerin

maskesi düşer. Sözü özüne uyanı halk görünür. Akla kara ayırdeğilir.

«Her inkılâp koskoca halk kitleleri hayatında sarp kopuşmalar yaratır. Bu türlü kopuşmalar olgunlaşmadıkça modern inkılâp doğamaz. Her insanın hayatındaki kopuşmalar nasıl insana pek çok ders verirlerse, insanın önüne pek çok intikaller ve intibalar çıkarırsa, tıpkı öyle, inkılâp ta bütün millete kısa zamanda en özlü ve değerli dersleri verir.

«Milyonlar ve on milyonlarca insan inkılâp zamanı her bir haftasında, alışılmış uyuklama hayatının bir yılında gördüğünden fazla ders alır. Zira halk bilhassa hayatın sarp kopuşmaları sırasında hangi halk sınıflarının falan veya filân hedefleri takibetmek istediklerini, hangi hedefleri ele geçirmek istediklerini ve o hedefleri hangi vasıtalarla gerçekleştirdiklerini açık göreceğ durumda bulunur.» (V.İ.U.: «Anayasa İllüzyonlarına dair», 1917, C. XIV, Ks. II, s. 31)

Inkılâp yalnız kitleye mi ders verir? Elbette hayır.

Inkılâp kitle ile birlikte ve kitlenin aracılığı ile keşif kolunun kendisine, kitle partisine, inkılâbın erkânı harbiyesine de adım adım takibedilecek, öğrencilecek büyük dersler verir.

Inkılâp kitle kadar keşif kolu için de aynı zamanda bir mekteptir. Kitle gibi onun öncüsünü de inkılâp okulu yetiştirir. Yalnız inkılâp okuluna girmeyi becermek ve ondan ders almayı bilmek başlıca hünerdir. Inkılâp her zaman ders verir, ama verilen dersi kavramak için ayrıca uğraşmak şarttır. Yoksa inkılâbın verdiği ders bir kulaktan girip öbüründen çıkabilir.

Hayatın her dersi gibi inkılâbın derslerini de izlemek, derleyip toparlamak ve esashca etüd edip kavramak bilhassa inkılâp keşif kolunun boynuna borçtur. Onun için büyük inkılâpçılar her inkılâp hamlesinde hep şöyle haykırmışlardır.

«Hiç şüphesiz inkılâp bize ders verir; halk kitlelerine ders verir. Ama şimdi parti mücahitleri için mesele şundan ibaret: Inkılâptan azıcık olsun ders almayı düşünüyor muyuz?» (V.İ.U.: «Demokratik Inkılâpta Sosyal Demkorasinin İki Taktiği», Önsöz, Eylül 1905, C. VI, s. 309)

IV. — İnkılâp Dersini Kitle Verir

İnkılâp öğreticidir diyoruz. Kitleye ve keşif koluna ders verir. Ama inkılâp mücerret, elle tutulup gözle görülmez bir kuvvet midir?

Hayır, İnkılâp KİTLELERİN HAREKETİ, hem de sıçrama hareketidir. Tabiiatta «kuvvet», «enerji» denilen hadiseler nasıl «madde»nin bir açığa vuruşu ise, tıpkı öyle, inkılâpta kitlenin bir açıklamasıdır. Maddesiz kuvvet, yahut kuvvetsiz madde tasavvur etmek ne kadar gülünç ise, kitesiz inkılâp, yahut inkılâpsız kitle tasavvur etmek te ondan daha fazla utanmazca bir demagoji olur.

Onun için inkılâpta kitlenin ayaklanmasını kaldırım «cemmi gâfiri» diye omuz silkerek küçümseyenler, umumiyetle güdük burjuva reformlarını mistikleştirip kitle hareketini baltalamak isteyen inkılâp düşmanı kaba burjuva usaklarıdır. («Kadro» cu mürtedler gibi)

İnkılâp öğreticidir derken, inkılâp bilgisi ancak kitle hareketinden alınır, yalnız kitle öğretici olur mânâsı anlaşılmalıdır. İnkılâp kitleye ve keşif koluna ders verir derken, murat edilen fikir şudur: kitle kendi hareketiyle gerek kendi kendisini, gerek öncüsü olan keşif kolunu öğretip yetiştirir. Tek sözle, inkılâbı yapan da, yaptığı hareket içinde kitleyi ve keşif kolu nu terbiye edip yetiştiren de gene kitle olur.

«Tarihte inkılâplar on yıllar ve yüz yıllar zarfında olgunlaşmış zıtlıkları aydınlık sathı çıkarırlar. İnkılâpta hayat alışılmadık bir zenginlik kazanır. Hep gölgede kalan ve bu sebeple hükümeti elinde tutanlarca bilmezlik ve umursamazlıkla karşılanan kitle, faal mücadeleci olarak siyaset sahnesine fırlar. Bu kitle, deneme adımları atarak, yolu yoklayarak, üzerine vazifeler olarak kendisini ve bütün ideolarının teorilerini denemeden geçirerek, her şeyi gözleri önünde tutmak suretiyle, pratikçe (bilfiil) kendi kendisini talim ve terbiye eder. Bu kitle kendini tarihte devcesine büyük cihan vazifesinin icabettirdiği yükseklikte tutmak üzere kahramanca gayretler gösterir ve tek lük bozgunlar ne kadar büyük olurlarsa olsunlar, kan sel

leri ve binlerce kurban bizi ne denli şaşır-tırsa şaşırtsın: kendiliğinden anlaşılır ki, kitlelerin ve sınıfların bizzat inkılâpçı mücadele akışı içinde o doğrudan doğruya aldıkları terbiye ile hiçbir şey, hiçbir zaman mukayese dahi edilemez.» (V.İ.U.: «Solcu Çocuk Hastalığı», 1920, C. XVIII s. 179)

B — Kitle İle Partinin Karşılıklı Münasebetleri

Şimdiye kadar gelmiş geçmiş birçok inkılâplar oldu. Bunların inkılâp sırasında kitle ile keşif kolu arasındaki münasebetler üzerine verdikleri büyük dersler pratik bakımdan şu cümle ile özetlenebilir: «Tek başına keşif kolu ile zafer hiçbir vakit kazanılamaz.» (V.İ.U.: «Solcu Çocuk Hastalığı», 1920, C. XVIII, s. 179)

Bunun anlattığı şey şudur: kitle ile keşif kolu arasında tam bağlılık ve tam güvenlilik bulunmadıkça inkılâp üstün gelemez. Ancak o güven ve bağ bulunursa inkılâba girilirken kitlelerin zafere götü rüleceğinden emin olunabilir.

Bundan önce kitlenin inkılâp içindeki rolünü belirttik. Şimdi inkılâba giren kitle içinde partinin rolü üzerinde duracağız. Partinin inkılâp kitleleri önündeki durumu bilhassa şu iki istikamette toplanır:

1 — Kitleyi kendi denemesiyle İNANDIRMAK;

2 — Kitlenin yaratıcı teşebbüsüne İNANMAK...

Bu iki prensip doğru dürüst kavranmadıkça kitle hareketini gütmeye değil, üstün körü anlamaya bile imkân yoktur.

1. — Kitleyi kendi denemesiyle inandırmak

Burada ikisi promis (mukaddeme) ve birisi onlardan çıkan netice olmak üzere üç mantık meselesi önümüze dikilir.

Birinci term: Zor yere ine

Tarih insan kitlelerinin hareketinden doğar. Yani kitleler yalnız inkılâp zamanları değil, her vakit hareket ederler. Kitleler bu hareketleri sırasında hep bir sıra kanaatlerle yürürler ve yürütülürler.

Yakından bakılacak olursa ezilip soyulmanın hak ve vazife sayıldığı istismar topluluklarında kitleleri yürüten şey onla

rın kanaatlerinden çok uğradıkları zordur. Halk sömürülmeye gönül rızası ile katlanacağı zaman bile, ekonomik yahut politik ve benzeri bir sıra zorlara uyar. Harbe çö-
ğü zaman kanaatinden çok hâkim olan teşkilât zoruyla girer.

İnkılâbın bir harp olduğunu, hem de çok yaman fedakârlıklar harbi olduğunu gördük. Kitleler inkılâba nasıl atılırlar?

Şüphesiz bu atılış hiçbir zorla, yani dıştan gelen kişi zoruyla yapılamaz. İnkılâpçıların zaten ellerinde öyle bir zor gücü yoktur. Kitleye karşı kuvvet ve zorbalık kullanmak irticam ve sömürmenin işidir. İnkılâp ise her zaman belirli bir sömürme şeklini kaldırmaktır. Hele proletarya inkılâbı yeryüzünde her türlü sömürüye son veren alt-üstlüktür. Öyle ise proletarya inkılâbını kitlelere zorla kabul ettirmek akla gelemez.

Kitleyi inkılâba getirmek için inkılâbın doğruluğuna, iyiliğine, yararlılığına ve güzelliğine inandırmak icabeder. Zorla güzellik olmaz.

Derebeğilik topluluğun gelişmesine engel olmaya başlayınca onu devirmek isteyen burjuvalar işçi, köylü ve esnaftan ibaret halk kitlelerini burjuva inkılâbına zorla çekmediler. Tersine, ortalığı kesen, derebeği zoruna karşı hürriyet, adalet eşitlik gibi vaatleri öne sürerek, vaadlere kitlevi inandırarak inkılâp hareketini güttüler.

Hem alt.sınıf durumunda olanları iktidara karşı inkılâba götürmek için kim zorlayacaktı? Alt.sınıfını mümessilleri olan inkılâpçı parti mi?

Böyle bir iddia ne dediğini bilmemek olur. Kendi SİNİFİ'ne karşı zor kullanacak bir parti herşeyden önce o sınıfın mümessilli olmaktan çıkar; o sınıfa düşman bir parti haline gelir.

Tarihte kendi sınıfına karşı zor kullanan hakiki sınıf mümessili bir parti görülmemiştir. Meğer ki o parti sınıfı için den avlamak kastı ile sınıf adını maske gibi kullanan bir kuruluş olsun. Birinci Cihan Harbinden sonra İkinci Enternasyonalın Sosyal Demokrat ve Sosyalist İşçi Partileri böyle davrandılar. Ne var ki bu partiler işçi sınıfının içinde burjuvazinin ajanı olan kuruluşlardır.

Burada konu edilen şey bilhassa proletarya inkılâbı olduğuna göre, başka bir soru hatıra gelir. İşçi sınıfının partisi yalnız işçi sınıfını kendi kanaatine getirdikten sonra öteki halk tabakalarına karşı zor kullanamaz mı?

Hayır. Çünkü bir yol sosyalist prensipçe buna imkân yoktur. Proletarya inkılâbı topluluk içinde yalnız bir sınıfı değil, proletaryanın kendisi de dahil olmak üzere bütün sınıfları ortadan kaldırmak için yapılır.

Meselâ burjuva inkılâbı derebeği sömürsünü kaldırıp onun yerine sermayenin sömürsünü geçirdi. Bu yüzden kapitalist düzen kurulur kurulmaz, işveren sınıfı hemen eski müttefikleri olan halk tabakalarına karşı, işçilere ve köylülere karşı «nizam» adına cebir ve şiddet kullandı ve bu uğur da büyük emlak-arazi sahipleriyle elele verdi. Proletarya inkılâbı ise insanın insan tarafından her türlü ezilip soyluşunu kaldıracaktır. Onun için inkılâp sırasında değil inkılâptan sonra dahi bütün çalışan ve ezilen kitlelerle elele vermek zorundadır. Bunu anlamıyanlar ancak yarı-anarşist inkılâp hainleridir. İşçi sınıfı ile öteki çalışan tabakalar arasında esaslı hiçbir menfaat ayrılığı yoktur.

İnkılâp demek zor gören mahkûm alt bir sınıfın zor kullanan hâkim üst.sınıfa karşı başkaldırısıdır. Alt.sınıfın mahkûm vaziyetinde tutulması için her türlü silâhtan tecrit olunması gerekir. Onun için alt.sınıflara karşı silâhli adamları ve hapishaneleriyle kurulu bütün bir devlet teşkilâtı üst.sınıfın elinde bulunmalıdır. Bu bakımdan gerek silâh ve gerek başka zor ve şiddet vasıtaları üst.sınıfın tekelindedir. Alt.sınıfın mümessilleri için böyle bir imkân yoktur.

İnkılâp keşif kolunun önünde kitleye tesir edecek bir tek yol kalıyor: İKNA (inandırma) yolu. Kitleyi inkılâbın lüzumuna, doğruluğuna, kaçınılmazlığına ve yararlılığına inandırmalıdır. Bu yapılmadıkça inkılâbın motoru olan kitle harekete geçemez. Hareket ne kadar büyük olursa o kadar büyük kitleleri ikna etmek, inandırmak gerekir.

«Tarihi bir hareket ne kadar çok kıvrımlı, ne kadar çok geniş ise bu harekete

katılan insanlar ne kadar çoksalarsa, ve buna karşılık yaratmak istediğimiz teşkilât ne kadar derinse, harekete o kadar daha çok dikkat ve ilgi göstermek ve bu hareketin zaruriliğine yeni yeni milyonları ve yüz milyonları ikna etmek lâzımdır.» (V.I.U.: «C.H.K. ya Nutuk», 22.12.1920, C. XVII, s. 413)

İkinci term: deneme yoluyla ikna:

İnkılâp için kitlelerin zorla sürüklenmesi değil, inandırılarak yürütülmesi gerekiyor. Bu iş nasıl yapılacak? Milyonlarca insan hangi yoldan inkılâba kanaat getirecek? Ne türlü ikna edilecek?

Sadece propaganda ve tahrikâtla (ajitasyon) mı?

Bir yol inkılâptan önce kapitalist topluluğunda bulunuyoruz. Orada herşey gibi propaganda ve tahrikât dahi (başka hiçbir şey istemese) mallı iktidar ister. Mallı kudret ise, üst.sınıfların elindedir. Millî ve mahalli meclislerden en basit basın-yayına kadar, gerek sözle gerek kalemle halka hitabedilecek bütün kürsüler sömürücülerin inhisarındadır. Onlarla yarışa güç kalkışılır.

Ayrıca, siyasi tazyikler ve sınırlandırmalar, kapitalist devletin ve adli cihazlarının «KANUNİ» müdahaleleri, gizli açık polislerin bitmez tükenmez örfi ve GAYRİKANUNİ takipleri, tehditleri, baskıları, provokasyonları ve ilh. ve ilh. vardır.

Gerçi anayasalarda âdet yerini bulsun diye, şekilce çizgiştirilmiş haklar, fikir, kalem, söz toplantı ve ilh. hürriyetleri o kanunlu kanunsuz tertiplerle geniş kitleler için sifıra indirilir. Hele küçük milletlerde ve geri ülkelerde şahsi, keyfi muameleler halka ve mümessillerine karşı en rezilce tecavüzlere kapı açar.

Ancak, o itçe siyasi baskıların nisbeten kitaba uydurulduğu en parlak batı demokrasilerinde bile, propaganda ve tahrikât hürriyetleri zaman zaman lafta kalır. Ufak tefek buhranlı devirlerde her türlü demokrasinin yerine dipçik kuvveti geçer. En normal devirlerinde dahi hürriyetleri tatbik edecek madde imkânları, iktisat ve finans vasıtaları her zaman kıttır. Üstün

sınıfların maddece zengin propaganda ve tahrikât imkânları ile kıyaslanamaz.

Bütün bu garıtlar altında propaganda nedir? En sonunda bir sözdür. Kitleler binlerce yıldan beri yalan icadedilip aldatma vasıtası haline getirilmiş olan söze artık kıymet vermemektedir. Sınıflı topluluk kurulabilir üst.sınıfllar yüzyıllar boyu hep yalan yağdırmış, yalan taşımıştır. Böylesine bir «sosyal düzen» içinde kim ki me inanabilir?

Mesela Mister Churchill (Çörcil) İngiliz finans.kapitaline dayanan dünya ajans endüstrisi ile bütün milletlere: küçük milletlerin hukukunu korumak, faşizmin orta-çağ barbarlığını yıkmak ve insanlığı zulümden kurtarmak gibi hasbî maksatlarla harbettiğini haykırıyor. New York belediye reisi:

«Nazilerin zaferi, işçiler için yüksek hayat standardı, yüksek yevmiye ve idealer yerine zıندانlar vücuda getirecektir,» diyor. (16.1.1941, Gazeteler)

Buna bakılınca Anglo.Amerikan kapitalizmi nerede ise ezilen proleterler için harbetmektedir.

Ona karşılık Musolini 10.6.1940 günü saat 10.00 suları Venedik sarayında verdiği harp nutkunda «PROLETER VE FAŞİST İTALYA» adına şöyle konuşuyor:

«Bu harp, fakir, lâkin kol bakımından zengin milletlerin, dünyanın bütün zenginliklerinin ve bütün altınını inhisarını sıkıca ellerinde tutan sömürücülere karşı mücadelesidir.»

Hitler ondan da baskın çıkıyor ve Alman ağır sanayinin en kalın sesiyle şöyle böğürüyor.

«Plütokrat demokrasiler kapitalizmin muzaffer olmasını istiyorlar. Fakat biz Nasyonal Sosyalist topluluğun zaferini temel almak istiyoruz.»

Bu hem nasyonal (milliyetçi) ve hem sosyalist olan topluluk nasıl seymiş? Hitlerler yemin ederek açıklıyor:

«Bütün sınıf ve mevki farklarını tasfiye etmek» ülküsü imiş Nazi topluluğu. Ve ilave ediyor Hitler: «dönmek niyetinde isem recmedilmeye (taşla öldürülme cezasına) lâyık gereksiz bir insan olurum.» (Hitler'in nutku, 1.2.1941 Gazeteler)

Alman Führeri de İngiliz kralı da

«ALLAHIN BİZİMLE OLACAĞINA KA. NİM» diyorlar. Yani cihan katliamını ha zırlayıp kışkırtanlar sömürüyü kaldırmak, zulmü yok etmek, işçileri kurtarmak ve ilh. için harbettiklerini tekrarlayıp duru- yorlar. Bütün o emperyalist ülkelerde kit- lelerin mümessilleri ses çıkaramıyorlar. Proleteryanın keşif kolu partisi Almanya' da «KONSANTRASYON KAMPI»na, İn- giltere'de «KANUN-DIŞI»na atılmıştır... Şimdi kitle bütün bu işittiklerine inansın mı? Şüphesiz gerek Hitlerin, gerek Çör- gillerin kimler adına konuştuklarını, dil- lerinin altında ne sakladıklarını bilmek ge- rekir. Bunun için her ikisinin de geçmişi- ni, şimdiye dek ne yaptıklarını, şimdi ise yapmakta olduklarının özünü bilimce araş- tırmak, işin içyüzünü anlamağa yeter. A- ma bunu değme profesörler bile hâkim işveren düzenin safında batıl itikatlarının büyüünden kurtulamadıkça yapamıyor- lar.

Ya yüzyıllardan beri sersemletilmek i- çin kafası binbir hurafe ile doldurulmuş ve gözünü açmaması için karnı aç zihni boş bırakılmış cahil ve yoksul kitleler ne yapın? Günde üç öğün karın doyurmayı mı düşününler, yoksa oturup «ilmi tetki- kat» yaparak mı vakit geçirsinler?

Onun için şu «YALAN DÜNYA»da yapılacak sözde kalmış propaganda ve tahrikâta alt tabakaların inanmasını iste- mek veya beklemek hayli saflık olur.

Bundan propaganda ve tahrikâtın ge- reksiz olduğu neticesi mi çıkar? Hiçbir vakit. Yalnız inkılâp propagandasının ve tahrikâtının kitlelerce kabul edilmesi için bir sıra «müeyyideler» gerekir. Bu müey- yidelerin en şaşmaz değer taşıyanı «DE. NEME» (Tecrübedir). Kitle bütün söyle- nenleri kendi pratiği ile denemelidir.

«Ve gerçekten bütün sınıfın, gerçek- ten geniş emekçi kitlelerinin, kapitalce e- zilen kitlelerin o duruma gelmesi için (ya- ni keşif koluna yardımcı olması için), yal- nız propaganda, yalnız tahrikât azdır. O- nun için bu kitlelerin kendilerine has sı- yası denemeleri gerekir. İşte şimdi yalnız Rusya'da değil, fakat Almanya'da dahi göze çarpan bir kuvvetle ve bariz surette feyd olunan bir büyük inkılâbın öz kanu-

nu budur.» (V.I.U.: «Solcu Çocuk Hasta- lığı», s. 179)

Kara kitle herkesin söylediğini dinler. Bu söylenenler içinde inkılâp gibi büyük fedakârlık isteyen kanlı kavgaya birden bire kanaat getiremez. Bu hal fedakârlık- tan kaçındığı, yahut döğüşmekten kork- tuğu için değildir. Kitle her zaman sömü- rüldüğü ölçüde her fedakârlığa ve döğüş- meye hazırdır. Fedakârlık ve mücadele yi- ğınlar için yemek içmek kadar tabii olmuş- tur. Kitle inkılâba candan taraftardır. Ya- şadıkça inkılâbı her an ister.

Ancak yığınlar kuru hissiyatçı ve üto- pist değildirler. Kitle göze alacağı fedakâr- lığın gerekliliğine, doğruluğuna ve yerinde harcanmış olduğuna inanmalıdır. Kitle bü- tün filozoflardan üstün başarılı bir pratik zeka ile yalnız fülüyata, yalnız olanlara l- nanır. Gözü önünde lâf olarak değil, iş o- larak akıp geçen hadiseleri kendi hayatıy- la ölçerek hüküm verir. Hele harekete geç- mek için mutlaka kendi denediği kanaatle rime uyar.

Meselâ harpten önce Çemberlâyin de Hitler de sırf «sulh» için çalıştıklarını bağı- rıyorlardı. Sosyalistler ise yıllardan beri «faşizm demek harp demektir» parolasını attılar. Çemberlâyn'ın Hitlerizmi alttan al- ta beslemekle ve sonra kalleşçe barıştan bahsetmekle, yeni bir cihan harbini hazırla- maktan başka birşey yapmadığını gerçek sosyalistler her zaman söylediler.

Netice ne oldu?

Çemberlâyn ve Hitler İkinci Cihan Sa- vaşını tutuşturdular. Ondan önce sosyalis- tin mi, yoksa kapitalistin mi doğru söyle- diğinden kitle kararsız kalmış olabildi. Savaş patladı. Kitle derisiyle, kemigiyle, hayatıyla tecrübe etti ve gerçek sosyalist- lerin doğru konuştuklarını kavradı.

Bugün Çörçil faşizmi kaldırmak için, Hitler kapitalistlerin «zulmünü» kaldır- mak için döğüstüklerini ilân edip duru- yorlar. Gerçek sosyalistler iki tarafın da finans.kapital adına dünyayı paylaşmak istediklerini ve yalan söylediklerini bildiri- yorlar. Yarın gene gerçek sosyalistlerin dedikleri çıkacak ve o zaman kitleler zap- tedilmez bir hızla doğru söyleyen proletar- ya inkılâbının kurtuluşuna can atacaklar- dır.

Kitlenin bu hususiyetini, bu kendine has anlayışını hesaba katmadan hareket etmek, kitle mümessillerinin ve inkılâpçı partinin kendisi için de doğru değildir. Bizzat parti de en şuurlu görüş ve gidişlerini kitlelere kitle huyunca, suyunca, kitle yolunca anlatmalı ve kabul ettirme lidir.

«Milyonlarca insanın kendi hususi hayatlarının öğrettiği şey parti kanaatleri ile mutabık düşmedikçe, o milyonlarca insan bu kanaatlere hiçbir zaman kulak asmaz.» (V.İ.U.: «Tüm Rusya Köylü Mebusları Cel. sesinde Nutuk», 22.5.1917, C. XIV, s. 161) *Mantiki netice: Kitleye dediğini yapmalı*

Madem ki kitle inanırsa yürür, kitlenin inanacağı şey ise eli ile tutup gözü ile göreceği şeydir, o halde, kitleyi yalnız harekete geçirmek için değil: giriştiği harekette sonuna kadar dayandırmak için dahî ona her gün yeni ve ileri bir hamle içinde inkılâbın maddece belgelerini ve faydalarını tattırmak lâzımdır. Bütün atılan şiarları hayatta gerçekleştirmeli, fakat gerçekleştirilemeyecek şiarları atmamalıdır. O zaman inkılâbın önüne duracak hiçbir kuvvet kalmaz:

«En son kara işçiler, herhangi işsizler, her ev-kadını, bütün dağınık köylüler görürlerse ki, gazetelerde değil, kendi gözleri ile görürlerse ki, proletarya iktidarını zenginliğin önünde iki büklüm oluyor, fakirlere yardım ediyor; görürlerse ki bu iktidar inkılâpçı tedbirler önünde duralamıyor: fazla mahsülleri hazır yeyicilerden alıp açlara veriyor, evsizleri zengin mahallelerine zorla yerleştiriyor, sü-tün parasını zenginlere zorla verdirterek bütün fukara evlerinin çocukları yeterince beslenmedikçe zenginlere bir damla bile süt vermiyor, toprak emekçilere geçiyor, fabrika ve banka işçi kontrolü altına geçiriyor, milyonların zenginliklerini gizlemleri durmaksızın (tedricsiz) ve ciddi cezalar bekliyor... İşte vakta ki fukaralar bütün bunları görürler ve hissedip denerler, o zaman: kapitalistlerin ve kulakların (zi-raat burjuvalarının) hiçbir kuvveti, tekmil cihan finanskapitalinin ortalıkta dönen yüz binlerce lirasının gücü halk inkılâbını altemez; bilâkis halk inkılâbı bütün dün yayı yener. Çünkü bütün ülkelerde sosya-

list devrim olgunlaşmaktadır.» (V.İ.U.: «Bolşevikler Devlet İktidarını Muhafaza Edebilecekler mi?» C. XIV, ks. II, s. 250)

II. — *Kitlenin yaratıcı teşebbüsüne inanmak*

Kitleyi kendi denemesiyle inandırmak için herşeyden önce kitleye inanmak lâzımdır. Kitleye inanmak deyince, yalnız aşağı tabakaya yukarıdan bakmaya alışmış burjuva münevverliğinin böbürlenişini bir yana atmak yetmez. Şüphesiz «kaba kitle», «cahil yığın», «atıl insanlar», ve ilh. diye afakonları kalkanlar, kitleyi hâkim sınıf elinde ham-madde ve cansız âlet gibi bırakmak isteyenlerdir. Onlara tarih sillesi dersini her zaman verir.

Burada bilhassa kitleci olanların, hakikaten samimeyetle yığın hareketine gönüllü bağlayanların bilmeleri gereken şart aranır. Kitleye karşı plânotik sevgi beslemek, yahut yüksek ilânî aşklar etmek kitleye inanmak değildir. O gibi aşklar bütün plâtonik aşklar gibi hayatın dili olan kitlenin dilini anlamıyarak çarçabuk şaşırıp bezerler. Kötümser, şaşkın ve bezginler ise hiç kimseyi ikna edip inandıramazlar.

Madem ki inkılâp yalnız kitlenin işidir ve ancak onun tarafından yapılabilir, asıl büyük işi kitlenin yapacağına inanmalıyız, kitleyi o işi yapmaya nasıl inandı-rabiliriz?

Birinci Had: Teşkilâttaki Kitleye İnanmak

Keşif kolunun kendisi, yani parti teşkilâtı ancak şuurlu bir azlığı içine alabilir. Bu teşkilât dağınık yığınlar içinde tesirli olabilmek için ayrıca milyonlarca kişilik kitleleri içine alan yığın teşkilâtları bulmalıdır.

Kitle teşkilâtları nasıl doğacaktır?

Eğer onu daima keşif kolunun doğru dan doğruya her yere erip yetişerek yaratması bekleniyorsa: çok beklemek ve az iş yapmak, hatta davayı tehlikeye düşürmek ortaya çıkabilir. Büyük yığın teşkilâtlarını yaratmak için keşif kolunun kitleyi işbaşına seferber etmesi çok defa yeterli olur. İşin başa düştüğünü gören kitle her işin ancak lâyıf olduğu teşkilâtlarla

yapılabildiğini kavramakta gecikmez. Hele bugün işçi sınıfı gibi bir halk nüvesi kitle içinde bulunursa, teşkilatlanma daha tabiileşir.

Bütün bu teşkilatlanma sırasında kitlelerin teşebbüsüne ve teşkilât kabiliyetine inanmak birinci şarttır. Onun için, hatta parti iktidar mevkiine geldiği zaman dahi, «yürüyemiyoruz» diyenlere büyük inkılâp sefi şöyle seslenmiştir:

«Köylerde köylüler toprağı alsınlar; işçiler fabrikaları ve işletmeleri ellerine geçirsinler: dört bir yanda herşeye kudretli teşkilâtlar fıskırır.» (V.I.U.: «C.H.K. Adam larına Bildiriş», 11.1.1919 C. XV, s. 91)

Böyle davranılırsa parti bir lokomotif olur, kitlenin yarattığı vagonları birbirine ve kendisine bağlayıp demir yol üstünde harekete getirir.

Ancak, kitle teşkilâtlarını kitle yaratır demek, yığınlar teşkilâtlanırken keşif kolu yan gelip yatacak demek değildir. Her şey kendiliğinden olmaz. Kitle teşkilâtlanırken, parti hep en güç, en temelli işleri üzerine alacaktır. Her zaman yeni teşkilât biçimleri ve parolaları ortaya atacaktır. Kitlelerin kendi içinde teşkilâtçı güçleri hızlandırmak üzere öne düşecek, örnek olacak, misaller verecek, yapılanları kontrol edecek, her an hesap verecek, hesap alacaktır.

Gene de bütün bu çabalar ve işler ortasında hiç unutulmayacaktır ki geniş yığınların teşkilâtçı eğilimleri ve girişkin güçleri olmaksızın hiçbir şey yapılamaz. Ancak kitlelerin seferber edildiği yerde görevler yerine getirilecektir.

İkinci had: harekette kitleye inanmak

İnkılâp teorisi: inkılâp hareketinin genel kanunlarını sezer ve çizer. Bu kanunların hayatta ve her memlekette oranın gerçekliğine uygun olarak, tamamıyla özel ve ayrıntılı tatbikatı yapılmalıdır. Bu uygulamada ortaya çıkacak konkret, ihtimaller ve bütün hareket şekilleri hazır reçeteler halinde verilemez. Marks'ın deyişi ile: «Geleceğin lokantası için Kontvarl hazır reçeteler» verenler gelecekteki topluluk biçimlerini softanın cennet cehennemi tasvir ettiği gibi, bire dek hikâye edenler ya kuruntucu ütöplüler yahut şarlatan demagoglardır.

Bir topluluğu yaratacak olan şey ne en dahi filozofun kafasındaki uydurmalar, ne de dünyaya kapalı tarihin ilhamları ve temennileriyle olmaz. İnkılâbı de, inkılâp hayatını ve inkılâpçı düzeni de yaratacak olan güç, yığınların hareketidir.

Kitleler, yerine ve zamanına göre en umulmadık ve beklenmedik orijinal gösterilerle yürürler. Yığınların varacakları hedef, gidecekleri yön önceden kestirilebilir. İlim, bir önceden görüdür. Ama, kes tirilen hedefe varırken kitlenin yapacağı zik-zaklar, kazanacağı çabukluk, çizeceği yönüne vaktinden önce elifi elifine tesbit edilemez. Öyle olsaydı, inkılâpçılıktan daha kolay birşey tasavvur edilemezdi.

Kitle hareketi ancak yığınlar yakından güdülerek tayin olunabilir. Bütün mesele hareket halindeki yığınlardan kopuşmamayı bilmektir.

Bir kaba örnek verelim. Dağ başına yağın yağmurun seller halinde dağ eteklerine doğru ineceği bilinir. Yağmurun ve dağın ne olduğunu bilenler için bundan kolay hüküm verilemez. Ancak, suyun tepeden inerken hangi sathı maillere akacağı, nerelerde yatak kazacağı, yahut çağlıyanlar atıyacağı, hangi kerteğe dek bulanık veya duru, sert yahut yavaş akacağı peşin peşin ve harfi harfine kesilip atılamaz. Suyun içine girilerek, başına geçilerek, hareketin akışı adım adım izlenerek durum anlaşılır. Tıpkı onun gibi:

«Biz, sosyalist inkılâbına girişmek için iktidarı ele aldığımız vakit sunu bili yorduk: (Başkalarının mülklerini alanların mülkleri ellerinden alınacaktır: ekspropriatörler ekspropri edileceklerdir...) Ama, ne geçirilecek değişikliğin biçimini, ne konkret olarak yeniden teşkilâtlandırma çabukluğunun temposunu bilemiyoruz. Yalnız kollektif tecrübüdür ki, yalnız milyonlarca insanın denemesidir ki bu hususta kesin ispatlamayı verebilir. Çünkü, bilhassa davadımız için, sosyalizmin kuruluş davası için, şimdiye kadar gerek ağalar topluluğunda, gerek kapitalist topluluğunda olduğu gibi, tarihi yapan, hâkim ta bakadan yüz veya yüzbin kişinin tecrübesi yetmez. Biz böyle bir şeyi bilhassa: ona karşılık düşün tecrübeyi hesaba kattığımız için, milyonlarca emekçinin denemesini

hesaba kattığımız için yapamayız.» (V.İ. U.: «Halk Ekonomisi Sovyetlerinin Kongresinde Söz», 26.5.1918, C. XV, s. 304)

Demek inkılâp hareketinin hangi şekilde en uygun düşeceği ve nasıl bir tempo ile yürüyeceği üzerine öncelemeden fermanlar buyurulamaz. Kitle teşebbüsünün her alanda yarattığı ve yaşattığı tecrübeler göz önünde tutulur. Kitle hareketinin önemi bilhassa sosyalist inkılâbında herşeyden üstün tutulur.

Çünkü, başka inkılâplar genel olarak iktidarın bir azlıktan (meselâ derebeğilerden) öteki azlığa (meselâ burjuvalara) geçmesi biçiminde olur. İktidara geçen sınıf daha inkılâbını başarmadan önce: kendi rejiminin siyasi, idari, sosyal ve ekonomik teşkilâtlarını az çok tasarlamış bulunur. Sosyalizm inkılâbı ise ta, temelinden bir alt-üstlük getirdiği için, eski topluluk onun teşkilâtlarına pek az göz yumar.

Burjuva inkılâbının hedefi üstün gelen yeni azlığın, bir avuç kapitalistin sömürme teşkilâtını yaratmaktır. Böyle bir teşkilât şüphesiz kitleden medet ummaz. Tam tersine, kitleye karşı ve kitleye rağmen kurulur. O yüzden yığınların girişkinliğine yer bırakmaz. Kendi bir avuç zümresi içinde kurduğu ahpap çavuş meclislerinde gizli açık kararlarını alıp buyruklarını yürütür.

Proletarya inkılâbında kökünden değişecek olan şey geniş yığınların yaşayışıdır. O yaşayış değişikliğini geniş kitle hareketinden başka hiçbir güç gerçekleştiremez. Onun için kitle hareketini zencirlerinden boşandırmak ve inançla karşılamak inkılâp zaferinin ilk şartıdır.

Mantiki netice: kitleye dilediğini yaptırman.

Kitlenin istediğini yapması şüphesiz anarşi demek değildir. Yani, her önüne gelen şartsız kayıtsız aklıma eseni yapacak denilemez.

Kitle deyince büyük yığınların öncüsü olan sınıf ve o sınıfın keşif kolu da akla gelir. Keşif kolu ise kitlelerin: en bilgü, en şuurlu, en sadık ve en fedakâr elemanlarından derleşiktir. O sıfatla kitlelerin en geniş ve en yüksek menfaatlerini öne sürer. Kitle o menfaatlerini kavriyerek haya ta uygular. Kitle cahildir yahut aklı ermez diye işinden alıkonulamaz, tebebbü.

sünden caydırılmaz. Kitle inkılâbın tek canlı motorudur. O durursa bütün işler kalır.

«Kitlenin yaratıcı kudreti: işte yeni topluluğun esas faktörü, öz yapıcısı budur. İşçiler, kendi fabrika ve işletmeleri üzerinde işçi kontrolunun yaratılması uğruna döğüşmelidirler, fabrikalar vasıtasıyla köyü beslemelidirler, buğdayla değış-to kuş yapmalıdırlar... Bir tek mahsül, bir tek fund buğday hesap dışına kaçmamalıdır. Çünkü sosyalizm demek hesap demektir. Sosyalizm yukarıdan buyruğu ile yaratılmaz. Sosyalizmin ruhu maliyecikirtasiyeciler (finans ve bürokrasi) otomatlığından ıraktır. Canlı sosyalizm halk yığınlarının kendi yaratığıdır.» (V.İ.U.: «Sol S.R.lerin Taleplerine Cevap», 4.11.1917, C. XV, s. 28)

Kitle ile parti vazgeçilmez ahenk içinde, karşılıklı etki-tepki halinde bulunurlar. Bu haliyle ne partinin direktifi, ne kitlenin teşebbüsü birbirine karşı şeyler gibi konulamaz. Her iki taraf ta birbirini bütünleriyle tamamlar. Büyük zaferi kitle inancında bulan inkılâp sefi yığınların insiyativenessi söyle zembereğinden boşandırır:

«Onlar (emekçi yığınları) bilirler ki, Sovyetler iktidarına geçmekle ancak ve ancak sömürücüler aleyhine yardım derlemiş olurlar. Sovyetler iktidarına büsbütün ve tamamiyle yardım etmeyen hiçbir tedbir emekçi yığınlarının işlerini kolaylaştırılmaz. Sovyetler iktidarı herşeyi bilici değildir, her şeyi vaktü zamanında olgunlaştıramaz. Bu iktidarın gidiş her yerde, her zaman güç vazifelerle karşılaşır. Pek çok defalar, meselâ toprak meselesi gibi işlerde, nasıl davranacaklarını soran işçi ve köylü delegeleri hükümete gönderiliyor. Ben onlara şöyle diyorum: İktidar sizin, neyi yapmak istiyorsanız yapın, size gereken herşeyi alın, biz size yardım ederiz. Kayılanacağınız bir tek şey varsa, o da istihsalin yararlı olmasıdır. Faydalı işlere girişin. Olabilir ki yanılırsınız. Ama öğrenip yetişmiş de olursunuz... Derken, işçiler öğrenmeğe başladılar. Hatta sabotajcılarla mücadeleye bile artık giriştiler. Teşkilât adamları avans yaptılar, karışık işleri ileri gitti. Bu avans giderilecektir.» (V.İ.U.: «S.H.K. Adamlarına Söz», C. XV, s. 28)

İNKILÂP DURUMU

İnkılâbı ve inkılâbın motoru olan kit le ile münasebetini gördük. Şimdi yeni bir mesele önümüze çıkıyor. İnkılâp ne zaman ve nerede olur? Yahut bir yerde inkılâbın gelip kapıyı çaldığı nasıl anlaşılır? Tek sözle inkılâp situasyonu, ihtilâl durumu ne gibi alâmetlerden belli olur?

Bir memlekette inkılâp durumunun var olduğunu söyleyebilmek için, o memlekette bir takım şartlar ve alâmetler bulunmalıdır. Bu genel şartlarla pratik alâmetleri ayrı ayrı gözden geçirelim.

A. — İnkılâp durumunun şartları:

Bir memlekette aranacak genel inkılâp şartları başlıca iki büyük gruba ayrılır:

1 — Objektif inkılâp şartları: yani insan iradesine tabi olmayan, daha doğrusu teker teker bütün kişi iradelerini tayin eden durumdur.

2 — Subjektif inkılâp şartları: objektif şartlar dolayısıyla harekete geçen insan iradelerinin o şartları gereğince gerçekleş tirilecek şuura ve davranışa erişmiş olmalarıdır.

1. — Objektif inkılâp şartları:

Objektif inkılâp şartları deyince bilhassa iki şey hatıra gelir:

a) Topluluğun ekonomi temelindeki zıtlıkların büyümesi;

b) Bu zıtlıklar neticesi olarak topluluk hayatında tarihi buhranların baş göstermesi...

a) TEMEL EKONOMİK ZITLIKLAR

Her topluluğun temelini yürüten belli üretici güçleri vardır. Bunların coğrafya üretici güçlerin teknik üretici güçlere kadar, insan ve tarih üretici güçlerini de içine alan yapısı topluluğun temel olur. Üretim aletleri ve usulleri gibi ürün yaratın bütün vasıtalar ve insanlar topluluğun ilk hareket zemberekleri olurlar.

Bir fabrikada makineler, işçilerin işleyiş tarzı, çalışan işçiler, işçilerin çalışma metodları, gelenek ve davranışları ve ilh. üretici güçleri teşkil ederler. Üretici güçler faaliyette bulunurken insanlar ara

sında bir sıra kaçınılmaz münasebetler gerekir. Onlara üretim ilişkileri denir.

Kapitalizmde işçi ile patronun münasebetleri şöyledir: İşçi çalışır, yaratır; patron çalıştırır, bütün mahsüle sahip çıkar. İşçi o mahsülden daha önce pazarlığı yapmış ücret adıyla bir pay alır, Patron mahsülün mal ve matah halinde satımı ile kâr elde eder. Bütün bu kapitalist üretim münasebetlerinde durum bakımından işçi patrona alttır ve tabidir.

Bu anlatılanlara dikkat edilirse görülür ki, üretim münasebetleri sınıflı bir toplulukta aynı zamanda sınıf münasebetlerini ve mülkiyet münasebetlerini tayin eder. İşçi ile patronun karşılıklı durumları sınıf münasebetlerini doğurur. İstihalde yaratılan değerlerden pay almaları mülkiyet münasebetlerini meydana getirir.

Bir cemiyetin gerek üretim, gerek sınıf ve gerekse mülkiyet münasebetleri o topluluktaki üretici güçlere göre biçim alır. Kolay anlaşılacak üzere teknik örnek verelim. El-değirmeni: kölelik çağının münasebetlerini, yel-değirmeni: derebeylik çağının münasebetlerini, makine değirmeni: kapitalist çağının münasebetlerini gerektirir.

Üretici güçler biçim değiştirdikçe üretim, mülkiyet ve sınıf ilişkileri de biçim değiştirmek zorunda kalır.

Toplulukta inkılâbı yaratacak temel tezatlar bilhassa üretici güçlerden üretim ilişkilerine ve üretim ilişkilerinden mülkiyet ve sınıf ilişkilerine doğru yayılarak gelişir. İki taraftan birinde değişiklik oldu mu, ötekilerle gerginlik, çekişme ve çatışma başlar. Ya üretici güçler üretim ilişkilerine yenilirler: O zaman, topluluk toptan yıkılıp yokolur. Tarihte kaybolmuş medeniyetlerin örnekleri böyledir. Yahut üretici güçler kendilerine uymayan eski (sınıf, mülkiyet ve üretim) ilişkilerini parçalayarak yerlerine yenilerini getirirler: o zaman toplulukta SOSYAL İNKILÂP görülür.

Gerçek manasıyla bir sosyal inkılâbın doğabilmesi için, ilk bakışta görülmeyen fakat gizli kuvvet olarak her yerde, her zaman tesirini duyuran temel zıtlıkların

kılâba elverişli gelecek biçimi almaları ve belli bir dereceye dek birikmeleri gerekir.

«İnkılâbı yapan ancak ve yalnız derinlerde hareket eden iktisadî zıtlıklar yığınıdır.» (V.İ.U.: «Plekhanof ve Vasiliev», 2.2.1907, C. VIII, s. 93)

b) TARİHİ BUHRANLAR (KRİZLER)

Topluluğun temelinde zıtlıklar biriktikçe varlığın büyük diyalektik kanununa uyarak zaman zaman patlamalar sığıracaktır. Bu patlayışlar her zaman sosyal inkılâp olmazlar. Üretici güçlerdeki sığrama üretim ilişkileriyle birlikte bütün sosyal ilişkilerde bir keyfiyet, kalite inkılâbı yapmayabilir. Ancak, bu patlamalar üstüste biriktikçe sosyal inkılâbı hazırlarlar.

Sosyal inkılâba gelinceye değin kapitalist toplumda yer yer ve zaman zaman ortalığı kaplıyan patlamalara **BUHRAN** (Kriz) adı verilir. Başlıca iki türü sosyal yahut tarihî krizler vardır: 1) Ekonomik buhranlar, 2) Siyasi buhranlar...

1) **EKONOMİK BUHRANLAR:** Her tarih çağı için ayrı ayrı biçimler alırlar. Kadim zamanda **KITLIK** âfetleri başlıca krizlerdi. Modern zamanda tersine **AŞIRI ÜRETİM** biçiminde buhranlar gözükür.

2) **POLİTİK BUHRANLAR:** Bir memlekette sınıf, zümre ve Parti kavgalarının görülmedik derecede keskinleşmesi; memleketler arası **HARPLER**'in patlaması biçiminde gözükürler.

Modern kapitalist topluluğunda üretim büyük sanayi biçimine girince, hemen her 5-10 yılda bir sıklık (devrevi: dönemcilik) adı verilen ekonomi buhranları patlak verdi. Bu krizler sırasında fiyatlar ve ücretler fena halde düştü. Bir bölük fabrikalar kapandı. İşsizlik arttı. Klâsik kapitalist krizi budur.

Buhran sırasında cılız ve küçük kapitalist teğebbüsleri çökerler. Kapitalizm dülzenini kendi ilerlemesi adına kapitalist sınıfı içinden en küçük ve zayıf olanları fidye verir gibi kurban eder. Onların yerine daha büyük, geniş ve daha sağlam teğebbüsler geçirir.

Yeni temel üzerinde yapılan daha geniş yeniden üretim, en sonra eskisinden daha büyük ikinci bir buhrana kapı açar. Üçüncü, dördüncü, ve ilh, krizler her defa-

sında daha büyük dalgalar halinde birbirlerini kovalar.

Her ekonomi krizi, topluluğun temelinde büyüyen üretici güçlere daha uygun gelecek yeni üretim şekilleri yaratır. Ancak, bu şekil değişiklikleri, toplulukta egemen olan sınıf ilişkilerinin temelli kurallarına dokunmaz. Ne var ki, iktisadi krizler büyüdükçe, bir gün topluluktaki rejimi tehlikeye düşürecek kerteğe ulaşabilirler.

Ekonomi krizlerinin tesirleri topluluğun yalnız temelinde geçip gitmekle kalmaz. Ekonomi temelinden üst katlara: sosyal ilişkilere, politikaya, hukuka, ahlâka, ilme, felsefeye, dine ve ilh. tepkiler yapar. O alanlarda bir sıra üst-yapı değişiklikleri ne kapı açar. Bu tepkilerden hele siyasete alt olanları buhran adıyla anılır.

Siyasi krizlerin içeride gözükken biçimleri: meclis ihtilâfları ve dağılımları, kabine buhranları, işçi grevleri, halk, talebe, ordu direnmeleri ve ayaklanmaları ve ilh. dir.

Dış siyasi buhranların başında **HARP** gelir. Harp, çeşitli memleketlerin ekonomi temellerinde görülen yeni gelişme farkları, milletler arasında yankılar gösterince ortaya çıkan bir krizdir. Anarşik üretim düzeninde milletler arası ekonomi dengesizliği siyasi dengesizliklere kapı açar. O zaman başvurulacak en son zorbaca yol harp olur. Bu yüzden, kapitalist dünyada her mühim ekonomi krizin ardından bir sürü politika krizleri ve harpler patlak verir.

İşte bir memlekette objektif inkılâp şartları deyince, bilhassa: temel ekonomi zıtlıklarının birikmesi yüzünden ikide bir dünyayı karıştıran bu tarihî krizler göz önüne gelir. İnkılâp için en elverişli şartlar şüphesiz bu tarihî buhranlar zamanı gözükür.

İnkılâbı yapanlar şüphe yok insanlardır. İnsan şuur ve iradesiyle insan hareketi toplulukta değişikliklere kapı açar. Ancak insanların şuurlarını, iradelerini ve kendilerini harekete getiren derin sebepler, yani inkılâbı «YAPTIRAN» sebepler bu objektif şartlardır. «Söyleyene bakma, söyletene bak» denildiği gibi, inkılâbı da yapana pek bakma, yaptırana bak denilebilir. İnkılâbı yapanlar partiler ve sınıflar:

tarihi ve siyasi ve iktisadi buhranlarca i-
leriye doğru itilirler.

«İnkılâplar hiçbir zaman» «yapıl» maz-
lar. İnkılâplar (partilerin ve sınıfların ira-
delerine bakmıyarak) objektifçe olgunlaş-
mış krizlerden ve tarihi kopuşmalardan çı-
kagelir.» (V.I.U.: «İkinci Enternasyonalın
Krahi», 1915, C. XII, s. 164)

Böyle olgunlaşmış bunalımlar ve ta-
rihi kopuşmalar topluluğu sarsmadıkça,
senin benim, bir partinin, hatta bir sınıfın
inkılâbı istemesi, inkılâbın olması için ye-
terli değildir. Hele ekonomi temelindeki
zıtlıklar bir inkılâba elverişli değilse, bü-
tünüyle insanlığın bile sosyal değişikliğe
can atması, inkılâbı gerektirmez. Kadın
tarih, sosyal inkılâbın yapamadığı için
batmış medeniyetlerle doludur.

II — *Sübjektif inkılâp şartları*

İnsanların kafasında düşünce ve davra-
nış olarak inkılâbın yer etmesi objektif in-
kılâp şartlarının şuura çıkması demektir.
İnkılâp hareketine girecek kabiliyet ve ka-
rar kimlerde aranır ve bulunur?

Burada başlıca üç basamak insan kü-
mesi göz önüne gelir:

1 — İNKILÂPÇI KEŞİF KOLU: Ya-
ni, siyasi parti teşkilâtları;

2 — İNKILÂPÇI SINIF: Yani, inkılâ-
bın temel mekanizmasını tarihin hareketi
olarak yürütecek olan ÖZ GÜÇ... Modern
toplumda modern teknolojinin insanı ve sını-
fı olan işçi sınıfı;

3 — İNKILÂPÇI KİTLE: İnkılâpta
bütün insanlıkla birlikte kendi kurtuluşu-
nu gören ve çıkarını bulan, inkılâbın İH-
TİYAT GÜCÜ olarak sınıf, zümre ve taba-
kalar: Küçük-burjuvalar, köylüler, esnaf
lar, aydınlar...

İnkılâbın sübjektif şartlarından bir
mühimmi de: inkılâbı istemeyecek sınıfla-
rın zaafidir. Ancak bu PASİF bir faktör-
dür. Onu ileriye bırakalım. Burada yalnız
inkılâbı yapacak olan üç kategori insan
kümelerinin AKTİF rollerini hatırlayalım.

a) KEŞİF KOLONUN İNKILÂPÇI
LİĞİ:

«Proletarya denilen öncü sınıfının so-
yalizm devriminden yana çekilmesi konu
oldukça ve yalnız o zaman, birinci plânda
propaganda rol oynar; hatta hücre olma

durumlarının bütün zaafilerine uğramış bu-
lunan hücreler bile faydalıdır ve tat-
min edici neticeler verirler.» (V.I.U.:
«Solcu Çocuk Hastalığı», s. 180)

Bu özetlemeye göre, inkılâbın öncüsü
olan keşif kolu partiyi, inkılâp fikrine ve
kararına ulaştırmak için: basit hücre teşki-
lâtı ile propaganda ve tahrikât yeter. İn-
kılâpçılar bu teşkilât, ve propagandayı
kendi düşünce ve davranışları ile ayarıya
bildikleri zaman, keşif kolu inkılâba hazır
bulunur.

Ancak, biz biliyoruz ki, tek başına ke-
şif kolu ile hiçbir harp kazanılamaz. Ke-
şif kolunun, partinin öncülük edeceği sı-
nıfı da inkılâp durumuna getirmek lâzım-
dır.

b) ÖZ GÜCÜN İNKILÂPÇILIĞI:

İnkılâpçı sınıf bugünkü PROLETAR.
YA yani işçi sınıfıdır. İşçi sınıfı ne zaman
inkılâp durumuna girer?

Keşif kolu, işçi sınıfı içinde kendi bi-
linçli ve güçlü teşkilâtını kurar. Bu teşki-
lâtın manivelâsı ile işçi sınıfını teori ve
pratik alanında talim ve terbiye eder. Ya-
ni, ona inkılâp düşünce ve davranışını öğ-
rettiği gibi, inkılâp uğrunda denenecek dav-
ranışları yaptırarak bir çeşit manevra ve
idman gücü sağlar.

İşçi sınıfının yetiştirilmesi deyince,
işçi partileri iki çeşit hedef güderler:

1) TREDÜNYONST veya SENDİKA.
LİST FAALİYET: İşçi sınıfının küçük ve
deli gel-geç fakat aldatıcı hareket ve kav-
galarını öngörür.

Meselâ, İngiliz işçilerinin geniş teşki-
lâtı olan Trandünyonlar, İkinci Enter-
nasyonal'ın birçok ülkelerde kurduğu sen-
dikalar, uzlaşıcı (opportunist) işçi der-
nekleri, cemiyetleri ve teşekkülleri bu çeşit
ekonomik küçük işleri görürler. Onlara gö-
re işçi sınıfı yalnız bugünden yarına elle
tutulur çıkarlarını düşünür. Yarınki ve ö-
bür günkü uzak, kesin ve yüksek çıkarla-
rını gözünden yitirir. Kendi kabuğu içine
büzülür. Toplulukta birlik yaşadığı öteki
sınıflarla, hele ezilen başka tabaka ve züm-
relerle, yani dünya ile ilgisini keser.

Bu şartlar altında işçi sınıfının başına
birtakım parlak ameleler, aristokrat işçi-
ler, yahut işçi küçük-burjuvaları gelip yer
leşirler. Bu aristokrat işçiler, işveren sınıfı

tarafından da bol ücretler, daha rahat mevkiler verilerek kayırılırlar.

Böyle üst sınıflarca satın alınmış usta, başı ve uzmanlar adı altında bir avuç serüvenci işçi teşkilatlarını kapırlar; işçi sınıfının her düşünce ve davranışını işveren çıkarı ve tutumu bakımından değerlendire, rek, işçi sınıfını uslu bir koyun sürüsü haline getirirler ve işverenin dilediği yönlere doğru sürüklerler.

Aristokrat işçi şefleri denenip «namusları» smandıkça, idare meclisi azalıklarına, türlü heyetlere, meb'usluklara, bakanlıklara, başbakanlıklara, hatta devlet başkanlıklarına dek çıkarılırlar. Bu yerleri tutan kimseler, uzun süre işçi sınıfının işveren sınıfına karşı haklarını savunmuş insanlar olarak güven sağlarlar ve herhangi ekonomik, politik, sosyal bir kriz ortaya çıktı mı, derhal işveren sınıfına yarar davranışlarla işçi sınıfı davasına ihanet etmekten çekinmezler.

Tradünyoncu ve İkinci Enternasyonalci sarı-sendikalarda işçi sınıfı kendi dünya görüşüne uygun siyasetten vazgeçirilir. Sırf gündelik işler, iktisadi çıkarlar uğruna çırpınır. Bu teşkilatlar burjuvazinin maskeli politikacılarına: Mac Donaldlara, Çemberlaynlara, Blümlara, Kautskilere ve ilh. kuyruk hizmetini görürler.

Tek sözle Tradünyoncu işçi teşkilatları ve sarı-sendikalar inkılâpçı faaliyeti ortadan kaldırırlar. İnkılâbı her fırsatta baltalarlar.

Bütün bu geniş faaliyetler sırasında aristokrat işçi şefleri siyaseti her şekliyle kötülerler, politikayı işçi sınıfına layık olmayan «pis» bir dalaverecilik diye sık sık taşlarlar. Aslına bakılırsa, kendine göre bu da bir siyasettir. Yalnız Tradünyonculuk ve Sendikalistlik herkesten çok işçi hareketi olmak etiketini taşırsada, bir işçi siyaseti olmaktan uzaktır. Sarı-sendikacılık, işçi sınıfı içinde, işveren sınıfının gizli açık para ile satılmış ajanları tarafından yürütülen bir maskeli kapitalist politikasıdır.

2) İNKİLÂPÇI FAALİYET: İkinci çeşit faaliyetinde işçi sınıfı yalnız kendisini düşünmekle kalmaz. Topluluk içinde olan biten bütün hareketlerle temasa geçer. Bütün ezilen insanlara öncülük edip arka daşça yol gösterir. Her türlü ekonomik

mücadelenin yanında, bütünüyle sosyal ve politik faaliyetleri de benimser.

İnkılâpçı faaliyet sırasında inkılâpçı sınıf kendi kabuğu içinde hapsolmaktan çıkar. Toplumda yaşayan her sınıfın, her zümrenin büyük küçük her davası ile kaynaşır. Böylece işçi sınıfı pratik faaliyet içinde kendi kendisini yetiştirir. Mücadele ateşi içinde siyasi terbiyeye kavuşur. Aynı zamanda topluluğun bütün ezilen ve soyulan yığınlarına güven verip onların liderliğini kazanır. Ancak o sayede dar hücrecilik kastlaşmasından ve kapalı sendika hareketleriyle bir çeşit Orta-Çağ loncalığına düşmekten kurtulunur, ve bütün yığınlar geniş inkılâp hamlelerine hazırlanır.

İnkılâpçı sınıf ne yalnız başına ekonomik sendikal faaliyetiyle, ne de sendikacılıktan kopmuş sırf inkılâpçı faaliyetle başarı kazanamaz. İnkılâpçı sınıfın subjektif olarak inkılâba hazırlanması demek, küçük büyük, iktisadi siyasi bir sınıf için ve bütün bir millet için aynı zamanda faal olması başarı için ilk şarttır.

«Proletarya ancak, dar ahbab çavuş çerçevcecikleri içinde, şeytanı kuyruğundan çekistirmekle (zamıkayetsa) uğraşmadığı, bütün gösterilerinde, sosyal hayatın bütün kürsülerinde, bütün çalışan ve sömürülen yığınların sefi gibi meydana çıktığı ölçüde ve bu kitlelere burjuvaziyi yenmek için en büyük fedakarlıklara hazır ve kabiliyetli olmadıkça kendi diktatorasının imkânsızlaşacağını kavratıldığı ölçüde inkılâpçılabilir.» (V.İ.U.)

c) KİTLELERİN İNKİLÂPÇİLİĞİ

Görüyoruz. Keşif kolunun, yani inkılâpçı siyasi partinin vazifesini yapması demek, kendi sınıfı içinde bilinçlice ve çokyanlı olarak en geniş ölçüde teşkilatlanması demektir.

Ancak, inkılâpçı sınıf olan proletaryanın yetişmesi tek başına kalmaması ile başariye ulaşır. İşçi sınıfı yalnız bütün yığınlar içinde faal rol oynarsa ve bütün kitleleri kendi çevresinde seferber edecek kabiliyete erişirse yetişmiş, inkılâp için olgunlaşmış bir sınıf olur.

Geniş yığınlar içinde teşkilât ve faaliyet güdücülüğünü beceren işçi sınıfı artık sırf «amelecilik» veya «saf inkılâpçılık» gi-

bi dar, kuru ve spekülasyoncu iddiaları bir yana bırakır. Büyük yığınları harekete getiren şahlandıracak usuller ve prensiplerle yürür. Ne yalnız keşif koluna (öncü partiyeye), ne yalnız inkılâpçı sınıfa dayanmak yetmez. Toplumun bütün sınıflarının ve bütün kitlelerinin birbirleriyle olan münasebetlerini, karşılıklı davranışlarını hesaba katmak gerekir. Çünkü inkılâp, dar bir ta'rikat veya darbe'î hükümet değildir. İnkılâp doğrudan doğruya kitlelerin işidir.

«Kitlelerin pratik hareketi, söz yerin de ise, milyonluk orduların seferber edilmesi EN SONUNCU ve EN KESİN KAVGA İÇİN belli bir topluluğun bütün sınıf kuvvetlerini kaldırmak konu olduğu zaman, yalnız alışılmış propaganda görenekleri, yalnız «saf» sosyalizm hakikatlerinin tekrarlanması on para etmez.» «O zaman kendi kendine sadece: inkılâpçı sınıfın keşif kolunu kazandı mı, diye sormakla kalmamalıdır; şunu da sormalıdır: BÜTÜN sınıfların, ister istemez belli bir topluluk, taki istisnasız bütün sınıfların tarihi gerçek güçleri seferber edildi mi? Ta ki böylelikle kesin savaş artık bütünüyle olgunlaşmış bulunsun. (V.I.U.: «Soleu Çocuk Hastahığı», s. 180-181)

SONUÇ: CEPHELERİN KURULUŞU ve MÜNASEBETLERİ:

Toplulukta bütün sınıfların ve bütün zümrelerin karşılıklı durumları, münasebetleri, etki-tepkileri hesaba katılarak hareket edildiği zaman şu üç sonucu elde etmemelik olmaz.

1 — İRTİCA CEPHESİNDE: İnkılâp düşmanı kuvvetler birbirleri ile çekişerek yıpranırlar.

2 — İKİSİ ARASI KUVVETLER: Yani, inkılâpla irtica arasında sallanan küçük-burjuva eğilimleri rezil olurlar.

3 — İNKİLÂB CEPHESİNDE: İşçi sınıfı kesin kuvvetlerini işveren sınıfı aleyhine çevirmeyi başarır.

Bu kısa açıklamadan anlaşılıyor ki: sübjektif inkılâp şartları aynı zamanda hem PARTİ'nin, hem inkılâpçı SINIF'ın, hem de KİTLELER'in inkılâba elverişli bir psikolojik ve ideolojik tesiriyle hazır bulunmaları demektir. Bu üç başlı kuvvetlerden ve şartlardan birinin eksikliği, inkı-

lâbın sübjektif şartlarının yerine gelmediğini gösterir.

İnkılâpçı parti olmazsa: kitlelerin ayaklanması, boğazlaşmacasına bir debelleşmeden sonra tarihte daima olduğu gibi ezilmeğe mahkûm kalır. Çünkü, inkılâp partisi derecesinde bilinçli bir teşkilâtı bulunmayan her siyasi hareket kafasız bir vücudun debelenmesine benzer. Gerek partisi, gerekse devlet teşkilatları öteden beri hazır bulunan üst-sınıflar ve tabakalar o çeşit kafasız ayaklanmaları her zaman yener.

Birinci Cihan Harbinden sonra İtalya, Almanya, Macaristan, Bulgaristan ve ilh. inkılâplarının yenilmeleri o ülkelerde inkılâpçı partinin ya var olmayışında, yahut «yok denecek kadar zayıf» bulunması yüzündendir.

İnkılâpçı bir sınıfın bulunmaması: öteki kitlelerin ve keşif kolu partinin inkılâpçı olmasını neticesiz bırakır. Buna tarihte görülen en iyi örnek Orta-Çağ Köylü İsyanlarıdır.

Şeyh Bedrettinler, Jan Hüsler ve en sonraları Almanya'da Thomas Münzerler ve ilh. hareketleri hep ezildiler. Çünkü o vakit bugünkü işçi sınıfı gibi inkılâpçı bir sınıf yoktu ve başa geçmemişti.

Ne var ki, yalnız başına inkılâpçı parti gibi, inkılâpçı sınıfın bulunması da yetmez. Modern toplulukta işçi sınıfı bütün kitleleri teşkil etmez. Hatta çoğu ülkelerde nüfusun çoğunluğu işçi olamaz. Onun için, proletarya inkılâbında bütün kitleler işçi sınıfının geniş ihtiyat kuvvetleri sayılır.

Her savaşta uzak yakın bütün ihtiyat kuvvetlerini hazır tutmak zaferin başlıca şartıdır. İhtiyat kuvveti olmayan bir ordu her zaman en tehlikeli durumlara düşebilir. İnkılâbın ihtiyat kuvvetleri her memlekette en geniş anlamıyla bütün halk yığınlarıdır: Köylüler, esnaflar, münevverler gibi. Onlar dışında başka her sınıf ve zümre içinde yığınla hoşnutsuzlar bulunur.

Birinci Cihan Savaşından sonra görülen: İtalyan, Macar, Alman, Bulgar ve ilh. inkılâplarının yenilgiye uğranmaları o ülkelerde inkılâpçı sınıfın halk yığınlarını seferber etmeyi bilmemesinden ileri gelmiştir.

İnkılâpçulaşmış (PARTİ + SINIF + KİTLE) üçüzü bir arada bulunmadıkça başarılı bir inkılâptan söz edilemez. Bu üçüzün subjektif inkılâp durumuna elverişli olması ne demektir?

Devrimci partinin devrimdeki rolü: bütün varlığı ile hep en başta döğüşmektir. Öyleyse partinin inkılâba elverişli olması hareket için gerekli her türlü savaşa hazır bulunması demektir. Bu hazırlık şüphesiz yalnız parti içinde değil, parti dışında: yani sınıf ve kitle içinde dahi tam olmalıdır.

İnkılâpçı sınıfın ve kitlelerin inkılâba hazır olması deyince ne anlıyoruz?

Bilhassa şunu:

«Birtek keşif kolu ile hiçbir vakit zafer elde edilemez. Tekmil sınıf, geniş kitle: ya keşif koluna doğrudan doğruya arka çıkmalı, yahut hiç olmazsa iyi dilekleri tarafsızlık tutmalı ve keşif kolunun düşmanlarına karşı arka çıkmakta tam bir istidatsızlık tutumunu göstermelidir. Tek başına keşif kolunu kesin savaşa atmak, yalnız sersemlik değil, cinayettir de.» (V.İ.U.: «Solcu Çocuk Hastalığı», s. 179)

Bu kuraldan şu neticeler çıkar:

1 — KEŞİF KOLU: topluluğun bütün bilinçli inkılâpçılarını kendi içinde veya çevresinde toplar. Maddî manevî her türlü savaşa hazır bulunur (bu hazırlıklar ileride görülecektir).

2 — TEKMİL SINIF ve KİTLE: nin inkılâba hazır oluşu şunları gerektirir:

a) Sınıf ve kitlelerin bir kısmı: keşif koluna doğrudan doğruya yardım eder.

b) Sınıf ve kitlelerin öteki kısmı: keşif koluna karşı iyi dilekli tarafsızlık güder.

3 — Sınıf ve kitle bütün olarak herhangi bir biçimde inkılâp düşmanlarına yardım etmeyi istemez.

O zaman inkılâbın subjektif şartları tamamıyla yerine gelmiş bulunur.

III. — HEM SÜBJEKTİF, HEM OBJEKTİF İNKILAP ŞARTLARI

Yukarıda söylenenler gerek objektif, gerek subjektif inkılâp şartlarının ne denli gerek olduğunu göstermeye yeter. Bu iki zümre şartları birbirinden ayırmak inkılâbı ortadan ikiye biçmek, yani öldürmek olur.

İnkılâp düşmanlarının daima yaptıkları veya yaptırdıkları en mühim zarar: bu

iki grup şartları aynızamanda ve karşılıklı münasebet halinde göremeyişlerinden doğar.

Hayalci sosyalistler,Blânkistler: yalnız subjektif şartlara dayanarak inkılâp yapmağa kalkışırlar.

Opportunist sosyalistler ise tersine yalnız objektif şartlarla herşeyin ve inkılâbın kendiliğinden oluvereceğini sanırlar. Daha doğrusu öyle bir sanı uyandırmaya çabalarlar.

Gerçekte bilimsel inkılâpçılar her iki grup şartları tarihî ve konkret biçimleriyle mezcetmeyi bilenlerdir.

a) YALNIZ SÜBJEKTİF ŞARTLARI YETMEZ

Tarihte Eflâton çağından beri bir sıra sosyalist teoriler ortaya atılmıştır. Daha özellikle sosyalizm ancak modern işçinin politika alanına çıktığı gün doğabilmiştir. Neden?

Çünkü ancak 19 uncu Yüzyılda kapitallizmin ağır makine sanayiini kurması ile birlikte üretim araçlarının önüne geçilmez biçimde sosyalleştiği görülmüştür. 20 nci Yüzyılda insan yığınlarının sosyal inkılâp eğilimlerine toplum ekonomisi temelini çattırdaması yol açmıştır. Ondan önceki sosyal dilekler ve arzularla, hatta inkılâpçı bir parti bile ortaya çıksa, inkılâbı yürütmek başaramazdı.

«On milyonlarca insan PARTİ kanalıyla dolayısıyla İNKILÂBA gitmez. Fakat böyle bir değişiklik (yani, «büyük sosyal ekonominin doğuşu») zayıf akıllı Nikola Romanof'un devrilmesinden çok daha aşırıca inkılâpçı olacaktır. Tekrar ediyorum: on milyonlarca insan ismarlama yoldan inkılâba gitmez. Ancak, giderilmez zaruretlere ders verdiği zaman, halk başka türlü olmasına imkân bulunmayan şartlara eriştiği zaman, halk topluluğu on milyonlarca insanın cüreti, atılğanlığı bütün eski bâtil fikiratları kırıp yeni hayatı gerçekten devamlıca yarattığı zaman, on milyonlarca insan inkılâba gider.» (V.İ.U.: «Tekmil Rusya Köylüleri Kongresinde Nutuk», 22.5.1917, C. XIV, Ks. 1, s. 168)

b) YALNIZ OBJEKTİF ŞARTLAR DA YETMEZ:

Daha Ondokuzuncu Yüzyıl ortalarını.

dan beri büyük sanayinin sıklık krizleri ile Avrupa'da sosyalist inkılabı için gerekli temelli ekonomi tezatları birikmişti. Bu zıtlıklar temelli üzerinde ekonomi krizleri, politika karışıklıkları ve siyasi krizlerin harpler biçimi almış yürümüşü. Ne var ki, sübjektif şartlar yeterince gelişemediği için, bütün o imkânlar boşa çıktı. Patlıyan inkılablar yer yer ezildi.

Hele 20 nci Yüzyılda inkılap şartları artık büsbütün kör körüne parmağın gözü ne olmuştur. Öyle iken, «İkinci Enternasyonal'ın kocakarıları», yani kalles sosyalistler, artık kabına sığmıyan objektif şartları görüp, onların sonuçlarını gerçekleştirecek olan sübjektif inkılap şartlarını ciddiye almaktan ve yerine getirmekten kaçınıdılar.

O zaman dünya kadar objektif inkılap imkânları ve şartları ortaya çıksa, sübjektif şartlar yerine getirilmedikçe, inkılabın muzaffer olamayacağını göze batırmak gerekli. Kalleslere (opportunistlere) şöyle bağırdı:

«Yalnız bir tek grubun ve partinin değil, fakat bir tek sınıfın dahi iradesine bakmıyan bu objektif değişiklikler bulunmaksızın, —genel kaide olarak,— inkılap mümkün değildir. O objektif değişikliklerin bir araya gelmesine inkılap durumu demir. Bu durum 1905 Rusyasında ve Batının bütün inkılap devirlerinde vardı. Geçen yüzyılın 60 yılları Almanyasında, 1859-1861 ve 1879-1880 yılları Rusyasında gene o durum vardı. Ama o ahval ve şart içinde inkılablar geçirilemedi. Neden? Çünkü inkılap, inkılapçı durumdan çıkamaz; belki, ancak yukarıda yazılı objektif değişmelerin sübjektif değişikliklerle bir araya gelmesinden ortaya çıkar. Ve hele: hiçbir vakit, hatta krizler devrinde bile, düşürülmedikçe çökmeyen eski hükümetli kırıp ezmek (slomit) veya zedelemek (nadlomit) için, inkılapçı sınıf kaabil yetinin yeterince gücü inkılapçı kitle gerekliliği ile bir araya gelmesinden inkılap sonucu çıkar.» (V.I.U.: «İkinci Enternasyonal'in Krahı», s. 140)

B. — İNKILAP DURUMUNUN ALÂMETLERİ:

Inkılabın objektif ve sübjektif şartları anlaşıldı. O şartları göze batıran politika

olayları nelerdir? Yani, yakında bir inkılap olacağı ve inkılabın zafer kazanıp kazanmayacağı nereden belli olur.

«Genel olarak inkılap durumunun alâmetleri nelerdir? Başlıca şu üç alâmeti örne sürersek muhakkak yanılmış olmayız: 1) Hâkim sınıfların kendi devletlerini değişmez tarzda muhafaza etmelerine imkân kalmaması; şu veya bu «yüksek» (yukarıdaki) krizlerin, yani ezilen sınıfların hoşnutsuzluğuna ve isyanına yol açan şartları yaratacak hâkim sınıflara has siyasi buhranların patlaması... İnkılap için alışıldığı gibi yaşamayı «aşağıdakilerin istememeleri» kâfi değildir, aynı zamanda alışıldığı gibi yaşamayı «yukarıdakilerin muktedir olamamaları» dahi lâzımdır; 2) Ezilen sınıfların zaruret ve yoksulluklarının her zamankinden fazla keskinleşmesi; 3) Barışçıl devirlerde kendisini uslu uslu çapul deilmeye bırakan, fakat bütün buhran şartları içinde olduğu gibi, kasırgalı zamanlarda başlı başına tarihi ayaklanmaya içinden bir çekiliş duyan kitle faaliyetinin, yukarıda söylenen sebeplerle, anadan doğma imişçesine (fitri sayılacak derecede) yükselmesi.» (V.I.U.: «İkinci Enternasyonal'in Krahı», s. 139—140)

«Bütün inkılablarca, ve hele 20. nci yüzyılın bütün (tremiya) inkılablarında teyid olunan temelli inkılap kanunu şundan ibarettir: inkılap olması için sömürülüp ezilen kitlelerin eskisi gibi yaşamağa imkân kalmadığını anlamaları ve değişiklik istemeleri kâfi değildir; inkılap olması için, sömürücülerin de eskisi gibi yaşamağa ve idare etmeğe güçlerinin yetmemesi gerekir. Ancak «aşağıdakiler» eskiyi İSTE-MEDİKLERİ ve «yukarıdakiler» ESKİSİ GİBİ edemedikleri vakit inkılap muzaffer olabilir. Başka tabiriye, bu hakikat şöyle ifade olunur: (gerek sömürenler, gerek sömürülenler dahil olmak üzere) tek millete ait kriz olmaksızın inkılap mümkün değildir. Yani inkılap olması için şunlar gerekir: önce işçi çoğunluğunun (veya çoğu suurlu, düşünceli, siyasetçe faal işçilerin) inkılap zaruretiyle tamamiyle anlamaları ve inkılap uğrunda ölüme atılmaya hazır bulunmaları; hâkim sınıfların en geri kitleleri siyasete çekip getiren, hükümeti kuvvetten düşüren, hükümetin inki-

lâpçılar tarafından çarçabuk devrilmes'i mümkün kılan hükümet krizine düşmele-ri ortaya çıkmalıdır. (Bütün modern inkı-
lâpların alâmetleri budur: çalınan ve ezil-
en kitle mümessillerinin siyasi mücadele
kaabiliyetleri, eskisine nisbetle on misli,
hatta miktarca yüz misli daha büyük bir
çabukluk peyda eder.)» (V.I.U.: «Solcu
Çocuk Hastalığı», s. 172)

Bu iki pasajdan çıkan neticeleri gö-
önüne getirelim.

Modern inkılabın **TEMELLİ KANU-**
NU şudur: **İnkılap «BÜTÜNÜYLE MİL-**
LETE AİT BİR KRİZ» dir. Bir memleket
te ne tek bir parti, ne tek bir sınıf, hatta
ne de bütün ezilen ve soyulan alt-sınıflar
istedikleri için inkılabı başaramazlar. Kriz
yalnız alt-sınıfları değil, sömürüyü güden
üst-sınıfları da sarmadıkça tam bir kriz
olmaz. Tam bir millet krizi olmadıkça in-
kılâbın üstün gelmesi düşünülemez.

Gerçi inkılap iki zıt sınıfın çarpışma-
sından doğacaktır. Yani, her hadisede ol-
duğu gibi, bir tez (üst-sınıflar), bir anti-
tez (alt-sınıflar) bulunur. Bunların zıtlık-
ları birike birike en sonunda inkılap deni-
len senteze varır. Mesele böyle konulunca,
ne yalnız başına antitezin (yani alt-sınıfla-
rın), ne yalnız başına tezin (yani üst-sınıf-
ların) durumuyla ihtilâl sentezi doğamaz.
Bir elin sesi çıkmaz deriz, zıt sosyal sınıf-
larında yalnız biriyle ihtilâl olmaz.

MİLLÎ İNKILAP KRİZİ genel olarak
ESKİDEN BERİ ALIŞILDIĞI GİBİ yaşa-
maya imkân kalmamış olması demektir.
Eskiden beri alışıldığı üzere yaşamaya im-
kân kalmadığı nereden anlaşılır? Şunlar-
dan:

1 — «**AŞAĞIDAKİLER**» (ezilip soyu-
lan kitleler) eskisi gibi yaşamayı **İSTE-**
MEZLER.

2 — «**YUKARIDAKİLER**» (ezip so-
yan üst-sınıflar) eskisi gibi yaşamaya
MUKTEDİR OLAMAZLAR.

Aşağıdakilerin: «**İSTEMİYORUZ!**»,
yukarıdakilerin: «**EDEMİYORUZ!**» (bece-
remiyoruz, muktedir olamıyoruz) diyecek
hale geldikleri nereden anlaşılır? İnkılabın
böyle pratikçe en açık alâmetleri hangile-
ridir?

Bu alâmetleri gene diyalektğin (tez

+ antitez = sentez); yahut mantığın:
(birinci term + ikinci term = mantıki ne-
tice) üçüzlüyle hülâsa etmek istersek, şöy-
le üç grupta derleyip toplayabiliriz:

* — Birinci Term : Aşağıda Kriz (Bunalım) :

Ezilen ve soyulan emekçi alt tabaka-
larda inkılap alâmeti ve psikolojisi şu e-
saslara dayanır:

1 — **KİTLE HAYATINDA**: ihtiyaç za-
ruretleri ve yoksulluk o zamana dek gö-
rülmemiş bir şiddet ve keskinlik kazanır.
Bu durum kitlelerin yaşamaya tahammül-
lünü çatlatır. Bununla birlikte, yalnız
YOKSULLUK ve **ZARURET** yetmez. Onun
kavranılması da şarttır.

2 — **KİTLE RUHUNDA**: eskisi gibi
yaşamaya imkân kalmadığı ve muhakkak
bir değişikliğe lüzum olduğu kanısı do-
ğar. Artık böyle sürgit yaşamamaz, bu
böyle gidemez denmiye başlar. Bu kanı
kitle içinde birinci basamak olarak görü-
len acıklı yoksul durumun **ŞUURA GEÇ-**
MESİ (bilinçleşmesi) demektir. Bununla
birlikte, bir zaruretin sadece kavranılması
da yetmez. O kavranılan yönde bir sıra e-
ğilimler de doğmalıdır.

3 — **KİTLELER ARASINDA**: Ruh-
larda atlamak isteyen bir gerilme belirir.
Sakin devrelerde usluca boyun eğen kitle-
ler, fırtınanın yaklaştığını hissederek kendi
başlarına ayaklanmak için fırsat kollarlar.
O zamana dek görülmemiş **KALKIŞMA**
eğilimi ve faaliyeti baş gösterir. Bu durum
şuura çıkan kanaatlerin kitle iradesini ha-
reketeye geçirmeye başladığına alâmettir.

4 — **İŞÇİ SINIFININ ÇOĞUNLUĞU**:
İnkılabın kaçınılmazlığı kavrar. Bu u-
gurda gerekirse **ÖLMEYİ GÖZE ALIR**. Bi-
liyoruz ki inkılap kitlelerinin keşif kolu
işçi sınıfıdır. Başa işçi sınıfı geçmedikçe,
modern bir inkılap gerçekleşemez. Onun
için işçi sınıfının çoğunluğu, yahut hiç de-
ğilse: işçi sınıfı içinde bilinçli, düşünceli
ve politika anlamında faal olanlar her ba-
kımdan inkılâba hazır bulunmalıdırlar.

Yalnız görüyoruz ki bütün bu alâmet-
ler tek yanlıdır. Onları tamamlıyacak öbür
yandaki alâmetler de gerektir.

II — İkinci Term : Yukarda Kriz (Bunalım) :

Kitleleri ezip soyan güdücü üst taba kalarda ve sınıflarda görülen inkılâp âlâmeti ve psikolojisi şu esaslara dayanır.

1 — ÜST . SINIFLARIN HAYATIN DA: eskisi gibi rahat yaşamak ve kolay idare etmek imkânı kalmaz. Her işte güçlükler, her yanda ve her teşebbüste aksilikler onların yaşama ve gütmeye KUDRET LERİNİ KIRAR. Ancak bu iktidarsızlığın şuura geçmesi lâzımdır.

2 — HAKİM SINIFLARIN PSİKOLOJİSİNDE: kötümser kanılar gelişir. Üst . sınıflar şimdiye dek değişmeden kullandıkları devlet cihazını daha fazla muhafaza etmenin ellerinden gelmiyeceğini anlarlar. İster istemez bir sıra HÜKÜMET DEĞİŞİKLİKLERİ yapmayı göze alırlar.

3 — İDARİ, SİYASİ KRİZLER: bağ gösterir. Bu «yukarıdaki» bunalımlar en geri kalmış kitlelerin yavaş yavaş gözünü politikaya doğru açar. O zamana dek dūn yadan habersiz görünen yığınlar siyaset meselelerine ve hareketlerine şiddetle ilgi gösterirler. Bu durum siyasette ve idarede başlamış bulunan krizi bir kat daha artırır.

4 — HÜKÜMET ZAYIFLAR: biliyoruz, hâkim rejimin biricik savunucusu hâkim sınıf emrinde işleyen devlet cihazıdır. Siyasi buhranlar devlet cihazı içinde öyle çatlaklar yapar ki: siyasete uyanmış kitlelerin hoşnutsuzlukları o yarıklar dan içerilere doğru işliyerek hükümeti büsbütün aşındırır ve ezilen sınıfların is-

yanına tabanı hazırlayıp yeni yollar açar. Böylelikle inkılâpçular tarafından hükümetin çabucak devrilmesi mümkün olur.

III — Mantkı Netice : İhtilâl

Yukarıda işaret edilen birinci ve ikinci term olaylarının kaçınılmaz sonucu ihtilâldir. İhtilâl âlâmetleri şöyle sıralanabilir:

1 — YUKARIDA . HAKİM SINIFLAR: meselâ SIK SIK KABİNE DEĞİŞTİRMEK gibi süreklî bir siyaset kararsızlığı içinde bunalırlar. Her gün yeni bir sustimal gerizi patlar. Her gün yeni bir idare rezaleti ayyuka çıkar. Burjuvazi it dalmış keçiye döner ve bir türlü süreklî siyasi bir kombinezon kuramaz.

2 — AŞAĞIDA . HALK YIĞINLARI: yukarıda geçen yüksek oyunlardan öylesine bezmiş, var olan rejime karşı o kerte de güvensizlikle dolmuştur ki, artık hükümet ne dese onu yalan sayar, ne yapsa on da yeni bir hile sezer. İyi veya kötü başvurulan bütün yarım yamalak idari tedbirler hoşnutsuzluğu artırmaktan, tenkitleri büyütmekten başka netice vermez.

3 — BÜTÜNÜYLE KİTLE MÜMESİLLERİ: normal zamanlarda görüldüğünden on misli, yüz misli fazla tahrikat ve teşkilât faaliyeti, on kat, yüz kat fazla dögüşkenlik, mücadele kabiliyeti gösterirler. Hangi meseleye, hangi müesseseye el atılsa, orada kitle mümessillerinin bir teşekkülü, bir faaliyeti ve bir mücadelesi ile karşılaşılır.

Yukarıda sayılan bütün âlâmetler belirdi ve iş o raddeye geldi mi, artık pratik ihtilâle, yani İSYAN kapısına dayanılmıştır.

TÜSTAV

Büyük Ekim Devrimi ve öncesi

1 — *Rusya'da Narodizm ve marksizmin yayılması: (1883-1901)*

Kapitalist gelişmeye, Avrupa ülkeleri ne nazaran daha geç giren Çarlık Rusya-nda, kapitalizm 1861'de toprak köleliğinin kaldırılmasına kadar ağır aksak geliyordu. Bu ağır gelişmenin nedeni toprak köleliğine dayalı büyük toprak mülkiyeti idi.

Savaşların yenilgisi ve büyük toprak beylerine karşı köylü ayaklanmaları sonucunda, Çarlık, 1861 yılında toprak köleliğini kaldırdı. Köleliğin kalkması köylüye yeni birşey getirmedi; köylüler «azat» e. dilmelerine karşılık toprak beylerine 2 mil yar Ruble ödediler, topraksız kalan köylü, beyin toprağını kiralar, beyin yanında an garyaya gitti. Köylünün yoksulluğu aynen devam etti. Değişen bir şey yoktu, sadece köylünün alınıp satılması kalkmıştı.

Rusya'da kapitalizmin gelişmesi hızlandı. 1865'ten 1890'a kadar, 25 yıl içinde büyük fabrikalarda ve demiryollarında ça

lışan işçi sayısı, 706 binden 1 milyon 433 bine çıktı. Kapitalizmin gelişmesine rağmen Rusya, küçük mülkiyete ve tarıma dayalı bir küçük burjuvalar ülkesiydi.

Kapitalizmin gelişmesi, işsizliğe, pahalılığa ve buhranlara yol açtı. Sınıflar arasındaki çelişkiyi derinleştirdi; sınıfların ve tabakaların çözülmesini ve billurlaşmasını arttırdı. Köylü, hızla parçalanıyor, tabakalara ayrılıyordu. Yoksul köylülerin, yarı-proleterlerin sayısı hergün kabarıyordu.

Çarlık Rusyasında çok ağır şartlar altında yaşayan işçi sınıfı, 1870-1880 ve özellikle 80-90 yılları arasında uyanmaya, patronlara karşı mücadele etmeye başladı. İşgünün uzunluğu (12-15 saat) kadın ve çocuk işçilerin aşırı sömürülmesi, ücretlerin düşüklüğü, sosyal hakların yokluğu, işçileri kapitalistlere karşı mücadeleye götürdü.

İşçi sınıfının bu ilk eylemleri, kendiliğinden eylemler biçimindeydi. İşçiler ma-

kınaları parçalıyor, patronların bürolarını kırıp geçiyorlardı. Daha bilinçli işçiler ise örgütlü ve düzenli mücadele etmenin gereğini kavramaya başladılar. Böylece, işçi sendikaları kuruldu.

İlk sendika 1875'de, Odesa'da «Güney Rusya işçileri sendikası» adı altında kuruldu. Çarlık tarafından 8.9 ay sonra dağıtılarak kapatıldı. 1878'de, Petersburg'da, «Rusya işçileri Kuzey sendikası» kuruldu. Sendika grevlere katıldı, grevleri yönetti ama kısa bir süre sonra Çarlık rejimi tarafından dağıtıldı.

Fakat işçi sınıfı hareketi durmadı; büyüdü, güçlendi. Bölgeden bölgeye, bütün Rusya'ya yayıldı. Çarlık, grevleri bastırma için silâh kullandı; işçileri tutukladı, ama gittikçe büyüyen hareketler karşısında, işçilerin isteklerinin bir kısmını kabul etmek zorunda kaldı.

İşçi sınıfı bu grevlerden pek çok şey öğrendi, en önemlisi de örgütlü mücadeleyle her şeyin elde edilebileceğini gördü. Ve «işçi sınıfı hareketi, işçi sınıfının çıkarlarını kararlı bir şekilde savunan yetenekli yöneticiler ve örgütçüler yetiştirmeye başladı.

Narodnaya volya ve Marksizmin yayılması:

Gelişen işçi sınıfı hareketinin ve Avrupa'daki işçi sınıfı hareketi'nin etkisi altında, Rusya'da ilk Markist gruplar ortaya çıkmaya başladı. Marksistlerden önce, devrimci çalışmayı Narodnikler (populistler) yürütüyordu.

İlk Marksist grup, 1883'de yurt dışında, Cenevre'de, Plehanov tarafından «Emeğin kurtuluşu» adıyla kuruldu. Emeğin kurtuluşu grubu, Rusya'da Marksizmin yayılmasında büyük işler başardı. Marks-Engels'in eserlerini basarak Rusya'da dağıttılar. Bu grubun önde gelen liderlerinden Plehanov, Akselrod, Zazulic bir çok eser yazarak bilimsel sosyalizmi yaydılar.

Rusya'da henüz Sosyal-demokrat bir hareket olmadığı dönemde, Marksizmin yayılmasına en büyük engeli aydınlar ve uyanık işçiler çevresinde hakim olan Narodnikler teşkil ediyordu. Narodnikler, bir aydın küçük-burjuvalar grubuydu. Bunlar, işçi

sınıfının devrimciliğini görmüyor, sosyal muhaflet içinde, işçi sınıfının öncülüğünü kavrayamıyorlardı. Bunlar başlıca devrimci güç olarak köylülüğü görüyor; çarlığa ve toprak ağalığına karşı mücadelenin ancak köylü ayaklanmalarıyla başarıya ulaşabileceğini iddia ediyorlardı. «Naronikler, ilkin, köylüleri çarlık iktidarına karşı savaşa kaldırmaya giriştiler. Bu amaçla köylü kılığına giren devrimci aydın gençler, köylere, o zamanlar söylendiği gibi «Halka doğru» gittiler. Ama köylü onların ardından gitmedi. Çünkü onlar, köylüleri de gereği gibi bilmiyorlar, anlamıyorlardı.»

Kendi görüşlerinin başarıya ulaşamadığını gören Narodnikler bu defa, Çarlık yönetimine karşı mücadeleyi, emekçi yığınlarının, köylülerin dışında, onlarsız sürdürme gereğine inanarak, kendi bireysel kuvvetleriyle eylem sahasına girdiler. Narodnikler Çarlığa karşı mücadelede, bireysel terörcü yöntemi seçtiler. Hatalı bir yol izleyen Narodnikler, Mart 1881'de Çar II. Aleksandar'ı öldürdüler. Çarın ölmesi çarlığı yıkmadı. Yeni bir çar geldi, işçilere ve köylülere yapılan baskılar daha da arttırdı.

Bu hatalı ve devrime zararlı «Bireyci terör politikası, Narodniklerin «kahramanlar» ve bu kahramanlardan yığılık bekleyen pasif «kalabalık» hakkındaki yanlış teorilerinin sonucuydu. Bu hatalı teori, tarihi ancak seçkin tek tek kişilerin taşıdığı, Narodnik yazarların küçümseyişle «kalabalık» diye adlandırdıkları yığınlara, halka sınıflara gelince, bunların bilinçli ve örgütlü hareketlere yetenekleri olmadığını ve «kahramanlar»ın arkasından körükörüne gidebileceklerini ileri sürüyordu. Bunun için Narodnikler, işçi sınıfı ve köylüler arasında devrimci yığın eyleminden el çektiler. Bireyci terör'e başvurular»

«Emeğin Kurtuluşu Grubu» Narodniklerin hatalı görüşleriyle mücadele etti. Bu hatalı görüşleri işçi sınıfı açısından ilk inceleyen Plehanov oldu.

Narodniklerin temel hataları şu üç noktada toplanır:

1 — Narodnikler, Rusyada kapitalizmin «tesadüfî» geliştiğini iddia ederek, işçi sınıfının büyük gelişemeyeceğini söylüyorlardı.

2 — Bu yüzden de işçi sınıfını inkâr ederek, sosyalizme aydınların öncülüğün. de köylülerle ulaşılabileceğini, iddia ediyorlardı.

3 — Toplumun gelişim kanunlarını bilmiyor, toplumun, tarihin sınıf mücadelesi nin ürünü olarak geliştiğini inkâr ederek, tek tek kişilerin toplumu geliştirip tarih yaptığını söylüyorlardı.

Rusya'da Marksizm, Narodniklerle kıyasıya mücadele ederek güçlendi serpilip, açıldı, sağlam bir temel üstüne oturdu. Narodniklerin eleştirisini gerçek anlamda tamamlayan ve kesin darbeyi vuran Lenin oldu.

Narodnikler sonunda çarlıkla uğraşmaktan vaz geçerek, uzlaşma ve anlaşma politikası izlediler. Daha sonraları da köy burjuvazisinin isteklerini dile getirdiler.

Emeğin kurtuluşu grubu veya diğer marksist grupların en büyük eksikleri, işçi sınıfıyla ciddi bağlar kuramamış olmasıydı.

II — Lenin ve işçi sınıfı mücadelesi:

Lenin, devrimci mücadeleye çok genç yaşlarda girdi.

1893'de Lenin Petersburg'a geçerek oradaki Sosyal Demokrat çevrelerle ilişki kurdu, Lenin, işçiler arasında toplantılar düzenleyerek onlara marksist düşüncenin temel meseleleri hakkında dersler verdi, kararlı devrimciler olmayı öğretti. Bilimsel sosyalizm hakkındaki güçlü bilgisi, kararlılığı ve üstün örgütleyici vasfı, Lenin'i kısa zamanda işçiler arasında sevdirdi, Petersburg'lu Marksistlerin tartışmasız önderi yaptı.

1895 yılında Lenin, Marksist partiye giden yolda ilk ve önemli bir adım atarak, Petersburg'da bulunan dağılık Marksist grupları «İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği»nde örgütledi. Lenin mücadele birliğinin görevlerini, işçi hareketiyle sıkı bağlar kurma ve bu hareketlerin politik yönetimini üstlenmede somutladı. Lenin, «Propaganda çevrelerine giren az sayıdaki uyanık işçiler arasında yapılan mark sızmin *propagandasından*, işçi sınıfının geniş yığınları arasındaki aktüel politik *ajitasyona* geçilmesini» önererek, geniş yığın

lara yapılan siyasi ajitasyon kampanyasının işçi sınıfı hareketinin gelişmesindeki temel çalışmalarından biri olduğunu gösterdi.

1894'de Lenin, «Halkın Dostları Kimdir? Bunlar Sosyal Demokratlara Karşı Nasıl Mücadele Ederler» adlı eseri yazarak, Narodniklere karşı Marksistlerce sürdürülen mücadeleyi geliştirip temellerine oturttu. Narodnik görüşler halen aydınlar ve öğrenci çevrelerinde benimsenmekteydi. Narodniklerin artıkları, Rusya'da marksizmin yayılmasına engel oluyordu.

Lenin, «Halkın dostları kimlerdir?» adlı eserinde;

1 — Narodniklerin bireysel terör taktiklerini eleştirdi, bu taktiğin devrimci mücadeleye olan zararlarını belirterek yığınların mücadelesinin önemini koydu.

2 — Rus marksistlerinin temel görevlerinin, dağılık marksist grupların tek bir örgütte, partide, birleşmesinin şart olduğunu, çarlığa karşı mücadelenin, işçi sınıfının öncülüğünde, işçi-köylü temel ittifakıyla gerçekleştirilebileceğini, belirtti.

1895'in Aralık ayında, Lenin tutuklanarak Sibirya'ya sürgüne gönderildi. Lenin ve arkadaşlarının tutuklanmasından sonra, mücadele Birliğinin kadroları arasında önemli değişiklikler oldu. Kendilerine «gençler» diyen bir grup, yanlış bir politik izliyerek, işçilerin patronlara karşı ekonomik mücadele vermesini, politik mücadele ise Liberal burjuvazinin önderliğinde verilmesini savundular. Bunlara «*Ekonomistler*» adı verildi.

Marksizmin yayıldığı, işçi sınıfı mücadelesinin yükseldiği yıllarda, Rusya'da geçici yol arkadaşları türemişlerdi. Bunlar bir takım burjuva aydınlarıydı. Kendileri ne Marksist süsü vererek, Çarlık hükümetinin tayin ettiği sahada görüşlerini yayıp, eylemlerinin kapsamını da bu sahanın dar sınırlarına mahkûm ediyorlardı. Bunlar, özünde işçi sınıfının çıkarlarını burjuvazinin çıkarlarına tâbi kılarak, işçi sınıfının iktidar hedefini reddediyorlardı. «Legal Marksistler» adı verilen bu gruba karşı, Lenin ve arkadaşları amansız bir mücadele verdiler. Bu «yol arkadaşları»nın bir çoğu, ilerde burjuvaziyle uzlaşarak, karşı devrimci oldular.

1898 yılı Mart ayında, çeşitli marksist gruplar tek bir partide birleşmek için *Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi*'nin ilk kongresini topladılar. Lenin'in sürgünde olduğu bir sırada dokuz delegayla toplanan kongrede, Partinin kurulduğu ilân edildi. Seçilen merkez komitesi kısa bir zaman sonra tutuklandı. 1. Kongrede alınan kararda, işçi sınıfının siyasi mücadelesine ve devrimdeki hegemonyasına değinilmeyerek mücadeledeki müttefiklerden söz edilmiyordu. Ama, gene de bu kongrenin bir atılım olmasının önemi büyüktü.

Ekonomizme karşı mücadele ve iskra

1. Kongrenin yapıldığı sırada, Lenin Sibiryanın Şusenkoya köyünde sürgünde bulunuyordu. Sürgünde devrimci faaliyetini sürdüren Lenin, teorik çalışmalarını hızlandırdı. Rus toplumunun yapısını inceleyen ve Narodniklere son darbeyi indiren «Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi» adlı dev eserini yazdı.

Lenin bu dönemde özellikle, oportünizm ve uzlaşmalığın çekirdeğini teşkil eden, ekonomizme karşı savaş açtı. Ekonomistler, işçi sınıfının politik mücadeleden vazgeçmesini bu mücadeleyi Liberal burjuvazinin yürütmesini, işçi sınıfının sadece ekonomik mücadele vermesini savunuyorlardı.

Lenin, sürgünde bir Rus Marksist partisinin planları üzerine çalıştı. Dağınık marksist grupların bir tek parti çatısı altında toparlanabilmesi için; kolektif ajitatör-propagandist ve örgütleyici vasfı olan ve yurt çapında dağıtılan bir gazete çıkarmak için sürgün dönüştü, 1900 yılında Avrupe'ya gitti. Lenin, ülke dışına çıktıktan sonra, Plehanov, Akselrod, Zazuliç'le anlaşarak ISKRA adlı gazeteyi çıkardı.

ISKRA (Kıvılcım)'ın ilk sayısı 1900'de çıktı. Gazetenin başlığı şöyleydi. «Kıvılcımdan alevler doğar»

III — PARTİNİN KURULUŞU VE BOLŞEVİK - MENŞEVİK AYRILIĞININ DOĞMASI:

İşçi Hareketlerinin Genel Durumu :

19. Yüzyılın sonlarında, Avrupa'yı kapsayan kavuran sanayi buhranı çok geçmeden

Rusyayı da etkiledi. İşçilik ve pahalılık ülkeyi sardı.

1901 yılında Petersburg'daki Obuhov askeri fabrikasında patlak veren I Mayıs grevi, işçilerle askerler arasında silahlı çatışmaya döndü.

1902 Mart ayında, Batum'da Sosyal-Demokratların örgütlediği büyük işçi grevleri ve gösterileri oldu. Bu gösteriler kısa zamanda civardaki köylü yığınlarını harekete geçirdi. Daha sonra Rostov'da demir yolu işçileri büyük grevler yaptı, bu grevlere 30 bin işçi katıldı.

1903'de grevler daha da yükselerek ülke çapında yayıldı. İşçilerin hareketi köylü yığınlarını da harekete geçirdi. Köylüler toprak ağalarının topraklarını işgal ederek üzerlerine gelen Çarlık kuvvetleriyle çatıştılar. Hareketler öğrencileri de sardı; üniversitelerde grevler ve boykotlar dalgası hızla yayıldı.

Marksist Partinin İdeolojik temelleri ve «NE YAPMALI?»

Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi, her ne kadar 1898 yılında, kurulduysa da henüz, programı ve tüzüğü olmayan bir partiydi. Üstelik te ideolojik karışıklığa son veremediği gibi örgütsel dağınıklığa da son verememişti. İşçi sınıfı hareketinin yükselmesi ve yakın bir gelecekte devrimin açık görünmesi, işçi sınıfı mücadelesini ve devrimi yönetecek tek ve merkezi bir partiye olan ihtiyacı zorluyordu.

Lenin, görevin işçi sınıfını tek ve merkezi bir parti etrafında toparlamak olduğunu ve bu görevi de yerine getirebilmek için, ekonomistlere ve çeşitli sapmalara karşı yoğun bir mücadele verilmesi gerektiğini belirterek, gazetenin bu işi yapabileceğini vurguladı. Gazete, birleşmenin, tek ve merkezi bir partinin yaratılması için ilk adımdı. Bu adımın zorunluğu; birleşilebilir ve güçlü bir siyasi partinin kurulması için, önceden oportünizmin ve her türlü sapmanın açık, seçik gösterilip mahkum edilmesi; Marksist ideolojinin benimsenmesi gereğinden geliyordu. Lenin açıkça söylüyor: «Birleşmeden önce ve birleşilemek için, aramızdaki ayrılıklara önce kesin ve belirli bir sınır çekmek zorundur.» Lenin işe, kolektif ajitatör - propa-

gandist ve örgütleyici olan bir gazete ile başlayıp, Marksist görüşlerin yayılmasını sağladı. «Nereden Başlamalı» ve «Ne Yapmalı» adlı eserleri yazarak, partinin ne olduğunu izah edip, somut bir örgütlenme planı çizdi.

Lenin, «Ne Yapmalı» da;

1) Ekonomik mücadeleyle yetinmenin, işçi sınıfını kapitalizme mahkum etmek olduğunu, Çarlığa ve kapitalizme karşı yürütülen mücadelenin ancak siyasal mücadeleyle başarı kazanabileceğini belirtti.

2) Kendiliğinden gelme işçi hareketlerinin abartılmasının;

a) Partinin öncü siyasal varlığını reddetme,

b) Partiyi, kendiliğinden gelme hareketlerin kuyruğuna takma,

c) Teoriyi küçümseme, partinin elindeki teori silahını düşürme, olduğunu söyleyerek, bu oportünist ideolojiyi mahkum etti.

Lenin, «Ne Yapmalı» da, teorinin ve partinin önemi ve gerekliliğini vurguluyarak, işçi sınıfı hareketleriyle sosyalizmi birleştirmenin en acil görevlerden biri olduğunu, bu görevin de ancak, öncülük vasfına sahip; profesyonellerden oluşmuş ve sıkı bir biçimde örgütlenmiş bir «Devrimciler Örgütü» ile yerine getirilebileceğini açıkladı.

II. Kongre ve Partinin temellerinin atılması:

1903 yılının Temmuz ayında Brüksel'de Rus Sosyal-demokrat İşçi Partisinin II. Kongresi toplandı. Lenin' ve taraftarlarının oluşturduğu grubun yanısıra, kongrede oportünistler ve kaypak unsurlar da bulunmaktaydı. Kongrenin önemli bir işi olan, programın kabul edilmesi sırasında, bir sürü tartışma çıktı. Oportünistlerin, programa proletarya hegemonyasını koymamak ve köylü meselesine değinmemek için ısrar etmelerine rağmen, Lenin ve arkadaşlarının kararlı tutumlarıyla, ISKRA'nın hazırladığı program kabul edildi. Programdan sonra tüzük üzerine tartışmalar doğdu. Özellikle, tüzüğün birinci maddesi olan üyelik meselesinde, Lenin, Parti üyeliğinin, parti organlarından birinde fiil-

len çalışmak olduğunu önerdi ve partinin şekilsiz bir yapı değil, örgütlerinin toplamı olduğunu, bu yüzden de partiye üye olmak için, parti organlarından birinde çalışmanın şart olduğunu savundu. Lenin'in önerisi çoğunlukla kabul edildi.

Merkez komitesi ve ISKRA'nın yazı kurulları için yapılan seçimleri de Lenin-ciler kazanınca, Lenincilere BOLŞEVİK (çoğunlukçu), Lenin'e karşı olanlara da MENŞEVİK (azınlıkçı) dendi. Kongreden sonra, yeni tip bir parti doğdu, Leninci partinin ilkeleri ve biçimi açık olarak ortaya çıktı. II. Kongrenin Büyük Ekim Devriminde ve Uluslararası proletarya hareketindeki yeri önemlidir.

Rus devrimci mücadelesinde başlıca iki siyasal güç olan Bolşevizm ve Menşevizm II. Kongrede ortaya çıktı, Bolşevizm, oportünist bir akım olan Menşevikliğe karşı verilen mücadelede örgüt anlayışını sağlamlaştırdı ve güçlü bir örgüt yapılandırdı. Menşeviklerin en büyük günahı, parti örgütünü küçümsemektir.

Kongreden sonra, Bolşeviklerle, Menşevikler arasındaki mücadele hızla gelişti. Parti organlarında, Lenin taraftarları daha da artarak, parti içinde güçlendiler.

IV — DEVRİMİN YÜKSELİŞİ:

(1904 — 1907)

Emperyalist emelleri her geçen gün daha da artan Çarlık Rusya'sı, Çin'e ve Kore'ye saldırıp yeni topraklar ilhak etme peşindeydi. Fakat aynı amaçlarla hareket eden yeni bir emperyalist güç; Japonya, Çarlık Rusya'sının karşısına çıkmaktaydı. İki emperyalist devlet arasında, Ocak 1904'te savaş başladı, Çarlık savaşta büyük kayıplar vererek yenildi. Savaştan yenik çıkılması, çarlığın çürük olan yapısını zorladı; işsizlik, pahalılık, yokluk ve sefalet iyice arttı. Halk yığınlarında çarlığa karşı güvensizlik doğdu. Çarlığa karşı kin ve nefret yükseliyor, halkın sabrı tükeniyordu. Ve Aralık 1904'te Bolşeviklerin Bakü komitesi tarafından yönetilen Bakü grevi patlak verdi. Grev zaferle sonuçlandı. Bakü grevi bir kıvılcım oldu. Tüm Rusya'da grevler dalga dalga gelişti; devrimin yükselişi başladı.

3 Ocak 1905 te Petersburg'un en büyük fabrikası Putilov'da dört işçinin işten

atılması üzerine grev başladı. Hareket kısa zamanda bütün şehre yayılarak, grev, genel greve döndü. Çarlık, yayılan hareketleri bastırmaya karar verdi. Bu amaçla, 9 Ocak 1905 te Ajan pravakatör Papaz Gapon tarafından tertiplenen; kışık sarayda çara bir dilekçe vermek için sessiz yürüyüş yapıldı. Papaz Gapon, bu pravakosyonu daha önceleri kendisi tarafından kurulmuş olan «Rus Fabrika İşçileri Derneği» vasıtasıyla gerçekleştirdi.

9 Ocak 1905, İşçiler, Çarın kışık sarayına, aileleri, çocukları, anaları ve babalarıyla yürüdüler. 140 binden fazla insan Petersburg sokaklarını doldurdu. Fakat çar II. Nikola, işçileri düşmanca karşılayıp, silahsız işçilerin üzerine ateş edilmesi için emir verdi. Çarın askerleri binlerce kişiyi öldürdü. Sokaklar işçi sınıfının kanlarıyla boyandı. 9 Ocak Devrim tarihine «kanlı Pazar» adıyla geçti. O gün işçilerin Çara olan inançları Çar tarafından kırışunlandı; işçiler büyük bir ders aldılar. Artık hakların yalnız ve yalnız kavgayla alınacağına inandılar... O günün akşamı sokaklara barikatlar kuruldu, işçiler «Çar bize kıydı, bizden onun karşılığını görecek» diyorlardı.

Çarın cinayetinden sonra, tüm ülkeyi grevler ve siyasi gösteriler sardı. İşçiler sokaklarda «Kahrolsun Çarlık» diye haykırıyorlardı. Rusya'da Devrim başlamıştı. 9 Ocaktan sonra, işçilerin devrimci mücadelesi siyasi nitelik kazanmaya başladı. 1 Mayıs'ta ülke çapında grevler yapıldı. İşçilerle çarlık kuvvetleri çatıştılar. İşçiler mücadelelerinde sonuna kadar direndiler; çelikleştiriler; eğitildiler ve yiğitliğin, disiplinlin en yüksek örneğini verdiler. Bu dönem, büyük Ekim Devriminin hazırlayıcıları için bir okul oldu.

Hareketler giderek köylü yığınları da etkiledi, Köylüler ağaların topraklarını ele geçirdiler, daha sonra, Haziran ayında, Potemkin zırhlısında ayaklanma başladı. Böylece olaylar askeri birliklere ve donanmaya sıçradı.

Çarlığa karşı olan ama devrimden korkan liberal burjuvazi, Çarla anlaşarak devrimi engellemek için reformlar çıkarılmasını savunup, iktidarı Çarla paylaşmaya hazırlandı.

Çarlık, işçileri ve köylüleri hunharca ezerken, milliyetleri birbirine düşürerek katliamlar tertiplerken, bir yandan da taktik olarak hiç bir yetkisi olmayan «temsilciler Meclisini» toplamayı vaadetti. Bolşevikler bu meclisi derhal boykot ettiler.

III. Kongre, Devrimde Partinin taktik esasları :

1905 devriminden sonra, ülkenin politik hayatında değişiklikler oldu.

Sosyal - demokrat Partinin yeni taktiklere sahip olması; Çarlık hükümetinin devrülüp geçici hükümetin kurulması; Köylülere ve liberal burjuvazi'ye takınılacak tavır, v.s. gibi bir sürü meseleler vardı. Resmen olmasa bile, partide iki başlılık doğmuştu ve bu yüzden, tutarlı taktik esaslara sahip olunamıyordu.

Çeşitli meselelerin halli için, Bolşevikler, Menşeviklere, III. Kongreyi toplama çağrısında bulundular. Fakat Menşevikler kongreye gelmeyip, çoğunluğun 1905 yılı Nisan'ında Londra'da topladığı kongreye karşılık, Cenevre'de bir konferans topladılar.

Her iki kongre de aynı sorunları çözümlenmek için toplanmıştı. Menşevikler meselelere oportünistçe bakıyorlardı; onlara göre devrim burjuva demokratik devrimiydi, öncüllük de liberal burjuvazinin olmalıydı. Proletarya köylülükle değil, liberal burjuvazi ile ittifak yapmalıydı. Liberal burjuvaziyi ürkütmemek için Sosyal-demokratlar geri çekilmeliydiler. Çoğunluk kongresi ise; devrimin burjuva demokratik karakterini saptamasına rağmen, bu devrimin öncüsünün proletarya olduğunu, zira devrimden gerçek anlamda çıkarı olan tek sınıfın proletarya olacağını; bu devrimden elde edeceği öncüllük vasfıyla devrimi sosyalist devrime götüreceğini ve proletaryanın koymuş olduğu taktik esaslara yalnız köylülüğün uyabileceğini, bu yüzden de, devrimde doğal müttefikin köylülük olduğunu belirtti.

«Ne zamanki proletarya, devrimin başına geçer, devrimin öncüsü olarak köylüyle ittifak kurar, liberal burjuvazi tecrit edilir; Çarlığa karşı halk ayaklanmasını örgütlendirme işine Sosyal-demokratlar et-

kin biçimde katılır, ve zafere ulaşan ayaklanma sonucunda karşı-devrimci hareketin kökünü kazıyarak ve bütün halkı temsil eden Temsilciler Meclisini toplayacak yetenekte devrimci bir geçici hükümet kurulur, ve devrimi sonuna kadar yaptırmak için Sosyal-demokrat Parti uygun şartlarda, devrimci geçici hükümete katılmaktan çekinmez, işte ancak bu şartlarda devrim zafer sağlayabilirdi»

Lenin, «Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği» adlı eserinde: Burjuva demokratik devriminde, proletaryanın öncü ve yönetici olması gerektiğini savunup Rus İşçi sınıfının istek ve taktiklerini sıralayıp, iktidarın ele geçirilmesi için Rus proletaryasının ayaklanması ve işçi sınıfının demokratik devrimden hızla sosyalist devrime geçebileceğini ve mücadele süresince de işçi sınıfının köylülükle ittifak yapmasının şart olduğunu belirtti.

1905 sonbaharında devrimci mücadele bütün ülkeyi sardı. Ekim başında, Moskova-Kazan demiryollarında, Bolşeviklerin öncülüğü ile siyasi grev patlak verdi. Ekim siyasi grevi bütün Rusya'ya yayıldı, ülkede bütün hayat durdu. İşçi sınıfı, halk yığınlarının otokrasiye karşı açtığı mücadeleyi lenin başına geçerek, öncülük görevini yerine getirdi. Hareketin gücünden korkan Çar, 17 ekimde bir manifesto yayınlayıp vakit kazanmak istiyordu, Bolşevikler, Çarın bu oyununu açığa çıkarmak için kitlere bu tuzağı anlattılar.

Ekim siyasi grevinin yarattığı mücadele ateşi içinde, işçi yığınlarının devrimci yaratıcılığının eseri, güçlü bir silah olan işçi Temsilcileri Sovyetleri doğdu. «Sovyetler, halkın yaratıcı gücünün yeni, devrimci bir biçimiydi. Sovyetler, halkın en devrimci tabakaları tarafından Çarlığın bütün kanunlarını, her cinsten kurallarını altüst ederek meydana getiriliyordu. Sovyetler, çarlığa karşı savaşa kalkmakta olan halkın girişkenliğinin eseriydi. Bolşevikler, sovyetlere devrimci iktidarın çekirdeği olarak bakıyorlardı.»

Ekim 1905'te Peterburg İşçi Sovyetleri seçimi yapıldı, arkasından da Moskova Sovyetlerinin seçimi oldu. Petersburg Sovyetinin başında Menşevikler bulunmaktaydı ve bunlar Sovyetleri, Rus İşçi sınıfının

iktidar aracı olarak görmemekteydiler. Moskova sovyetlerinin yönetiminde ise Bolşevikler bulunmaktaydı. Bolşevikler İşçi sovyetlerinin yanısıra Asker ve Bahriyelî temsilcileri Sovyetlerini de kurdular. Böylece Moskova sovyeti ayaklanmanın organı oldu. Bolşevikler Moskovada 7 aralıkta bir siyasi grev başlatarak, bu grevi ayaklanmaya döndürme kararı aldılar. Nihayet 9 aralıkta Moskova'da ilk barikatlar kuruldu. Barikatlar bütün Moskova'ya yayıldı. Çarlık bütün kuvvetlerini Moskova'ya yığıdı. Birkaç bin silahlı işçi, 9 gün kahramanca çarpıştı. Moskova sokakları çarlığın hunharca metotlarıyla kana boyandı. Ayaklanma yenildi. Aralık Moskova ayaklanması devrimin zirvesi oldu, ayaklanmanın yenilmesinden sonra devrimin alevi azar azar sönmeye başladı.

Rus sosyal demokrat işçi partisinin dördüncü kongresi 1906 yılında Stokholm'de toplandı. Kongrenin amacı birleşmeydi. Kongrede resmen birleşme olmamasına rağmen Bolşevikler ve Menşevikler kendi görüşleri ve bağimsız örgütlenmeleriyle hareket ettiler.

Kongreden sonra Bolşeviklerle Menşevikler arasındaki mücadele daha da hızlandı ve hayat her geçen gün Bolşeviklerin dediklerinin doğruluğunu ortaya çıkardı.

Bolşevikler Devrimin yükselmeye başladığı sırada Devlet Duma'sını da boykot etmişlerdi. Fakat devrim geri çekilmeye başlayınca, İkinci Devlet Duması seçimine katılmama kararı aldılar. Birinci Dumayı dağıtan Çar, İkinci Dumanın daha uyusal davranacağını düşünerek İkinci Dumayı topladı. Fakat bu Duma da, umduğu gibi çıkmadı. Çar bu Dumayı da dağıtarak Dumada bulunan 65 Sosyal-demokrat üyeyi Sibiryaya sürgüne yolladı.

Çarın bakanı Stolipin, İşçiler ve köylüler üzerine yapılan baskıyı daha da artırarak, işkenceler, idamlar ve kurşuna dizmeler tertipliyerek devrimi boğmaya çalıştı.

Ve böylece Birinci Rus Devrimi, yenilgiyle sonuçlandı. Baskının ve gericiliğin ağır ve çetin yılları başladı.

Devrim ve yenilgi Bolşeviklere çok şey öğretti.

V — Gericilik Yılları :

Bu yıllar, devrimci çalışmanın ağır ve çetin şartlar altında yürüdüğü; her türlü çalışma imkanının yitirildiği, otokrasinin baskı ve zulmünün alabildiğine arttığı bir dönemdir. 1908-1912 yılları, devrimin yenilgiye uğradığı; işçi sınıfının ve halk yığınlarının yorgun düştüğü, inkarcılığın, teslimiyetçiliğin, davayı reddetmenin, teoriyi gözden geçirip «revizyone etme» gibi sapmaların ortaya çıktığı dönemdir. Rus devrim tarihinde Stolipin gericiliği diye anılan bu devrede; sosyalistlere, işçilere, köylülere işkenceler yapılmış, zindanlar ve idam sehpaları kurulmuş, kara yüzler a-diyla anılan özel baskı ekipleri örgütlendi-rilmiştir.

Bu dönemde, Bolşevikler çok yönlü mücadele verdiler; dağılan kadroları düzenli bir şekilde geri çekme ve mevzilen-dirme, mevzilenen kadroları her türlü legal örgütlerde geliştirme (Duma, dernek, kul-lüp, v.s.) ve böylece kitlelerle olan bağları sıklaştırmak, diğer yandan da davayı red-dedenlerin yaydıkları pisliklerle ve Mark-sizmi felsefi alanda yeniden gözden ge-çirip revizyone etmek isteyen sahtekârlar-la kıyasıya mücadele ettiler. Bolşevikler saldırıya geçmek için hazırlanma ve to-parlanma çalışmalarına girdiler. Bir yan-dan manevî çöküş, inançsızlık ve yozlaşma başlarken, bolşevikler kadrolarını en iyi şekilde eğiterek, geçmişten aldıkları ders-leri yerli yerine oturtular. Öte yandan da-ğınıklık ve keşmekeşlik başlarken, onlar en dar, en sıkı bir örgüt yapısı geliştirip kitlelerle olan bağlarını devam ettirdiler.

Devrimden sonra ekonomik alanda da değişiklikler oldu. Sanayi gelişti, bankalar, çoğaldı ve bankaların etkisi gittikçe arta-rak sanayinin ve ticaretin kontrolü az sa-yıdaki ellerde toplandı. Rusya'da kapita-lizm, gittikçe artan ölçüde, tekelsel kapi-talizme, emperyalizme dönüşmeye başladı.

Bu azgıncı gelişme, baskı ve terörü arttırdı. Çarın bakanı Stolipin'in idam seh-paları ülkenin dört bir yanını sardı. 1909 yılında Lenin, Marksizmin eleştirici dönem-lerine karşı ünlü yapıtı, «Materyalizm ve Ampriokritisizm»i yazarak, revizyonistle-rin gerçek yüzlerini ortaya çıkardı.

Bu dönemde parti içinde bir çok eği-limler çıktı. Bunların en önemlisi, likida-törler ve Otvovistlerdi. Likidatörliğin bay-raktarlığını yapan menşevikler, partinin kapalı çalışma yapmamasını, partinin da-ğılıp legal çalışan bir dernek haline ge-tirilmesini savundular. Otvovistler ise, par-tinin her türlü legal yerlerden çekilip, yal-nız kapalı çalışma yapmasını istediler. Bol-şevikler, 1908 yılında Paris'te toplanan Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi konfe-ransında her iki anlayışa karşı çıkarak, partiyi bu hatalı eğilimlerle mücadele et-meye çağırdılar.

Daha sonra, 1912 yılında, Menşevik li-kidatör Trocki'nin öncülüğünde; bütün li-kidatörler ve otvovistler, Ağustos bloku'nda birleştiler.

Ocak 1912 de, Prag konferansında, Menşevikler partiden çıkarıldı. Bolşevikler bağımsız olarak, Rus Sosyal-Demokrat İş-çi Partisi (Bolşevikler)'ni örgütlediler.

Böylece, Prag konferansından sonra, yeni tipte bir Parti meydana çıktı.

VI — İŞÇİ SINIFI HAREKETİNİN YÜKSELMESİ VE BOLŞEVİK PARTİSİ: 1912 - 1914

Çarlık rejimi, geniş emekçi yığınları daha fazla baskı ve terör altında tutamadı Karşı-Devrimin azgın baskısı yeniden dev-rimin yükselmesini engelleyemedi. Aksine daha da kamçıladi.

İşçi sınıfı hareketlerinde, yükselme 1912 yılı Lena altın madenlerinde başla-yan grevde, çarın askerlerinin silah kulla-nıp işçileri öldürmesi üzerine başladı. Ha-reket kısa zamanda politik bir nitelik ka-zanarak yığınları kucakladı.

Olaylar, işçi sınıfı ve emekçi yığınla-rınca öfkeyle karşılandı. Ülkenin dört bir yanı grev dalgalarıyla sarsıldı. Devrim ye-niden yükseliyordu. Menşevikler ve Lik-i-datörlerin paçası tutuştu. Yükselen devrim-ci mücadeleye karşı tavırlar takındılar. Bolşevikler, hareketlerin önüne geçerek, hareketleri yönlendirdiler. İşçi sınıfı bolşeviklerin çizdiği yolda yürüdü.

Yükselen işçi sınıfı hareketleri köylü yığınlarını da etkiledi. Köylüler toprak a-ğalarına karşı ayaklandılar. Hareketler as-kerleri de etkiledi, Baltık filosu ve Sivas topol'da ayaklanma oldu.

Bolşevik partisinin yönettiği grev ve gösterilerde hedef: Otokrasinin yıkılması, emekçi yığınların çarlığın baskısından kurtarılmasıydı.

22 Mayıs 1912 de Bolşevikler *Pravda* (Gerçek) adlı gazeteyi çıkardılar. Bu gazete, Bolşevik örgütlerinin güçlenmesinde ve yığınlarla olan ilişkilerde büyük işler başardı. *Pravda*'da çıkan yazılar, işçi sınıfı hareketinin görevlerini inceleyerek yığınların mücadelesine yön verdi.

Bolşevikler, dar ve açık çalışma biçimlerini başarıyla yürüterek, legal çalışma alanlarında da büyük etkenlik kazandılar. Toplumun bütün kat ve kesimleri arasında sağlam ilişkiler kurarak sosyal muhalefette öncülük bayrağını dalgalandırdılar. Bolşevikler, menşeviklere karşı her yerde ezici zaferlerle, işçi sınıfının güvenini kazandılar. Yenilgiden yenilgiye uğrayan Menşevikler Milli Meselede de iflas ettiler.

Bu konuda Lenin, Rosa Luxemburg, un tutucu ve sağ görüşlerine karşı yoğun bir ideolojik polemığe girdi. Rosa Luxemburg, bolşeviklerin programındaki «ulusların kaderlerini tayin hakkı» ilkesine karşı çıkıyor ve menşeviklerle birlikte saf tutuyor; Polonya'nın Rusya'dan ayrılıp bağımsız bir devlet kurmasına itiraz ediyordu. Lenin, bu sağ görüşleri eleştirerek ulusların kaderlerini serbestçe tayin etme hakkının sosyalizmin ilkelerinden biri olduğunu savundu.

Lenin, ulusların ayrılma isteklerinin teşvik edilemeyeceğini; ama ayrılmak isteyen ulusun kendi kaderini özgürce belirleyip ayrılabilceği ilkesini savunmuş, fakat ulusal meselenin temel çözümünün sosyalizm ile, proletaryanın iktidarı ile gerçekleşeceğini de belirtmiştir.

Lenin en küçük bir ulusal baskı ve eşitsizliğe bile şiddetle karşı çıkmış, ama işçilerin devrimci birliğinin milliyetçi a-kımlarla parçalanmasının da son derece zararlı olduğunu ısrarla tekrarlamıştır.

«... Proletarya, burjuva milliyetçiliğinin gelişmesine destek olamaz. Tersine o ulusal farkların silinmesine ve uluslararası engellerin yıkılmasına, milliyetler arasında bağları sağlamlaştıran her şeye, ulusların biribirleriyle kaynaşmasına yar-

dım eden her şeye destek olur. Başka türlü davranmak, gerici milliyetçi küçük-burjuvazinin yanında yer almak olur.»

«Kim proletaryaya hizmet etmek istiyorsa, bütün ulusların işçilerini birleştir-meli ve 'kendisinininki' olsun, başkalarınınki olsun, burjuva şovenliğine karşı kesin mücadelede girişmelidir.»

Proletarya sosyalizminin bu ideolojik mücadelesi ve Bolşevik Partisinin millî meseledeki programı, pratikte de başarı kazanmış, Rusya devleti sınırları içinde yaşayan ayrı milliyetlere bağlı işçilerin aynı proletarya partisi içinde örgütlenmeleri, aynı merkezî çelik disipline bağlı olmaları gerçekleşmiş, küçük burjuva veya burjuva milliyetçiliğine, sosyal şovenizme ve bu konudaki sağ eğilimlere karşı üstün bir başarı elde edilmiştir.

VII — EMPERYALİST SAVAŞ DÖNEMİ VE İKİNCİ DEVRİM :

Kapitalizm, 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başlarında en yüksek aşamasına girerek tekeli kapitalizme, emperyalizme dönüştü. Emperyalizm döneminde, kapitalist devletlerin hayatında belirleyici rolü oynayan; bankaları, sanayii ve ticareti kontrolunda tutan tekeller doğdu. Malî sermaye denilen, finans.kapital devletin efendisi ve yöneticisi oldu. Emperyalist dönemde kapitalizm, eşit olmayan ve sıçramalar gösteren bir gelişme izleyerek, aşırı kârlar için, yeni ham madde kaynakları ve pazar elde etme uğraşına girdi. Fakat dünya pazarları kapitalistler tarafından paylaşıldığından, ham madde kaynaklarının, pazarların paylaşılması için, kapitalist-emperyalist devletler arasındaki ilişkiler derinleşti. Çeşitli ön çatışmalardan sonra, nihayet 1914'de Dünyayı yeniden paylaşmak için emperyalistler arasında savaş patlak verdi.

Çarlık hükümeti de 19 temmuz 1914 de Almanya ile savaşa girdi.

Menşevikler ve diğer oportünistler, kendi burjuvalarının lehinde açıkça savaşı desteklediler. Aynı şekilde Avrupa'daki oportünistler de kendi emperyalist burjuvalarını desteklediler. İkinci enternasyonal oportünistlerinin sosyal-göven tutumları sonunda, ikinci enternasyonal yıkıldı. Sos-

yalist partilerin liderleri, proletaryaya ihanet ederek milliyetçilik yaptılar. Yalnız Bolşevikler savaş karşısında enternasyonal bir tavır takınarak, savaşa şiddetle karşı çıktılar. Savaşın ilk günlerinde Lenin, oportünizmin bataklığına batarak iflas etmiş olan II. enternasyonal'e karşı III. Enternasyonal'i toplamak üzere, doğru çizgide olan partilere çağrıda bulundu. Eylül 1915 de Zimmervald'da ilk konferans toplandı, daha sonra 1916 da toplanan Kintal konferansında; Üçüncü Enternasyonalin kurulması ve emperyalist savaşın burjuva hükümetlerine karşı dönüştürülmesine karar verildi. Bolşevik partisi, savaş ve barış üzerine olan teori ve taktiklerini geliştirdi.

Lenin, 1916 yılında, «Kapitalizmin En yüksek Aşaması, Emperyalizm» adlı eserini yazdı. Lenin bu eserinde, emperyalizmin kanunlarını inceleyerek, «Emperyalizm, proletaryanın sosyal devrimler çağının arifesidir» diyerek, emperyalizm çağında, proletaryanın kapitalizmin temellerini sarsarak sosyalizme ulaşacağını ve sömürge halklarının emperyalizme savaş açıp zafere ulaşacağını gösterdi.

Savaşın uzayıp gitmesi, ülkenin ekonomik hayatını felce uğratmış ve emekçi yığınların öfkesini arttırmıştı. Çarlık ordusu cephelede sürekli yeniliyor, Alman birlikleri de sürekli ilerliyordu. Hoşnutsuzluk tüm ülkeyi sarıyordu. Çarın durumu iyice sarsılmıştı, Rus burjuvazisi bütün bu şartlardan faydalanıp, saray darbesiyle kendine yakın olan bir adamı Çarın yerine getirmeyi arzuluyordu.

Ekonomik buhran derinleştikçe, işsizlik, pahalılık ve yokluk dayanılmaz bir hal almaya başladı.

Bolşevikler kararlı bir çalıma izleyerek, patlayacak hareketleri yönlendirip hedefe götürmek için hazırlıklara girdiler.

9 Ocak 1917 de grevler başladı. Petrograd, Moskova ve Bakü'de gösteriler oldu.

18 şubatta Putilov fabrikalarında, Bolşeviklerin yönetiminde siyasi grev başladı, grev hemen genel greve döndü. 25 şubatta, mücadeleye tüm Petrograd işçileri katıldı. «Kahrolsun Çar» «Kahrolsun Savaş» sloganlarıyla siyasi grevler hızla yayıldı.

26 Şubat sabahı, grev ve gösteriler yaklaşmaya döndü. İşçiler silâhlanarak Çarın polisi ve askerleriyle çatışmaya başladılar. Çar, olayları bastırma teebbüsüne geçti, işçilerin üzerine gönderdiği askerler işçilere değil polislere ates açtı.

Ayaklanma halkı ve askerleri kucaklamaya başladı. İşçiler, askerlere, Çar'a karşı mücadele etmek için çağrıda bulundular.

27 Şubat'ta, Petrograd'daki askerler işçilerin yanında saf tutarak, çarlık rejimini yıkmaya başladılar.

Devrim Petrograd'da zafere ulaşınca, bütün ülkede; şehirlerden cephelede kadar her yerde, Çarlık rejimi işçiler ve askerler tarafından yerle bir edildi. Böylece Şubat burjuva-demokratik devrimi zafere ulaştı. «Devrimin zafere ulaşmasının nedeni asker üniforması giymiş milyonlarca köylünün, «barış, ekmek ve özgürlük» için giriştiği hareketi işçi sınıfının yönetmiş olmasıydı. Devrimin başarısını sağlayan, proletaryanın hegemonyasıydı. Lenin şöyle diyor; «Devrimi proletarya yaptı. Proletarya kahramanlık gösterdi, karar verdi, yoksul emekçi halkın en geniş yığınlarını ardından sürükledi.»

Devrimin daha ilk günlerinde, Sovyetler doğdu. Devrim, İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetine dayanıyordu. İşçiler, Sovyetleri iktidar aracı olarak gördüler, Çarlık yıkılır yıkılmaz Bolşeviklerin çabalarıyla, İşçi ve Asker Sovyetleri kuruldu..

27 Şubatta, Menşevikler ve Sosyalist devrimciler, Bolşeviklere karşı aralarında anlaşarak, geçici hükümetin kurulmasında yer aldılar. Geçici hükümet, burjuva diktatörlüğü idi. Ama burjuva hükümetinin yanısıra başka bir iktidar daha: SOVYETLER iktidarı vardı.

Böylece aynı anda iki iktidar, iki diktatörlük doğdu.

Bolşeviklere büyük görevler düşüyordu; yeni hükümetin burjuva karakterini ortaya sermek, hükümetin emperyalist emellerini açığa çıkarmak ve geçici hükümetin yerine Sovyet hükümeti kurulmazsa barışın sağlanamayacağını kitlelere anlatmak gibi görevlerle karşı karşıyadılar. «Parti askerlere, köylülere işçi sınıfıyla birlikte hareket etmenin zorunluluğunu

sabırla anlatıyor, devrim daha ileriye götürülmedikçe ve burjuva geçici hükümeti yerine Sovyet hükümeti geçirilmedikçe, köylülerin toprağa ve barışa kavuşmalarının mümkün olmadığını açıklıyordu.»

VII — EKİM SOSYALİST DEVRİMİNİN HAZIRLANMASI VE EKİM SOSYALİST DEVRİMİ:

Geçici hükümet, her geçen gün iflas eayıp emperyalizmin maşası haline gelmekteydi. Geçici hükümet, barıştan ve özgürlükten yana olamadığını, toprak ve ekmeği istemediğini açıkça ortaya koyuyordu. İşçi sınıfı ve emekçi yığınları durumdan hoşnut değildi. «Devrimi gerçekleştiren ve bunun için kahramanca kanlarını akıtan işçilerin ve köylülerin savaşın sona erdirilmesini bekledikleri, ekmeğe ve toprağa kavuşmak için uğraştıkları, ekonomik bozukluğun giderilmesi için köklü tedbirler alınmasını istedikleri bir sırada, geçici hükümet bu hayati istekleri görmezlikten geliyordu. Kapitalistlerin ve toprak ağalarının önde gelen temsilcilerinden kurulmuş olan bu hükümet, toprak isteyen köylülerin bu isteklerini yerine getirmeyi aklının ucundan bile geçirmiyordu.»

Artık ikili iktidar yürüyemezdi. Bolşevik partisi legale çıkararak işçi sınıfını iktidara getirme hazırlıklarına geçti. 3 Nisan 1917 de, Lenin Rusya'ya döndü. Lenin Rusya'ya gelince bütün gücüyle kendini devrimci çalışmalara verdi. Lenin devrim üzerine tezler hazırladı. Bu tezler, partiye ve proletaryaya burjuva devriminden sosyalist devrime geçiş için açık seçik devrime bir çizgi sağlayan ünlü NİSAN TEZLER'iydi.

Nisan tezlerinin özü, burjuva demokratik devrimi karakteri taşıyan Şubat devriminden soara ortaya çıkan iki başlı iktidar durumuna son verip «Bütün İktidar Sovyetlere» parolasını atarak, sosyalist devrime ve proletarya diktatoryasına geçmekti.

Bu tezler kısaca:

1 — İktidarı proletaryaya ve onun en yakın müttefiki yoksul köylülüğe geçmesi, her türlü toprak ilhakından derhal vazgeçilmesi ve burjuva (sermaye) hükümlerinin derhal sona erdirilmesi

şartıyla burjuva egemenliğinin sürdürülmesinde, savaşın demokratik bir barışla bitirilmesi gereğini savunmak ve sermaye yıkılmadıkça barışın sağlanmayacağını göstermek, bu bilinci kitleler ve savaşan emekçiler içinde, ayrıca genişçe, ordu içinde yaymak.

2 — İki başlı iktidar durumuna son verecek şekilde, devrimin ikinci aşamasına geçmek ve iktidarı proletarya ile yoksul köylülüğe devretmek.

3 — Geçici hükümetten hiç bir şey talep etmemek, özellikle onun toprak ilhakı konusundaki vaatlerine karşı çıkmak.

4 — Partinin, Sovyetlerin çoğunda azınlıkta olduğunu, Sovyetlerin içinde küçük burjuva oportünist unsurların çoğunda olduğunu bilmek ve Sovyetlerin hatalarını kitleler önünde sürekli eleştirmek ve hatalardan arınarak, bütün devlet iktidarının işçi mümessilleri Sovyetlerine geçmesini ısrarla ve sabırla savunmak.

5 — Burjuva parlamenter cumhuriyetini değil, işçi mümessilleri Sovyetlerinin cumhuriyetini savunmak, parlamenter cumhuriyete geri dönüş gibi bir geri adımı asla savunur duruma düşmemek, polis ordu ve memurlar kadrosunun ortadan kaldırılması, halkın silahlı güçlerinin bu askeri ve güvenlik görevlerini devralması, memurların seçimle işbaşına getirilmesi ve azille götürülmesi, memurlara ortalama işçi ücretlerinden fazla maaş verilmemesi

6 — Toprak programında tarım işçileri mümessilleri Sovyetlerinin söz sahibi olmaları, ülkedeki tüm toprakların millileştirilmesi, büyük toprak sahiplerinin topraklarına el konulması, yoksul köylü mümessilleri sovyetlerinin organizasyonu, ziraat temsilciler sovyetlerinin denetim altında kollektif, model işletmelerin tesisi,

7 — Tüm bankaların millileştirilerek işçi mümessilleri sovyetlerinin tek bir millî kuruluş halinde bütünleşmiş ve merkezleşmiş bu kurumu kontrol etmesi

8 — Hemen, sosyalizmin kurulmasına geçiş parolasının atılmaması, sosyal üretim ve sosyal ürünlerin işçi mümessilleri sovyetinin denetimine geçmesi

9 — Parti kongresini derhal topla-

mak, program üzerinde değişiklik yaparak programı günün şartlarında yenilemek, emperyalizm ve emperyalist evren savaşı üzerindeki görüşlerimiz, komünal devlet gerekliliğini programa dahil etmek, diğer eskimiş noktaları yeni koşullar ve istekler çerçevesinde yenilemek, Partinin adını Komünist Partisi olarak değiştirmek

10 — Enternasyonalı reorganize etmek. Rusya da devrim birinci aşamadan ikinci aşamaya, yani sosyalist devrime geçme sürecine girdi. Hükümet kanlı savaşa devam etmekteydi. Cepelerde zafer değil sürekli yenilgi olmaktaydı.

20 Nisanda Bolşevik Partisi merkez komitesi, yığınları geçici Hükümetin emperyalist politikasını protestoya çağırıldı. Çoğu işçi ve asker olan, 100 bin kişi gösteriler yaptı. «Kahrolsun savaş,» «tüm iktidar Sovyetlere» sloganlarıyla şehrin merkezine doğru yürüdüler.

24 Nisanda, Bolşeviklerin Yedinci Konferansı (Nisan Konferansı) açıldı. Bu Partinin kuruluşundan bu yana yapılan ilk açık konferanstı. Konferansta temel bütün meseleler ele alındı. En acil görev, Lenin'in «Tüm iktidar Sovyetlere» sloganıyla belirlendi. Bu sloganla bütün iktidarın proletaryanın hegemonyasına geçirilip, kapitalizmi tasfiye etme ve sosyalizmin kuruluşuna geçme görevi belirlendi.

Konferans, köylü komitelerine devredilmek üzere, toprak beylerinin topraklarına derhal el konulması için, köylülere toprak uğruna mücadeleye çağırma kararı aldı.

Konferans, Millî meselede şu kararları aldı. «İstibdadın ve monarşinin mirası olan millî baskı politikası, toprak ağalarının, kapitalistlerin ve küçük burjuvazinin kendi sınıf çıkarlarını korumak ve çeşitli ulusların işçileri arasındaki bağları parçalamak için destekledikleri bir politikadır. Zayıf ulusları boyunduruk altına alma çabalarını arttıran modern emperyalizm, millî baskıyı keskinleştiren yeni bir etkindir.

«Kapitalist toplumda, eğer millî baskı ortadan kaldırılabilirse, bu ancak tütarlı bir demokratik cumhuriyet kurulu-

şunda ve bütün ulusların ve dillerin tam eşitliğini sağlayan bir devlet yönetiminde mümkün olabilir.

«Rusya içindeki bütün ulusların, serbestçe ayrılma ve bağımsız devlet kurma hakları tanınmalıdır. Böyle bir hakkın inkarı ve bu hakkın pratik olarak gerçekleştirilmesini sağlayacak, tedbirlerin alınmaması, istila ya da ilhak politikasını desteklemek demektir. Ancak proletarya, ulusların ayrılma haklarını tanımakla, çeşitli ulusların işçileri arasında tam bir dayanışma sağlayabilir ve ulusların gerçekten demokratik yakınlaşmasına destek olabilir.

«Ulusların serbestçe ayrılma hakkı, belli bir ulusun belli bir zamanda ayrılması uygun bulmasıyla karıştırılmamalıdır. Proletarya partisi bu sorunu her özel durum için, bir tüm olarak sosyal gelişmenin çıkarlarını gözönünde bulundurarak, proletaryanın sosyalizm uğrunda sınıf mücadelesinin çıkarlarını gözönünde bulundurarak çözüme bağlamalıdır.

«Parti, bölgeler için geniş özerklik ister; yukarıdan denetimin ve zorunlu bir resmi dilin kaldırılmasını, ekonomik ve toplumsal şartları ve nüfusu meydana getiren ulusal bileşimleri gözönünde tutarak, kendi kendini yöneten özerk bölge halklarının, sınırlarını bizzat kendilerinin belirlemelerini ister.

«Proletarya partisi, 'millî kültür özerkliği' denilen şeyi, yani eğitimin devlet yönetiminden alınıp bir cins millî meclislerin yönetimine verilmesini kesinlikle reddeder. Millî kültür özerkliği, aynı semtte oturan ve hatta aynı sanayi işletmelerinde çalışan işçileri, farklı 'millî kültür'lere bağlı olmaları yüzünden, suni olarak böler; yani ayrı ayrı ulusların burjuva kültürüyle işçiler arasındaki bağı güçlendirir. Oysa Sosyal Demokratların görevi, bütün ülkelerin proletaryasının enternasyonal kültürünü güçlendirmektir.

«Parti, herhangi bir ulusun herhangi bir imtiyazını elinden alan ve millî azınlıkların haklarının her ne biçimde olursa olsun çiğnenmesini yasaklayan temel bir yasanın anayasaya konulmasını ister.

İşçi sınıfının çıkarları, Rusya'daki bütün milliyetlerde işçilerin aynı proleter ör-

gütlerde, politik örgütlerde, sendikalarda, kooperatiflerde, kültür örgütlerinde birleşip kaynaşmalarını ister. Ancak böyle, değişik milliyetlerden işçilerin aynı örgütlerde kaynaşmasıydı ki, proleter ya, uluslararası sermayeye ve burjuva milliyetçiliğine karşı zafere giden mücadele yürütme imkânını elinde bulundurabilir» (parti tarihi)

Konferans, Sosyalist devrime giden yolda açık seçik bir tavır belirleyerek, Lenin'in görüşlerini oy birliği ile destekledi.

İşçilerin ve Askerlerin Temmuz gösterileri:

Bolşevikler fabrikalarda ve sendikalarda yoğun bir çalışmayı geçtiler. Sosyalist devrim hazırlıkları hızlandırıldı. Öte yandan ülkenin ekonomik ve sosyal şartları da hızla Bolşeviklerin lehine geliyordu. Cephedeki yenilgiler ve hükümetin iki yüzlü tutarsız politikası işçileri ve askerleri öfkelenirdi. 3 Temmuz'da Petrograd'da gösteriler patlak verdi. Gösteriler bütün gün devam etti. Göstericiler birleşerek iktidarın Sovyetlere geçmesini istediler, daha sonra gösteriler büyük bir silahlı ayaklanmaya döndü. Olaylar ken-diliğinden bir şekilde geliyordu. Bolşevik Partisi, o anda bir silahlı ayaklanmaya karşıydı, zira henüz devrimci buharan tam olgunlaşmamıştı, ordu ve jiler henüz başkentteki bir ayaklanmayı sonuna kadar desteklemeye hazır değildi. Gösteriler, gerici askeri birlikler tarafından kanlı bir şekilde bastırıldı. Bolşevik Partisi olayları hazırlamakla suçlandı, Bolşevik yayın organları kapatıldı ve Lenin'le birlikte partinin önde gelen liderleri için tutuklama emri çıkartıldı.

Artık hükümet savaş politikası izlemeye başlamıştı, işçileri ve köylüleri silah zoruyla bastırma, halkın en haklı demokratik haklarını gasp etme yolunu izlediler, böylece hükümet kesin olarak burjuvazinin kontrolüne geçmiş ve orada bulunan menşevikler ve diğer oportünistlerde, hükümetin sadık uyduları olmuştu.

Lenin yurt dışına çıktı, artık «Devrimin barışçı dönemi sona ermişti. Süngü gündeme girmiş bulunuyordu.»

Silahlı ayaklanma hazırlıkları ve parti altıncı kongresi:

Bolşevik Partisinin altıncı kongresi, Petrograd'da gizli olarak toplandı. Kongrede tüzük değişikliği yapılarak partinin yapısı legal çalışma ortamına göre ayarlandı. Tüzükte partinin bütün örgütlerinin DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİLİK ilkesine göre kurulmasının gerektiği saptandı:

Buna göre:

1 — Partinin en alt kademesinden en üst kademesine kadar bütün organları seçimle iş başına gelecek,

2 — Parti organları belirli aralıklarla, parti örgütlerine hesap verecekler,

3 — Sıkı bir disiplin kurulacak, azınlık çoğunluğa uyacak,

4 — Üst organların kararlarına alt organlar ve tüm parti üyeleri uyacak.

Gene aynı şekilde kongre silahlı ayaklanma için karar aldı.

Ekim silahlı ayaklanması ve Sosyalist Devrimin zaferi:

Karşı-Devrimci General Kornilov, açıkça Sovyetlerin ve İşçi komitelerinin dağıtılmasını istedi, büyük burjuvaların hemen hepsi Kornilov'u destekliyordu, gene aynı şekilde emperyalist devletlerde Kornilov'u destekliyordu. Kornilov karşı-devrimci bir ayaklanma için hazırlıklara girdi ve hükümetin başkanı Kerenski ile anlaştı.

Kornilov, 25 ağustos'ta üçüncü Süvari kolordusunu Petrograd üzerine yürüttü. Hükümet bu durum karşısında mütefikinin yanından çark ederek «tarafsız» bir tutum takındı. Ama Bolşevikler, boş durmadı, yığınları harekete geçirerek karşı devrimi bastırmak için; işçiler, hızla silahlandırılarak, Kızıl Muhafız birlikleri ile harekete geçti. Böylece karşı-devrim bastırıldı. Parti işçiler ve Köylüler arasında büyük bir prestij kazanarak kitlelerin sarsılmaz öncüsü olduğunu bir kez daha ortaya koydu.

Bolşeviklerin, Sovyetlerde ve kırık kesimlerde etkisi hızla yayıldı. Köylüler, kendilerini ancak Bolşevik partisinin kurtarabileceği inancıyla harekete geçip

Parti programında olduğu gibi toprakları kayıtsız-şartsız işgal ederek kamulaştırdılar.

Devrim dalgası gittikçe büyüyordu. Bolşevikler önce güçleriyle ayaklanmaya hazırlandılar. Moskova ve Petrograd Sovyetlerindeki çoğunluk Bolşeviklerden yandı.

Lenin, 7 Ekim'de yurda döndü.

16 Ekim'de merkez komitesi, bütün üyelerin katıldığı bir toplantı yaptı. Bu toplantıda ayaklanmayı yönetecek bir Merkez Komitesi seçildi ve başkanı Stalin oldu.

21 Ekim'de Bolşevikler bütün devrimci askerî birliklere temsilcilerini göndererek, savaş hazırlıklarını başlattılar. Aurora ve Zarya zırhlılarına görev verildi.

24 Ekim sabahı, Kerenski, Bolşevik Partisinin merkez organı Raboçi Put (İşçinin yolu) gazetesinin kapatılması için emir verdi. Gazeteye zırlı otomobiller göndererek saldırıyı başlattı. Ama, Stalin'in direktifi üzerine Kızıl Muhafızlar ve Devrimci askerler sabah 10'a doğru zırlı otomobilleri geri çekilmek zorunda bırakıldılar. Saat 11'e doğru Raboçi Put gazetesi, hükümeti devirmek için, İşçilere ve askerlere çağrıda bulundular. Aynı anda, ayaklanmayı yönetmek için, kurulmuş parti merkezinin verdiği direktif üzerine Smolni'ye devrimci askerler ve kızıl muhafızlar gönderildi.

Ayaklanma başlamıştı.

24 Ekim gecesi Lenin Smolni'ye geldi. Ve ayaklanmanın yönetimini Lenin üstüne aldı. Smolni ayaklanmanın merkeziydi.

25 Ekim'de Kızıl muhafızlar ve devrimci askerler, tren istasyonlarını, posta-

neyi, telgrafhaneyi, bakanlıkları, Devlet Bankasını ele geçirdiler. Parlamento dağıtıldı. Bolşeviklerin yönetimindeki ayaklanma başarıyla yürüyordu. İşçiler, Kızıl Muhafızlar, Devrimci askerler, Kronstad bahriyelileri omuz omuza dövüyorlardı. Aurora zırhlısı toprakları Kışık Saray üzerine çevirip ateşledi. Toprakların gürlemesiyle, tarihin bir sayfası kapanıp yeni bir sayfası açılıyordu, top gürlemeleri kapitalizmin çöküşünü, Sosyalizmin ve proletarya devrimleri çağının açılışını ilân ediyordu.

25 Ekimde, Bolşeviklerin yayınladıkları bir bildiri ile iktidara Sovyetlere geçtiği halk yığınlarına ilân edildi.

25—26 Ekim gecesi, Kışık Saraya sığınan geçici hükümet, Kızıl Muhafız birlikleri ve Devrimci askerlerin hücumu ile tutuklandılar.

Silahlı ayaklanma başarıya ulaşmıştı.

Ekim 1917'den Şubat - Mart 1918'e kadar, devrim bütün Rusya'yı sardı. Sovyet iktidarı büyük bir hızla ilerleyip kesin zafere ulaştı.

Bolşevik partisinin yönetiminde; yoksul köylülükle ittifak kurarak ve askerlerin desteğini de kazanarak hegemonyasını kuran işçi sınıfı, derhal, toprak ağalarının toprak üzerindeki mülkiyetlerine son verip, bütün toprakları millileştirdi. Rusya'yı emperyalist savaştan çıkarıp, barışı sağladı, burjuvazinin üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetine son verdi, bankaları kamu mülkü haline getirdi.

Büyük Ekim Devrimi, insanlık tarihinde yeni bir çağı-proletarya devrimleri ve ulusal kurtuluş savaşları başlattı.

TÜSTAV

GÖZLEM YAYINLARI

P.K. 966 Karaköy / İSTANBUL

**stefanos
yerasimos**

AZGELİŞMİŞLİK SÜRECİNDE TÜRKİYE

1-BİZANSTAN TANZİMATA

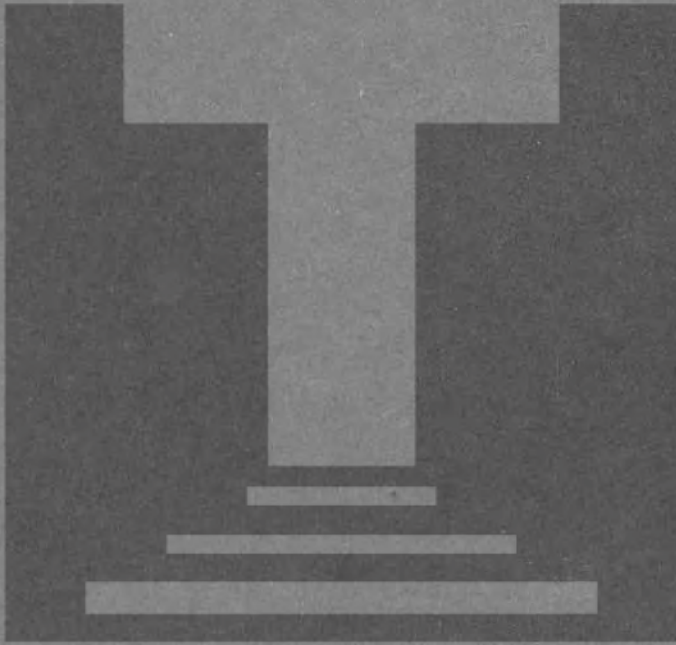
- Osmanlı İmparatorluğu örgütlü yapısına ve gücüne rağmen, nasıl oldu da yavaş yavaş bazı Avrupalı güçlerin bağımlılığı altına girebildi?
- Emperyalist çıkarlar on dokuzuncu yüzyılda, nasıl oldu da Türk toplumunun içine nüfuz edebildi?
- Yaşlı İmparatorluk yıkılıp gittikten sonra, ulusal atılım ve genç cumhuriyet hangi güçlere dayandı?
- Bu gelişme çabası hangi iç ve dış güçlerle karşılaştı?

Stefanos Yerasimos'un bu kitabı yalnız Türkiye sorunlarıyla değil, «azgelişmişlik» le nitelendirebileceğimiz bütün diğer ülkelerle ilgilenenler için de önemli ve muhakkak okunması gereken bir eser.

35 LİRA

Yves LACOSTE

ilke 10 LİRA
AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

TÜSTAV